

KALENDARZ AKADEMICKI

1922

NAKŁADEM
ZWIĄZKU BRATNICH POMOCY
POLSKIEJ MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ

CENH 350 MK.

AKADEMICKIM KOŁOM SPORTOWYM
POLECAMY ARTYKUŁY DO

FOOTBALL (1) 田中角兵衛

Ex libris

T. Moniewskich

N° 876.

ZAKŁADY GRAFICZNE
**CENTRALI AKADEMICKICH
BRATNICH POMOCY**
WARSZAWA, AL. TRZECIEGO MAJA 9.
ZAKŁADY PRZYJMUJĄ WSZELKIE ROBO-
TY DRUKARSKIE. DLA ZRZESZEŃ AKA-
DEMICKICH USTĘPSTWO.

870.
KALENDARZ AKADEMICKI

NA ROK

—≡ 1922. ≡—

KOMITET REDAKCYJNY:

WŁADYSŁAW DĄB, FELIKS DĄBROWSKI,
WAŁAW SZURIG, TADEUSZ ZAMOYSKI.

WYDAWNICTWO ZWIĄZKU BRATNICH POMOCY
POLSKIEJ MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ.

==== WARSZAWA 1922. ====

0205, 17511/1922

BIBLIOTEKA
UMCS
LUBLIN

K 799/91/33

Zakłady Graf. CABP. w Warszawie, Aleja 3-go Maja 9.

Cztery lata mijają od chwili, gdy w listopadowych dniach 1918 r. wyzwoliła się ostatecznie Polska z krepujących ją więzów zaboru i okupacji.

Z Niepodległością Państwa przyszło i Uniezależnienie Szkolnictwa Wyższego — Niepodległość Rzeczypospolitej Akademickiej.

Stoimy u wrót czwartego roku studiów we własnych już szkołach swobodnie prowadzonych.

Lecz ten czwarty formalnie rok jest faktycznie drugim dopiero. Pierwsze dwa lata Niepodległości młodzież akademicka spędziła w służbie Ojczyzny — walcząc o Jej granice.

I dopiero ubiegły rok akademicki był normalnym, i to względnie normalnym, bo był rozpoczęty ze znacznem opóźnieniem a większość młodzieży dopiero w ciągu semestru zi-

mowego partjami napływała z wojska do szkół,— bo dziś studia akademickie w niezwykłych wogóle odbywają się warunkach i niezwykle mają zadanie i znaczenie.

Rzeczpospolita Akademicka tak jak i cała Rzeczpospolita Polska przechodzi okres państwowotwórczy. Szkolnictwo akademickie jako takie reorganizuje się, dostosowuje się do zadań szkolnictwa wielkiego, niepodległego państwa. A jednocześnie stanowi ono jeden z najważniejszych, o ile nie najważniejszy czynnik państwowotwórczy w Polsce. Ma dać bowiem państwu nowe pokolenie inteligencji, wzmocnić znakomicie znikomą jej odsetek, jaką się obecnie w społeczeństwie znajduje, zapewnić szybki i szeroki dopływ pierwszorzędných sił fachowych niezbędnych dla rozbudowy życia państwowego i gospodarczego Rzeczpospolitej.

Tak samo życie społeczne młodzieży, które daje jej niezbędne—szczególnie dziś właśnie—obok wykształcenia zawodowego wychowanie

obywatelskie, na nowo tworzy się, w nowe formy krystalizuje się.

A gdy formy tworzą się na nowo, lub przekształcają się, treść, idee przewodnie pozostają te same, choć odpowiednio do zmienionych warunków inaczej należy je tłumaczyć. — Dawniej idea Niepodległości znaczyła — wywalczyć trwałą i całkowitą Niepodległość państwową, dziś znaczy — ugruntować Niepodległość nazewnątr, a przedewszystkiem nawewnątr, — wychować pokolenie niepodległe z Ducha.

Dawniej idea Czynu znaczyła — czyn zbrojny dla zdobycia Niepodległości, czyn twórczy — budzenie ducha w narodzie, dziś znaczy — praca twórcza, praca celowa, praca odpowiedzialna — dla rozbudowy państwa, jego administracji, kultury, nauki, gospodarstwa.

Kalendarz ten ma dać obraz szkolnictwa w chwili obecnej, ma na tle rozwoju w ubiegłym roku dać szkic dzisiejszych form studjów i życia młodzieży.

Kalendarz ten ma stać się informatorem ogółu akademików, niezbędnym dla nich drogowskazem w kształceniu się i pracy społecznej.

Kalendarz ten ma trafić również do ogółu obywateli, którym przyszłość państwa leży na sercu, by zorientować ich w stanie szkolnictwa i życiu młodzieży, przedstawić znaczenie i zadanie studjów akademickich. Może w ten sposób przyczyni się cokolwiek do właściwego ustosunkowania się czynników państwowych i ogółu społeczeństwa polskiego do spraw szkolnictwa wyższego i młodzieży akademickiej.

S T Y C Z E Ń

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	N	Obrzezanie Pańskie	Mieczysław
2	P	Makarego	Strzeżysław
3	W	Daniela m., Genowefy	Wlastymir
4	Ś	Tytusa b., Rygaberta	Dobromir
5	C	† <i>Wigilja</i> Telesfora	Wlastybor
6	P	Objaw. Pańskie 3 Króli	Bojamor
7	S	Lucjana, Juljana m.	Świętosław
8	N	Seweryna op.	Mścisław
9	P	Marcjanny p. m.	Władymir
10	W	Agatona p. Wilhelma	Dobrosław
11	Ś	Honoraty p. Hygina p.	Krzesimir
12	C	Arkadiusza, Modesta	Czesława
13	P	† Weroniki p. Głafry	Bogumił
14	S	Hilarego B. W. D. K.	Radogost
15	N	Pawła Pustelnika	Domosława
16	P	Marcelego p. m.	Włodzimierz
17	W	Antoniego op.	Rościsław
18	Ś	Katedry św. Piotra	Jaropełk
19	C	Henryka B. W. Marty	Ratymir
20	P	† Fabjana Sebastjana	Sebastjan
21	S	Agnieszki p. m.	Jarosława
22	N	Wincentego Anastazego	Wityslaw
23	P	Rajmunda W.	Wrocisław
24	W	Tymoteusza B. M.	Chwalibóg
25	Ś	Nawrócenie św. Pawła	Miłosz
26	C	Polikarpa B. M. Paulina	Skarbimor
27	P	† Jana Chryzostoma	Przybysław
28	S	Karola W. Ces.	Radomir
29	N	Franciszka Salezego	Zdzisław
30	P	Martyny p. Sabiny	Dobrogniewa
31	W	Piotra Nolasko W.	Spitognlew

L U T Y

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	Ś	† Wigilja Ignacego	Żegota
2	C	Oczyszczenie N. M. P.	Miłosław
3	P	† Błażeja B. M.	Błażej
4	S	Andrzeja Ansgarego	Witosława
5	N	Agaty p. m.	Dobrochna
6	P	Doroty p. m.	Bohdana
7	W	Romualda op.	Sulisław Bł.
8	Ś	Jana z Matty	Gniewomir
9	C	Apolonji	Gorysława
10	P	† Scholastyki	Tomila
11	S	Eufrozyny p.	Świętochna
12	N	Eulalji p. m.	Radzyn
13	P	Jana Dobrosława	Jordan
14	W	Walentego k. m.	Niemira
15	Ś	Faustyna, Jowity	Czesława
16	C	Juljanny	Mikada Bł.
17	P	† Sylwina b. Patrycjusza	Świętorad
18	S	Szymona b. m.	Wielosława
19	N	Konrada m., Mansweta	Czcisława
20	P	Leona, Eucharjusza	Lubomil
21	W	Małgorzaty z Cyrtas	Onosława
22	Ś	Katedry św. Piotra	Wrocisław
23	C	Piotra Damianiego	Przędzislaw
24	P	† Macieja Ap.	Bogusz
25	S	Martynjana	Sławobój
26	N	Alexandra Zygryda	Mirosław
27	P	Leandra b.	Wierosława
28	W	Romana op.	Chwalibóg

M A R Z E C

Kalendarz Rzymski		Słowiański
1	Ś † <i>Popielec</i> Albina b. w.	Radosław
2	C † Heleny Ces.	Sławomila
3	P † Kunegundy	Pakosław
4	S † Kazimierza Kr.	Kazimierz św.
5	N Teofila b., Euzebjusza	Wojśław
6	P Wiktora, Wiktoryna	Bogómił
7	W Tomasza z Akwinu d. k.	Miłogost
8	Ś Bł. Wincentego Kadłubka	Mierzława Bł.
9	C Franciszki Rzymianki	Bożesław
10	P 40 Męczenników	Ludoslawa
11	S Konstantyna W.	Swatosz
12	N Grzegorza w. p.	Mierosław
13	P Krysiyny p. m.	Bożenna
14	W Matyldy kr., Leona	Długomir
15	Ś Klemensa Dworzaka	Ojcosław
16	C Abrahama pust.	Zbigniew
17	P † Patrycjusza b.	Boguchwał
18	S Gabriela Archaniola	Bohdan
19	N Józefa Obl. N. M. P.	Polemir
20	P Sebastjana M. Eufemji	Błogosław
21	W Benedykta op.	Godysław
22	Ś Oktawiusza m. Katarzyny	Zbisław
23	C Pelagji m.	Ludomila
24	P † Marka m.	Więcisław
25	S <i>Zwiastowanie N. M. P.</i>	Świętobój
26	N Ludgera b.	Bohdana bł.
27	P Jana Damazego	Krzesław
28	W Jana Kapistrana	Czczimisław
29	Ś Cyryla m., Eustazego	Żukosław
30	C Jana Klim. Anieli	Dobromira
31	P † Balbiny p.	Zbigniew

K W I E C I E Ń

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	S	Teodory m.	Sabomir
2	N	Franciszka á'Paulo w.	Władysław
3	P	Ryszarda p. Pankracego	Mieczysław
4	W	Izydora b.	Bożywój
5	Ś	Wincentego Ferreusza	Świętobój
6	C	Sykstusa b. m.	Przesław
7	P	† Rufina m., Epifanji	Radosław
8	S	Jaunarego m. Dyonizego	Dobrosława
9	N	Marji Kleofasowej	Gorysław
10	P	Ezechiela m. w.	Jaromir
11	W	Leona w. p.	Lubosław
12	Ś	Zénona m. Wiktora	Przemysław
13	C	† <i>Wielki</i> Hermenegildy	Myślimir
14	P	† <i>Wielki</i> Justyna m.	Wacław bl.
15	S	† <i>Wielka</i> Anastazji m.	Nosisław
16	N	Zmartwych. Pańskie	Krasisław
17	P	Wielk. Ąniceta p.	Gościsław
18	W	Apolonjusza m.	Włodzimierz
19	Ś	Tymona m.	Czesław m.
20	C	Suplicjusza Ludwiny	Drogomił
21	P	Anzelma b.	Strzeżymir
22	S	Sofera, Kajusa	Wojciech R.
23	N	<i>Przewodnia</i> Wojciecha	Jery św.
24	P	Fidelisa m.	Jaroslawa św.
25	W	Marka Ew.	Spitymór
26	Ś	Kleta m. Marcelego	Bogufał
27	C	Zyty p. Teofila	Zawisław
28	P	† Pawła od Krzyża	Sławogost
29	S	Piotra m., Roberta	Chwalisław
30	N	Katarzyny Siennieńskiej	Lubomir

M A J

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	P	Filipa, Jakóba Ap.	Lubomir
2	W	Zygmunta kr. m.	Witymir
3	Ś	<i>Krzyża św. Konst. 3 Maja</i>	Świętosław
4	C	Florjana	Wieńczysław
5	P	† Piusa V p.	Chocisław
6	S	Jana Ew.	Gościwil bł.
7	N	Flawji Domicyli	Ludomił św.
8	P	Stanisława b. m.	Stanisław św.
9	W	Grzegorza Naz. Izydora	Bożedar bł.
10	Ś	Antonina b. Grzegorza	Cierpimir
11	C	Fabjusza m. Mamerta	Ludomir
12	P	† Pankracego	Wszemir
13	S	Serwacego	Cichosław
14	N	Bonifacego	Dobiesław
15	P	Zofji wd.	Strzeżysław
16	W	Andrzeja b. Jana Nep.	Wieńczysław
17	Ś	Paschalisa w.	Sławomir
18	C	Felixa Kapucyna	Wszesław bł.
19	P	† Piotra Celestyna	Krzemyśl
20	S	Bernarda sen.	Bronimir
21	N	Wiktoryna m.	Przesław bł.
22	P	† <i>Dz. Krzyż. Julji m.</i>	Wisława bł.
23	W	† <i>Dz. Krzyż. Dezyderego</i>	Budziwój
24	Ś	† <i>Dz. Krzyż. Joanny Af.</i>	Tomira
25	C	<i>Wniebowstąpienie Pańskie</i>	Borysława
26	P	† Filipa, Nereusza	Więcymir
27	S	Bedy Wieleb. D. K.	Rusław
28	N	Augustyna	Jaromił
29	P	Marji Magdaleny	Boguchwała
30	W	Feliksa I p.	Sulimir
31	Ś	Anieli Mercji, Petroneli	Bożesław

C Z E R W I E C

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	C	Jakuba	Światopelk
2	P	† Erazma m. Blandyny	Ratysław
3	S	† <i>Wigilja</i> Klotyldy król.	Bratumila
4	N	Zesłanie Ducha św.	Lutomil
5	P	Świątki Bonifacego	Dobromil
6	W	Norberta	Cichomit
8	Ś	Pawła m., Roberta	Wisław bł.
8	C	Maksymiljana b.	Wyszosław
9	P	† Pryma i Felicjana	Sławój
10	S	Bogumila arcyb. gn.	Bogómil
11	N	Trójcy św. Barnaby	Radomil
12	P	Jana w., Onufrego	Wyszomir
13	W	Antoniego Padewskiego	Chytomir
14	Ś	Bazylego	Przedzim bł.
15	C	Boże Ciało	Wit św.
16	P	† Bennona b. w.	Budzimir
17	S	Manuela m., Innocent.	Drogomysł
18	N	Marka i Marcelego	Długosław
19	P	Gerwazego i Protazego	Bożysław
20	W	Sylwerjusza m.	Bogna św.
21	Ś	Alojzego Gonzagi	Domysław
22	C	Paulina z Noli	Broniwój
23	P	† Serca Jezusowego	Wanda
24	S	Narodz. Jana Chrzciciela	Janisław
25	N	Doroty p., Prospera	Wlastymil
26	P	Jana i Pawła	Rozmysław
27	W	Władysława kr. węg.	Władysław
28	Ś	† <i>Wigilja</i> Leona II p.	Zbroisław
29	C	ŚŚ. Piotra i Pawła	Wyszomir
30	P	† Emilji i Lucyny	Cichosława

L I P I E C

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	S	Leopolda pust.	Kalina
2	N	Nawiedzenie N. M. P.	Ojcómil
3	P	Ireneusza m., Anatotjusza	Miłosław
4	W	Teodora m., Józefa Kal.	Wielisław
5	Ś	Karoliny, Filomeny	Prokop
6	C	Dominika i Izajasza	Izasław
7	P	† Cyryla i Metodego	Krasnoroda
8	S	Elżbiety kr. wd.	Chwallmir
9	N	Zenona m., Weroniki p.	Strachota
10	P	Witalisa 7 br. m.	Rodziwój
11	W	Pelagji p. m. Piusa I. p.	Olcha św.
12	Ś	Jana Gwalberta	Tolimir bł.
13	C	Anaklet m., Małgorzaty	Radomila
14	P	† Bonawentury b. w.	Dobrogost
15	S	Henryka b.	Radosław
16	N	N. M. P. Szkaplerznej	Dzierżysław
17	P	Aleksego w.	Dzierżykraj
18	W	Szymona z Lipnicy	Unisław
19	Ś	Wincentego áPaulo	Wodzisław
20	C	Czesława Odrowęża w.	Czesław św.
21	P	† Praksedy p., Wiktora	Stosław i Dys
22	S	Marji Magdaleny p.	Bolesław
23	N	Apolinarego m., Teofila	Żelisław
24	P	Kingi król. polska	Lubomira
25	W	Jakuba apostoła	Sławosz
26	Ś	Anny matki N. M. P.	Mirosława
27	C	Natalji, Pantaleona	Wszebor
28	P	† Innocentego, Wiktora	Świętomir
29	S	Marty p.	Cierpisława
30	N	Rufina m. Julitty	Lubomir
31	P	Ignacego, Lojoli w.	Zdobysław

S I E R P I E Ń

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	W	Piotra w Okowach	Rolisław
2	Ś	<i>N. M. P. Anielskiej</i>	Świętosław
3	C	Znal. rel. św. Szczepana	Letosława
4	P	† Dominika w.	Ostromir
5	S	<i>N. M. P. Śnieżnej</i>	Stanisław
6	N	<i>Przemienienie Pańskie</i>	Chlebosław
7	P	Kajetana w.	Ojek św.
8	W	Cyprjana m. i Laiga m.	Niczamyśl
9	Ś	Romana i Rustyka	Bobyś i Chleb
10	C	Wawrzyńca m.	Wawrzyniec
11	P	† Zuzanny m., Dygny	Włodzimier
12	S	Klary p. i Hilarji	Sława bł.
13	N	Hipolita m.	Rosław
14	P	† <i>Wigilja</i> Euzebjusza	Dobrowój
15	W	Wniebowzięcie N. M. P.	Jasław
16	Ś	Rocha w., Jochima	Domorad
17	C	Jacka Odrowęza	Miron
18	P	† Agapita m., Firmina	Bronisław
19	S	Juljusza m. Marjana	Bolesław
20	N	Bernarda, Samuela	Sobiesław
21	P	Joanny, Joachima	Kazimierz
22	W	Tymoteusza m.	Radomił
23	Ś	Filipa, Benicjusza	Cichomił
24	C	Bartłomieja apostoła	Cieszymit
25	P	† Ludwika kr. węg.	Namysław
26	S	<i>N. M. P. Częstochowskiej</i>	Wlastymir
27	N	Przeniesienie rel. św. Kaz.	Przędzislaw
28	P	Augustyna b. w. d. k.	Wyszomir
29	W	Ścięcie św. Jana Ch.	Raciborz
30	Ś	Róży Limańskiej	Szczęsy
31	C	Rajmonda w., Paulina	Świętosław

W R Z E S I E Ń

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	P	Bł. Bronisławy	Dzierżysław
2	S	Stefana kr. węg.	Czсібóg
3	N	Izabeli p., Szymona	Przesława
4	P	Rozalji p.	Rościslawa
5	W	Wawrzyńca Just.	Włodzisław
6	Ś	Zacharjasza pr.	Drogowit
7	C	† Wigilja Reginy	Domoslawa
8	P	Narodzenie N. M. P.	Radosława
9	S	Gorgonjusza	Sobiebór
10	N	Mikołaja z Toledo	Włodybój
11	P	Prota i Jacka	Iścislaw
12	W	Gwidona w.	Radzimir
13	Ś	Eugienji p., Filipa	Chronisław
14	C	Podwyższenie Krzyża św.	Ziemonysł
15	P	† Nikodema m.	Budzimil
16	S	Euzebj, Kornela i Cypr.	Sędzisław
17	N	N. M. P. Bolesnej	Drogosław
18	P	Ireny	Dobrowit
19	W	Januarego m.	Krzepimir
20	Ś	Eustachiusza m.	Myślisław
21	C	Mateusza Apostoła	Bożydar
22	P	† Tomasza z Wilan.	Żelimir
23	R	Tekli p. m.	Bogusława
24	N	Dalmacego	Ilomir
25	P	Bł. Ładysława z Giel.	Świętopelk
26	W	Cyprjana i Justyna	Ładzisław
27	Ś	Koźmy i Damjana mm.	Domjan
28	C	Wacława kr. czeskiego	Wacław
29	P	† Michała Archanioła	Dodzbóg
30	S	Hieronima w.	Imisław

PAŹDZIERNIK

Kalendarz Rzymski			Słowiański
1	N	N. M. P. Różańcowej	Znatysław
2	P	Aniołów Stróżów	Stanimir
3	W	Jana z Dukli Kandyda	Siemion
4	Ś	Franciszka z Asyżu	Bratysław
5	C	Placydy m.	Zosław
6	P	† Brunona W.	Bronisław
7	S	Marka i Justyny	Roslawa
8	N	Pelagji i Brygydy	Wojśława
9	P	Dyonizego b. m.	Domogost
10	W	Franciszka Borgiasza	Dobromiła
11	Ś	Placydy, Zenejdy	Aldona
12	C	Maksymiljana b.	Grzmisław
13	P	† Edwarda Kr.	Ziemisław
14	S	Kaliksta I. pap., Ewarysta	Dzierzymir
15	N	Jadwigi Kr., Teresy p.	Długosława
16	P	Martynjana, Saturjana	Rodzisław
17	W	Wiktora m.	Znatysława
18	Ś	Łukasza ewangelisty	Bratumił
19	C	Piotra z Alkantary	Ziemowit
20	P	† Jana Kantego	Budzisława
21	S	Urszuli p. m.	Daromiła
22	N	Marji Salomei, Kordull	Przebysława
23	P	Seweryna i Romana	Wlastymir
24	W	Rafała Archanioła	Siemisław
25	Ś	Kryspina Kryspinjana	Somomysł
26	C	Ewarysta p. m.	Lutosław
27	P	† Sabiny p. m.	Witomil
28	S	Szymona, Tadeusza Ap.	Włodybóg
29	N	Narcyza b. Euzebj	Dalemil
30	P	Zenobjusza Germana	Przybysława
31	W	† Wigilja, Symforjusza	Godzimir

L I S T O P A D

Kalendarz Rzymski		Słowiański
1	Ś Wszystkich świętych	Warcisław
2	C <i>Dzień Zaduszny</i>	Wytymir
3	P † Huberta i Cerarjusza	Chwolisław
4	S Karola Boromeusza	Mściwój
5	N Zachariasza, Elżbiety	Słaawowir
6	P Leonarda	Wszewłod
7	W Nikandra Karyny	Żytomir
8	Ś Bohdana pap. Godfryda	Sędziwój
9	C Teodora m.	Bogodar
10	P † Andrzeja z Awelinu	Ludomir
11	S Marcina b.	Spitosław
12	N Pust. Kaz. Stanisł. K.	Witold
13	P Dydaka, Zebiny	Wszerosd
14	W Jakuba Juzefata Kun,	Wodzimir
15	Ś Gertrudy Grzegorza	Przebysław
16	C Edmunda b. w.	Radomir
17	P † Salomei p. Grzegorza	Stanisław
18	S Romana m. Odonu p.	Zbisław
19	N Elżbiety wd.	Drogomir
20	P Feliksa, Walerjana	Sędzimir
21	W <i>Ofiarowanie N. M. P.</i>	Janusz
22	Ś Cecylji p. m.	Wszemiło
23	C Klemensa I. pap.	Milywój
24	P † Jana od Kızıża	Dobrosław
25	S Katarzyny i Erazma	Chwalimiro
26	N Konrada p. Piotra w.	Lechosław
27	P Walerjana b.	Tomir
28	W Florentego i Mansweta	Gościsław
29	Ś Saturnina m., Filemona	Przemysław
30	C Andrzeja Apostoła	Ludosław

G R U D Z I E Ń

Kalendarz Rzymski		Słowiański
1 P	† Eligjusza, Natalji	Samosława
2 S	Bibjanny p. m.	Sulisława
3 N	Franciszka Ksawerego	Wiślimir
4 P	Barbary p. m., Piotra	Lubomiła
5 W	Saby op., Niceta	Spitosława
6 Ś	† Mikołaja b., Leonji	Jarogniew
7 C	† Wigilja, Ambrożego	Ludomysła
8 P	Niepokałane Pocz. NMP.	Boguwola
9 S	Walerjana pap., Leokadij	Wysiosława
10 N	<i>N. M. P. Loterańskiej</i>	Radziśława
11 P	Damazego pap.	Wojnar
12 W	Aleksandra m.	Ublidar
13 Ś	† Łucji i Otylji	Bożymjr
14 C	Dyoskuera, Herona	Stosław
15 P	† Walerjana B.	Stawomir
16 S	Albina m., Euzebjusza	Zdosława
17 N	Łazarza B.	Wszemir
18 P	Gracjana B.	Mścigniew
19 W	Dariusza, Nemezjasza	Żyrosław
20 Ś	Teofila, Zenona	Bogumiła
21 C	Tomasza Ap.	Tomisław
22 P	† Honorata M.	Bożywój
23 S	† Wigilja Wiktorji p.	Sławomira
24 N	Adama i Ewy	Grzmisława
25 P	Boże Narodzenie	Wróciwój
26 W	<i>Szczepana M.</i>	Radomysł
27 Ś	Jana Ew.	Pieścisław
28 C	Młodzianków	Godziśław
29 P	† Tomasza B.	Gosław Bł.
30 S	Eugenjusza B. W.	Ludomir
31 N	Sylwestra Pap.	Lassota

WYCIĄG Z USTAWY

o szkołach akademickich.

z dnia 13 lipca 1920 r.

W S T Ę P.

Najwyższe uczelnie, poświęcone pielegnowaniu i szerzeniu wiedzy, noszą w Państwie Polskiem w ogólności nazwę szkół akademickich, a w szczególności wszechnic, czyli uniwersytetów, szkół głównych, politechnik i akademji.

Zadaniem ich jest służyć nauce i ojczyźnie. W tym celu mają one szukać i dochodzić prawdy we wszystkich gałęziach wiedzy ludzkiej, oraz przewodniczyć na drodze poznawania tej prawdy przez młodzież akademicką, a przez nią rozpowszechniać ją wśród całego narodu polskiego w imię zasad, przyświecających moralnemu i umysłowemu doskonaleniu się rodzaju ludzkiego.

Zadaniem szkół akademickich jest również przygotowywanie młodzieży do zawodów praktycznych, których wykonywanie wymaga nau-

kowego opanowania różnych gałęzi wiedzy i samodzielnego sądu o wchodzących w ich zakres zagadnieniach teoretycznych i praktycznych.

W ten sposób szkoły akademickie mają spełniać jak najwierniej to szczytne zadanie, które już przed wiekami wskazał najstarszej z nich jej założyciel, król Kazimierz Wielki, życząc jej aby była nauk perłą, aby wychowywała ludzi przezornych i dojrzałego sądu, cnotą zdobnych i w naukach biegłych, a zarazem aby stała się krynicą umiejętnej wiedzy, z której mogliby czerpać wszyscy.

I. Szkoły państwowe.

1. Zasady ogólne.

Art. 1. Ustawa niniejsza określa zasady ustroju szkół akademickich w sposób jednolity. W granicach jej zostaje przyznany każdej z nich samorząd i możność wydawania własnego statutu, zawierającego przepisy szczegółowe i rozwijającego podane tu zasady. Przepisy te nie mogą jednak sprzeciwiać się zawartym tu postanowieniom.

Statut każdej szkoły akademickiej podlega zatwierdzeniu przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, jako wykonywającego zwierzchnią władzę rządową nad szkołami akademickimi.

Art. 2. W szkołach akademickich wykładać mogą w charakterze profesorów i docentów uczeni bez różnicy płci, którzy się przyczynili do rozwoju nauk teoretycznych lub praktycznych, — studjować zaś osoby, które ukończyły ogólnokształcącą szkołę średnią państwową lub takąż szkołę prywatną, mającą prawo wydawania świadectw, uznanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne ze świadectwami szkół państwowych.

Art. 3. Szkoły akademickie posiadają prawo udzielania stopni akademickich zawodowych i naukowych.

Art. 4. Założenie szkoły akademickiej wymaga aktu ustawodawczego, powziętego na wniosek rządu.

Art. 5. Szkoły akademickie posiadają charakter osób prawnych, mogą więc przyjmować zapisy i darowizny i samodzielnie zarządzać swoim, w ten sposób uzyskanym majątkiem. Mają one prawo rozporządzać sumami, które rząd im przeznaczył, w ramach zatwierdzonego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego budżetu. W obrębie tych ram przeznaczenie poszczególnych sum może być zmienione za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Mają też prawo używać będących

własnością państwową gmachów i zakładów wraz z urządzeniami i inwentarzem. Pod temi względami podlegają one jedynie kontroli rządowej ze strony Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Szkołom akademickim przysługuje prawo wolności nauki i nauczania. Każdy profesor i docent szkoły akademickiej ma prawo podawać i oświeślać z katedry według swego naukowego przekonania i sposobem naukowym wszelkie zagadnienia, wchodzące w zakres gałęzi wiedzy, których jest przedstawicielem; tak samo ma zupełną swobodę w wyborze metod wykładów i ćwiczeń.

Art. 7. Szkoły akademickie dzielą się pod względem ustroju wewnętrznego na wydziały, w których obrębie mogą istnieć oddziały.

Art. 8. Samorządowymi władzami szkół akademickich są: 1) zebranie ogólne profesorów (w tych szkołach, w których statut szkoły je przewiduje); 2) senat w szkołach, składających się z więcej niż jednego wydziału; 3) rektor; 4) rady wydziałowe; 5) dziekani.

Art. 9. Językiem wykładowym szkół akademickich — o ile ustawa ich dotycząca inaczej nie rozporządza, jest język polski. O tem, czy niektóre przedmioty mogą być wyjątkowo wykładane w innym języku, rozstrzyga senat szkoły.

Art. 10. Prawo używania pieczęci, opatrzonej herbem państwa, posiadają jedynie samorządowe władze szkół akademickich, wymienione w art. 8.

II. Władze samorządowe szkół akademickich.

1. Zebranie ogólne profesorów.

Art. 11. W tych szkołach akademickich, których statuty szczegółowe przewidują zebranie ogólne profesorów, składa się ono z profesorów honorowych, zwyczajnych i docentów, należących do rad wydziałowych. Przewodniczącym jest rektor lub jego zastępca.

Art. 12. Do zakresu działania zebrania ogólnego profesorów należy:

- 1) uchwalanie statutu szczegółowego szkoły w ramach niniejszej ustawy;
- 2) wybór rektora;
- 3) zatwierdzanie wniosków rad wydziałowych o powołaniu profesorów zwyczajnych, nadzwyczajnych, honorowych oraz docentów i przedstawianie ich Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do zatwierdzenia;

4) uchwalanie wniosków, dotyczących tworzenia osobnych wydziałów, oddziałów i nowych katedr;

5) uchwalanie wniosków, dotyczących usuwania profesorów z kadetr.

2. S E N A T.

Art. 18. Senat w tych szkołach, w których niema ogólnego zebrania profesorów, jest najwyższą władzą szkolną samorządową. Jeżeli obok senatu statut szczegółowy przewiduje również ogólne zebranie profesorów, do zakresu ogólnego zebrania profesorów należą sprawy wymienione w art. 12.

Senat składa się z rektora, prorektora, i dziekanów. Statuty szczegółowe mogą przewidywać nałożenie do senatu także prodziekanów i delegatów rad wydziałowych oraz sędzię w tych szkołach, w których ten urząd został utworzony.

Art. 19. Do zakresu działania senatu należy:

1) rozstrzyganie o tem czy niektóre przedmioty mogą być wykładane w innym języku, aniżeli polskim;

2) troska o zdrowie moralne młodzieży i opieka nad jej materjalnem położeniem (stypendja, domy akademickie).

3) wyrokowanie w sprawach dyscyplinarnych studentów, urzędników i służby szkoły, przyczem w razie utworzenia osobnego sądu dla spraw studentów — kompetencja senatu ogranicza się do zatwierdzenia wyroków i rozstrzygania odwołań;

4) rozstrzyganie spraw kompetencyjnych między wydziałami;

5) zatwierdzanie regulaminu wieców studenckich;

6) uchwalanie wszelkich innych spraw, dotyczących się szkoły, jako całości, które rektor lub w jego zastępstwie prorektor senatowi przedłoży;

7) o ile statut szczegółowy szkoły nie przewiduje zebrania ogólnego profesorów — w zakres czynności senatu wchodzi nadto uprawnienia zebrania ogólnego profesorów w punktach art. 12 zawarte, z wyłączeniem 2 punktu, dotyczącego wyboru rektora.

Senat ma prawo przelać część swoich uprawnień na rektora.

Art. 22. Rektor z ważnych powodów ma prawo zawiesić wykonanie uchwały senatu. W tym razie przedstawia sprawę do uchwalenia na najbliższem posiedzeniu senatu, najpóźniej w ciągu dni 14. Gdyby senat potwierdził swą pierwotną uchwałę, rektor obowiązany jest ją wykonać.

3. R E K T O R.

Art. 23. Rektor piastuje najwyższą godność w szkole akademickiej; jest przewodniczącym senatu i zebrania ogólnego profesorów; czuwa nad należyтым biegiem spraw, wchodzących w zakres działania tych władz i ponosi przedewszystkiem odpowiedzialność za należyte przestrzeganie ustaw i rozporządzeń rządowych.

Rektorowi przysługuje tytuł magnificencji.

Art. 24. Rektor jest wybierany z grona profesorów zwyczajnych i honorowych, należących do rad wydziałowych, przez zebranie ogólne profesorów lub przez delegatów rad wydziałowych przyczem wyborcy nie są obowiązani liczyć się z kolejnością wydziałów. Szczegóły sposobu wybierania rektora określa statut każdej szkoły akademickiej.

Art. 25. Okres urzędowania rektora wynosi rok jeden, wszakże rektor może być ponownie wybierany. Wybór odbywa się w ciągu miesiąca czerwca, a urzędowanie swoje obejmuje rektor na dwa tygodnie przed rozpoczęciem roku akademickiego.

W razie gdyby rektor w czasie urzędowania ustąpił, dokonywany jest wybór nowego rektora na pozostały okres roku akademickiego.

Art. 27. Rektor czuwa nad porządkiem na terytorjum szkoły przy pomocy organów szkolnych. W razie grożącego niebezpieczeństwa rektor może pozwolić na wkroczenie organów władz bezpieczeństwa; władze te mogą wkraczać same tylko w wypadkach wyjątkowo nagłych, zawiadamiając o tem natychmiast rektora.

Art. 28. Zastępcą rektora jest prorektor, którym zostaje rektor ustępujący. Gdyby zachodziła potrzeba zastąpienia prorektora wyznacza jego zastępcę zebranie ogólne profesorów, a w tych szkołach, w których go nie ma, senat.

4. R a d y w y d z i a ł o w e.

Art. 31. Radę każdego wydziału stanowią należący do wydziału profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni, tudzież dwaj docenci, wybierani na rok akademicki przez grono docentów wydziału. Docenci, będący członkami rady, mają na posiedzeniach taki sam głos, jak inni członkowie rady.

Nadto do rady wydziałowej należą ci profesorowie honorowi, którzy, jako profesorowie zwyczajni lub nadzwyczajni, należeli do rady, zanim zostali profesorami honorowymi, a wreszcie rada wydziałowa ma prawo powoływać do

swojego grona na rok także profesorów z innych wydziałów, wykładających na danym wydziale, oraz profesorów honorowych, którzy przedtem nie byli członkami rady wydziałowej. Przewodniczącym rady wydziałowej jest dziekan wydziału.

Art. 32. Do zakresu działania rad wydziałowych należy:

1) czuwanie nad rozwojem nauki i szerzenie wiedzy przez należyłą organizację nauczania, oraz wykłady, odczyty publiczne i wydawnictwa;

2) załatwianie spraw habilitacyjnych;

3) udzielanie honorowych stopni naukowych.

4) przyznawanie stypendjów oraz nagród pieniężnych i medali studentom wydziału, nadto ogłaszanie co rok przynajmniej trzech tematów do prac konkursowych studenckich;

5) dopuszczanie studentów do egzaminu, zaliczanie im studjów lub pewnych przedmiotów oraz udzielanie zwolnień od wydanych przez radę wydziałową przepisów o sposobie studjowania na wydziale;

6) wybieranie dziekana wydziału, dalej delegatów do wyboru rektora w tych szkołach, w których niema zebrań ogólnych profesorów, a wreszcie, o ile statut szkoły przewiduje, również delegata do senatu.

W ogólności rada wydziałowa rozstrzyga o wszelkich sprawach wydziału i jego uczniów, o ile to nie jest wyraźnie zastrzeżone dla innych władz szkolnych.

Rada wydziałowa ma prawo przelać części swych uprawnień na dziekana.

Art. 36. Dziekan z ważnych powodów ma prawo zawiesić wykonanie uchwały rady wydziałowej. W tym razie przedstawia sprawę do uchwalenia na najbliższem posiedzeniu rady najpóźniej w ciągu dni 14. Gdyby rada potwierdziła swą pierwotną uchwałę — dziekan obowiązany jest ją wykonać.

5. D z i e k a n.

Art. 37. Dziekan posiada takie samo stanowisko wobec wydziału i jego rady, jak rektor wobec całej szkoły i senatu. Nadto należy do niego nadzór nad wpisami studentów i wolnych słuchaczy, nad tokiem ich studjów oraz nad odbywaniem się egzaminów w sposób przepisany.

Art. 39. Do zakresu działania dziekana należy:

- 1) Przyjmowanie studentów na wydział, prowadzenie spisu ich oraz wykazu ich studjów;
- 2) Wyznaczanie terminów egzaminacyjnych i przewodniczenie w komisjach egzami-

nów doktorskich oraz w czasie innych egzaminów, odbywających się w szkole, o ile tego wymagają specjalne przepisy.

III. Grono nauczycielskie.

Art. 41. Do grona nauczycielskiego szkół akademickich należą: po pierwsze — nauczyciele akademicki t. j. 1) profesorowie honorowi, 2) profesorowie zwyczajni, 3) profesorowie nadzwyczajni, 4) decenci; powtórę — nauczyciele w ściślejszem znaczeniu np. lektorzy.

Art. 42. (Wyciąg) Profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych mianuje naczelna władza państwowa na wniosek rady odpowiedniego wydziału, przyjęty przez zebranie ogólne profesorów, względnie senat, przedstawiony do zatwierdzenia Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Wniosek powinien opierać się na referacie komisji wyznaczonej przez radę wydziałową specjalnie dla rozważenia kandydatur.

Art. 44. Profesor nadzwyczajny może być przedstawiony przez radę wydziałową do nominacji na profesora zwyczajnego, jeżeli dorobek jego naukowy powiększy się w czasie profesury nadzwyczajnej.

Art. 45. Profesorami honorowymi mogą być mianowani wybitni uczeni, zwłaszcza z grona profesorów ustępujących z katedr.

Art. 46. Do najważniejszych obowiązków każdego profesora należy:

1) prowadzenie badań naukowych i twórcza praca naukowa;

2) wykładanie i prowadzenie ćwiczeń co najmniej w liczbie godzin wskazanej w dekreście nominacyjnym;

3) kierowanie związanym z katedrą zakładem lub seminarjum;

4) egzaminowanie z wykładanego przedmiotu;

5) branie udziału w posiedzeniach rady wydziału i zebrania ogólnego profesorów, o ile je statut szkoły przewiduje;

6) obejmowanie referatów i piastowanie urzędów akademickich; obowiązki, wymienione w punktach 2, 3, 4, 5 i 6 — nie dotyczą profesorów honorowych.

Objęcie stałego płatnego zajęcia ubocznego przez profesora, z wyjątkiem profesorów honorowych, może nastąpić jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na zgodny wniosek rady wydziału i senatu.

Art. 47. (Wyciąg). Profesorowie, którzy przebyli 35 lat w zawodzie nauczycielskim, poczynając od daty mianowania na profesora, ustępują z katedry, otrzymując pełną emeryturę.

Art. 48. Podstawą do usunięcia profesora z katedry przez zwierzchnią władzę rządową może być tylko uchwała przynajmniej dwóch trzecich głosów zebrania ogólnego profesorów lub senatu, wydana po przeprowadzeniu dochodzenia dyscyplinarnego, albo postępowania honorowego.

Art. 52. Kandydat, pragnący przystąpić do habilitacji musi złożyć dowód posiadania tytułu doktorskiego, uzyskanego w jednej ze szkół akademickich polskich. Za równorzędny z tym tytułem rada wydziału może uznać bądź tytuł doktorski, uzyskany w szkole akademickiej zagranicznej, bądź jakiś inny tytuł naukowy. Od obowiązku wykazania się tytułem doktorskim mogą być uwolnieni uchwałą rady wydziałowej wyjątkowo wybitni badacze naukowci.

Art. 59. Prawo wykładania nadane w jednej z polskich szkół akademickich, może być uznane za ważne w Innej — uchwałą rady odpowiedniego wydziału. Uchwała taka wymaga zatwierdzenia przez senat.

IV. Pomocnicze siły naukowe.

Art. 62. Asystentów starszych i młodszych (demonstratorów, elewów) tudzież zastępców asystentów mianuje senat na wniosek odpowiedniej rady wydziałowej. Stanowiska te

są ograniczone pod względem czasu trwania: zastępcy asystenta do lat dwóch, młodszego asystenta do trzech, a starszego do lat sześciu. Po sześciu latach starsi asystenci mogą być wyjątkowo mianowani na dalsze cztery lata, lecz tylko wówczas, jeżeli zostaną docentami przed upływem szóstego roku asystentury.

V. Zakłady szkół akademickich.

Art. 67. Szkoły akademickie posiadają zakłady (instytuty), potrzebne do celów nauczania; mogą też być przy nich tworzone zakłady, poświęcone wyłącznie badaniom naukowym.

Art. 72. Biblioteki uniwersyteckie są bibliotekami naukowymi, mającemi służyć zarówno celom nauczania, jak gromadzeniu pomników wiedzy i piśmiennictwa; w miarę możliwości powinny być ich zbiory uprzystępnione publiczności. Są one zakładami ogólnouniwersyteckimi.

Art. 79. Biblioteki wszystkich szkół akademickich, z wyłączeniem bibliotek uniwersyteckich, nie są bibliotekami publicznymi, ale mogą być udostępnione dla osób kształcących się i pracujących naukowo. Na czele ich stoją bibliotekarze naczelni, mianowani przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na wniosek senatu.

VI. Urzędnicy i służba szkół akademickich.

Art. 80. Wszyscy pracownicy szkoły akademickiej podlegają władzy rektora.

Art. 82. Urzędnicy etatowi szkoły akademickiej oraz służba etatowa korzystają z praw pracowników państwowych.

VII. Studja i studenci.

Art. 83. Rok szkolny dzieli się w uniwersytetach na trzy trymestry (kwartały) po 10 tygodni wykładowych każdy, w innych szkołach akademickich na dwa semestry (półroczia) po 15 tygodni wykładowych każdy, lub na trzy trymestry po 10 tygodni wykładowych każdy. W roku szkolnym powinno być najmniej 180 dni wykładowych, nie licząc okresu, przeznaczonego na egzaminy.

Art. 84. Nauczanie w szkołach akademickich obejmuje wykłady i ćwiczenia odbywane pod kierunkiem profesorów lub docentów.

Art. 85. Aby uzyskać prawo studjowania, trzeba się zapisać w szkole bądź w charakterze studenta (studentki), bądź wolnego słuchacza (wolnej słuchaczki). Warunkiem przyjęcia w poczet studentów jest wykazanie się świadectwem dojrzałości, uzyskanem w jednej z państwowych szkół średnich ogólnokształcących.

Uczniowie szkół prywatnych oraz szkół obcych mogą być przyjęci do szkół akademickich w charakterze studentów tylko wtedy, jeżeli świadectwa szkół średnich, które ukończyli, uznane zostały przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równoważne ze świadectwami szkół państwowych.

Art. 86. Rada wydziału ma prawo ograniczania liczby przyjmowanych studentów za zgodą Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 87. Studenci jednej z państwowych szkół akademickich mogą się przenosić do innych po uzyskaniu świadectwa wystąpienia.

Art. 88. O przyjęciu wolnych słuchaczy rozstrzyga rada wydziałowa. Wolni słuchacze mogą być dopuszczani narówni ze studentami nie tylko do wykładów, lecz i do ćwiczeń. Nie mają oni prawa składania egzaminów, lecz studja ich, odbyte w charakterze wolnych słuchaczy, mogą im być w wypadkach, godnych uwzględnienia, zaliczone, o ile zostaną studentami.

Art. 89. Zarówno studenci, jak wolni słuchacze, zapisują się według wyboru na jeden z wydziałów; studenci i wolni słuchacze jednego wydziału mogą się zapisywać na wykłady innego wydziału.

Art. 90. Aby być dopuszczonym do udziału w ćwiczeniach, student musi uzyskać pozwolenie kierującego profesora. Warunki dopuszczenia i korzystania z ćwiczeń oznaczają osobne przepisy, zatwierdzone przez radę wydziałową.

Art. 91. Każdy zapisujący się do szkoły akademickiej w charakterze studenta podlega aktowi immatrykulacji. Ma on złożyć rektorowi przez podanie ręki lub na piśmie uroczyste ślubowanie przestrzegania przepisów szkoły i godności akademickiej. Wolnym słuchaczom nie przysługuje prawo immatrykulacji, ale powinni oni także złożyć piśmienne przyrzeczenie przestrzegania przepisów i zarządzeń akademickich.

Art. 92. Każdy student i wolny słuchacz po przyjęciu go do szkoły akademickiej opłaca wpisowe. Studenci i wolni słuchacze wnoszą nadto na początku roku szkolnego opłatę, której wysokość niezależna jest od liczby godzin wykładów, na które się zapisali. Sumy stąd uzyskane są przeznaczone na domy profesorskie i studenckie, oraz spółdzielnie profesorskie i studenckie. Sumy te rozdziela Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Za ćwiczenia w pracowniach i seminarjach studenci i wolni słuchacze uiszczają osobne opłaty, które są przeznaczone w całości na potrzeby pracowni i seminarjów; również za egzaminy

uiszczają studenci osobną opłatę. Niezamożnej a pilnej młodzieży po złożeniu piśmiennego zobowiązania zwrotu może być odroczone opłata za wykłady, ćwiczenia. seminarja i egzaminy w całości, lub częściowo do czasu, w którym osiągną stanowiska, umożliwiające spłacenie zaciągniętego długu, nie dłużej jednak, niż na lat dziesięć. Wpisowe muszą wnosić wszyscy. Wysokość wszystkich opłat, uiszczonych przez studentów i wolnych słuchaczów, ustanawia Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecania Publicznego.

Art. 93. Student ma prawo zdawania egzaminów oraz ubiegania się o stopnie akademickie.

Art. 94. Student zapisany do szkoły akademickiej otrzymuje odpowiednie zaświadczenie (legitymację). Student, opuszczający szkołę, otrzymuje świadectwo wystąpienia, w którym są wymienione wykłady jakich słuchał, oraz ćwiczenia, na jakie uczęszczał, egzaminy, jakie w ciągu swych studjów odbył, nagrody, jakie pozyskał, wreszcie kary dyscyplinarne, o ile im podlegał i o ile senat akademicki zamieszczenie ich w świadectwie zarządził.

Art. 95. Stopnie naukowe są dwa: niższy i wyższy. Stopniem wyższym we wszystkich szkołach akademickich jest stopień doktora,

który można otrzymać po uzyskaniu stopnia niższego, złożeniu egzaminów doktorskich, przedstawieniu pracy naukowej, wydrukowanej w języku polskim. łacińskim lub języku wykładowym przedmiotu, z którego napisana jest praca doktorska. Z zezwolenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozprawa doktorska może być wyjątkowo pisana i w innym języku cudzoziemskim z dołączeniem streszczenia w języku polskim.

Pozatem będą udzielane tytuły zawodowe na podstawie osobnego regulaminu.

Art. 96. Nieprawnie używający stopni akademickich są karani ustawowo.

Art. 97. Osoba, posiadająca tytuł naukowy doktora, w razie zasądzenia jej przez sąd za przestępstwo kryminalne, uwłaczające czci, zostaje przez senat akademicki szkoły, która stopień nadała, stopnia tego pozbawiona.

Art. 98. Naruszenie przepisów lub godności akademickiej pociąga za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną studentów i wolnych słuchaczy.

Władzę dyscyplinarną sprawuje rektor i senat akademicki, który może polecić częściowe lub zupełne jej wykonywanie specjalnym sądom akademickim do spraw studentów.

Do kar dyscyplinarnych należy: napomnienie, nagana, niezaliczenie bieżącego kwartału

(trymestru) lub półrocza w poczet czasu studjów, pozbawienie prawa ubiegania się o stopnie akademickie, usunięcie ze szkoły na czas ograniczony lub na stałe, pozbawienie prawa studjów w państwowych szkołach akademickich.

Art. 99. Studenci każdej szkoły akademickiej mają prawo zakładania stowarzyszeń akademickich i korporacji. Nazwa stowarzyszeń akademickich przysługuje tylko takim stowarzyszeniom, które zastosują się do przepisów, w ustawie niniejszej zawartych.

Art. 100. Stowarzyszeniom akademickim nie wolno mieć celów politycznych; należeć do nich może w charakterze członków zwyczajnych tylko młodzież akademicka i członkowie gromad nauczycielskich, a do korporacji także byli członkowie czynni stowarzyszeń akademickich.

Art. 101. Powstanie stowarzyszeń i korporacji akademickich jest zależne od zatwierdzenia ich statutu przez senat akademicki. Każdą zmianę statutu należy również przedstawić senatowi do zatwierdzenia.

Stowarzyszenia i korporacje, obejmujące akademików rozmaitych szkół, muszą uzyskać zatwierdzenie statutu w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; otwarcie

oddziału w poszczególnej szkole wymaga zgody senatu, a stowarzyszenia takie podlegają nadzorowi Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i szkół, w których posiadają oddziały.

Art. 102. Z początkiem roku akademickiego powinno każde stowarzyszenie i korporacja podać do wiadomości rektora listę członków jego zarządu, a także w ciągu roku donosić bezzwłocznie o zmianach dokonanych w tym zarządzie.

Art. 103. Opiekę nad stowarzyszeniami i korporacjami akademickimi wykonywa senat za pośrednictwem swego delegata. Stowarzyszenia akademickie i korporacje nie podlegają ogólnym przepisom policyjnym, dotyczącym stowarzyszeń i zebrań.

Art. 104. W murach szkół akademickich mogą się odbywać zgromadzenia młodzieży (wiece) bez udziału osób z poza szkół i tylko za każdorazowem zezwoleniem rektora. Prawo nadzoru nad takimi wiecami przysługuje wyłącznie władzom akademickim. Na każdym wiecu może rektor być osobiście lub delegować swojego zastępcę.

Art. 105. Na wiecu jest dozwolone omawianie tylko spraw, ściśle z życiem akademickim związanych, zgodnie z treścią przewidzianych obrad.

IX. Szkoły akademickie prywatne.

Art. 107. Poza państwowemi mogą być zakładane szkoły akademickie prywatne.

Art. 108. Statuty prywatnych szkół akademickich podlegają zatwierdzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po wysłuchaniu opinii ogólnych zebrań (względnie senatów) wszystkich państwowych szkół i już uznanych szkół prywatnych tego samego typu.

Art. 109. Szkoły akademickie prywatne mogą otrzymywać niektóre lub wszystkie prawa szkół akademickich państwowych tylko w drodze osobnej ustawy, na wniosek Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wniesiony po wysłuchaniu opinii rad wydziałowych wszystkich państwowych szkół i już uznanych szkół prywatnych tego samego typu, o ile: 1) są należycie wyposażone; 2) przyjmują w poczet studentów kandydatów, którzy ukończyli szkołę średnią ogólną kształcącą, państwową lub prywatną, mającą prawa szkoły państwowej; 3) jeżeli profesorowie powoływani są za zgodą Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; 4) jeżeli plan studjów nie różni się zasadniczo od planu studjów w państwowych szkołach akademickich i jeżeli liczba wykładowych jest dostateczna. Uznane

osobną ustawą za równorzędne państwowym szkoły akademickie prywatne mogą otrzymać prawo habilitowania po zupełnem zorganizowaniu wydziałów szkoły najwcześniej w 5 lat po ich założeniu na mocy rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 110. Nazw szkół akademickich, wszechnic, uniwersytetów, szkół głównych, politechnik i akademji używać, ani tytułów akademickich udzielać nie wolno prywatnym szkołom, nie uznanym osobną ustawą za równorzędne państwowym.

PRZEPISY PRZEJSCIOWE.

Art. 111. Przepisy, określające zasady ustroju w sposób jednolity dla państwowych szkół akademickich, odnoszą się do następujących uczelni:

- 1) Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie,
- 2) Uniwersytetu Stef. Batorego w Wilnie,
- 3) Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie,
- 4) Uniwersytetu warszawskiego,
- 5) Uniwersytetu poznańskiego,
- 6) Szkoły Politechnicznej we Lwowie,
- 7) Politechniki warszawskiej,

- 8) Akademii Weterynarii we Lwowie,
- 9) Szkoły Głównej Gospodarstwa wiejskiego w Warszawie,
- 10) Akademii Górniczej w Krakowie.

Rozciągnięcie tych przepisów na inne państwowe szkoły akademickie następuje w drodze aktu ustawodawczego.

Art. 112. Studenci, którzy rozpoczęli studia przed 25 września 1920 r., mogą składać wszelkie egzaminy według dawniejszych przepisów, lecz tylko do 15 września 1926 r.; w szczególności nie obowiązują ich do tego czasu nowe przepisy w sprawie doktoratu (art. 95).

Art. 114. (Wyciąg), Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 15 września 1920 r. i z tą datą traci moc dotychczasowe przepisy prawne, regulujące sprawy określone tą ustawą.

CZY DRUKUJESZ W ZAKŁADACH GRAFICZNYCH CENTRALI?

Uniwersytety i szkoły rolnicze.

W Polsce istnieje 5 uniwersytetów państwowych, a mianowicie: krakowski, lwowski, warszawski, wileński i poznański, oraz 1 uniwersytet prywatny — lubelski. Ze względu na odrębne warunki rozwoju poszczególnych dzielnic Polski w w. XIX organizacja uniwersytetów polskich nie jest jednolita zarówno co do wydziałów, jak i programu wykładów, egzaminów, dyplomów i stopni naukowych, przez uczelnie udzielanych. W ciągu kilku lat istnienia państwa polskiego, które połączyło rozdarte dzielnice, rozpoczęto pracę celem ujednostajnienia organizacji uniwersyteckiej i podstawą do dalszej pracy w tym kierunku jest „Ustawa o szkołach akademickich“ z dn. 13/VII 1920 r. Praca ta jednak daleka jest jeszcze od ukończenia i wymaga wydania i wprowadzenia w życie szeregu ustaw szczegółowych.

Przy opracowywaniu poniższych informacji kierowaliśmy się przede wszystkim względami praktycznymi. Z tego powodu ograniczyliśmy się do podania najogólniejszych danych o organizacji poszczególnych uniwersytetów i ich

statystykę, pominęliśmy zupełnie szczegóły, dotyczące zakładów naukowych oraz wykładów na poszczególnych uniwersytetach, gdyż informacje te miałyby znaczenie jedynie na przeciąg jednego semestru, nadto zaś są one łatwo dostępne, gdyż wszystkie uniwersytety polskie ogłaszają drukiem zarówno skład ciała profesorskiego i wykaz zakładów, jak również i spisy wykładów. Wydawnictwa te są do nabycia w sekretariatach uniwersytetów.

Szerzej natomiast omówiliśmy warunki studjów oraz egzaminów na poszczególnych wydziałach, gdyż rozporządzenia odnośne, ogłaszane w urzędowych publikacjach, są przeważnie nieznane szerszemu ogółowi. Przepisy te, w związku ze wspomnianymi reformami w szkolnictwie wyższem są narazie dość skomplikowane. Zaznaczyć jednak należy, że przepisy o warunkach studjów i egzaminach, podane w „Kalendarzu” nie są jeszcze dostatecznie ustalone, że niektóre z nich (np. na wydziałach prawnych) są już zmienione zgodnie z nowymi programami, niektóre zaś ulegną niewątpliwie zmianom w bliskiej przyszłości.

W jednym dziale połączone zostały informacje o uniwersytetach i szkołach rolniczych. Jest to spowodowane organizacyjnym stosunkiem tych szkół do siebie — studja rolnicze bowiem w większości wypadków, w Krakowie,

w Poznaniu nie stanowią oddzielnych jednostek uczelni, lecz istnieją jako wydziały odpowiednich uniwersytetów,*) jedynie Warszawa posiada odrębną uczelnię rolniczą — Szkołę Gospodarstwa Wiejskiego.

Warunki ukończenie studjów uniwersyteckich.

Warunki uzyskania stopnia doktorskiego na Wydz. Teologii Katolickiej Uniw. Warszawskiego.

1. Sekcja Teologiczna:

a) przesłuchanie w ciągu 8 semestrów przedmiotów wykładowych na jednym z oddziałów tej sekcji, t. j. biblijnym, dogmatycznym, historycznym lub moralnym, przyczem minimalna ilość wysłuchanych godzin semestralnych tygodniowo — 18;

b) złożenie po upływie minimum 6 semestrów 4-godzinnego egzaminu piśmiennego z przedmiotu głównego systemem klauzulalnym;

c) złożenie egzaminu ustnego z wszystkich przedmiotów danego oddziału;

d) praca pod kierunkiem odpowiedniego profesora przez 2 semestry;

*) Dawna Akademia Dublańska i Wyższa Szkoła Leśna we Lwowie istnieje obecnie jako Wydział Rolniczo-Leśny Politechniki Lwowskiej.

- e) napisanie rozprawy doktorskiej;
- f) 2 godzinny egzamin z wszystkich przedmiotów danego oddziału.

2. Sekcje: Prawa Kanonicznego, Filozofii Chrześcijańskiej oddziałów nie posiadają, warunki uzyskania stopnia doktorskiego te same co na Sekcji Teologicznej.

*Egzaminy na Wydziałach Teologicznych
(Katolickich) Wszechnic Małopolskich.*

1. Egzamin zawodowy —

- a) przesłuchanie w 8 semestrach odpowiednich przedmiotów,

- b) przedmioty egzaminu:

Główne:

- I. Filozofja Chrześcijańska,
- II. Teologja fundamentalna,
- III. Studium biblij starego testamentu wraz z hebrajskim i hermenentyką,
- IV. Studium biblij nowego testamentu,
- V. Dogmatyka specjalna,
- VI. Ogólna historia kościelna,
- VII. Teologja moralna,
- VIII. Teologja pastoralna wraz z liturgiką i wymową kościelną,
- IX. Katechetyka i pedagogika wraz z metodyką,
- X. Prawo kościelne.

Przedmioty dodatkowe, jeżeli są regularnie wykładane mogą być przedmiotem egzaminu na żądanie słuchacza.

Egzaminy zawodowe odbywają się z końcem półrocza, w którym ukończono wykład danego przedmiotu i odbywają się w języku, w którym przedmiot był wykładany.

2. Egzamin celem uzyskania stopnia doktorskiego.

Warunki:

1-o ułożenie rozprawy naukowej,

2-o egzamin ścisły (rigorosum)

a) z dogmatyki spekulatywnej i pozytywnej z apologetyką,

b) z dwu z trzech przedmiotów I. studia biblijne, II historia kościelna i prawo kościelne, III. teologia moralna i pastoralna.

Rozprawa musi być napisana z zakresu jednego z wyżej wymienionych trzech przedmiotów, z którego kandydat nie zdaje rigorosum.

Językiem rozprawy oraz egzaminów jest w zasadzie język łaciński.

W razie reprobowania kandydat musi rigorosum powtórzyć jednak nie przed upływem 3 miesięcy; w razie powtórnej reprobacji — po upływie roku, w razie trzeciej — nie może uzyskać stopnia doktora teologii.

3-o Złożenie wyznania wiary Trydencko-Watykańskiego przed Biskupem djecezalnym uniwersytetu.

Warunki ukończenia Wydziału Prawnego na Uniwersytecie Warszawskim.

1. System dawny, obowiązujący słuchaczy, którzy wstąpili na Uniwersytet przed rokiem akademickim 1920/21.

Warunki:

a) przesłuchanie w ciągu 8 semestrów przedmiotów obowiązkowych,

b) zaliczenie seminarjum z jednego z przedmiotów grupy prawno-historycznej,

c) złożenie egzaminu:

A. prawno-historycznego z przedmiotów:

1. Filozofja i encyklopedia prawa,

2. Nauka o państwie,

3. Prawo kościelne i małżeńskie,

4. Prawo rzymskie,

5. Ekonomja polityczna i historia doktryn ekonomicznych,

6. Historia ustroju Polski i prawo sądowe polskie.

B. egzaminu politycznego z przedmiotów:

1. Prawo międzynarodowe,

2. Skarbowość,

3. Prawo administracyjne,

4. Statystyka.

C. egzaminu sądowego z przedmiotów:

1. Prawo cywilne,
2. Prawo karne,
3. Procedura karna,
4. Prawo handlowe.

Egzamin prawno-historyczny można zdawać w dwu oddzielnych częściach.

2. system nowy, obowiązujący słuchaczy, którzy wstąpili na Uniwersytet w r. 1920/21 i później.

Słuchacze są obowiązani zdawać egzamina w końcu każdego roku studjów, celem uzyskania możliwości studjów na wyższym kursie. Program egzaminów jest następujący:

Egzamin 1-go roku obejmuje przedmioty:

- a) Prawo rzymskie,
- b) Teorja prawa,
- c) Historja prawa polskiego,
- d) Historja prawa na zach. Europy.

Egzamin po ukończeniu 2-go roku studjów:

- a) Prawo kościelne,
- b) Ekonomja polityczna,
- c) Prawo polityczne,
- d) Prawo narodów.

Egzamin po ukończeniu 3-go roku studjów:

- a) Skarbowość i prawo skarbowe,
- b) Nauka administracji,
- c) Statystyka,
- d) Prawo karne,

e) Filozofja prawa.

Egzamin po ukończeniu 4-go roku studjów:

a) Prawo cywilne,

b) Procedura cywilna,

c) Prawo handlowe i wekslowe,

d) Prawo międzynarodowe prywatne.

*Egzamina państwowe na Wydziałach Prawa
Wszechnic Małopolskich.*

1. System dawny, obowiązujący studentów,
którzy wstąpili na Uniwersytet przed rokiem
akademickim 1920/21.

a) Egzamin historyczny po przesłuchaniu
4 semestrów z przedmiotów:

1. Prawo rzymskie,

2. Prawo kościelne,

3. Prawo zach. Europy,

4. Historia ustroju Polski,

5. Prawo sądowe polskie,

6. Filozofja prawa.

b) Polityczny, po zdaniu egzaminu histo-
rycznego, z przedmiotów:

1. Prawo polityczne,

2. Administracja,

3. Skarbowość,

4. Ekonomia społeczna.

c) Sądowy, po przesłuchaniu 7 semestrów
z przedmiotów:

1. Prawo cywilne,

2. Procedura cywilna,
3. Prawo i procedura karna,
4. Prawo handlowe.

Do jednego egzaminu wolno w razie reprobatai najwyżej 3 razy przystępować.

Egzamina doktorskie na Wydziałach Prawa Wszechnic Małopolskich (rigorosa).

Składają się z tych przedmiotów co i egzamina państwowe. Egzamina doktorskie zdawać można i w innym porządku, jeżeli kandydat zdał już egzamina państwowe na innej wszechnicy; jeżeli natomiast kandydat zdaje egzamina i „rigorosa“ doktorskie na jednej z wszechnic małopolskich musi zdawać „rigorosum polit.“ razem z egzaminem politycznym, sądowe z sądowym, następnie zaś dopiero rigorosum historyczne.

Egzamina doktorskie na Wydziałach Prawa w/g nowej ustawy.

Warunki dopuszczenia:

- a) Ukończenie wydziału prawnego i złożenie egzaminów,
- b) Praca półroczna pod kierunkiem profesora w jego seminarjum,
- c) Napisanie rozprawy, o ile zostanie ona przez wydział przyjęta.
- d) Zdanie egzaminu z jednej z 5 grup:

- 1-o Historycznej:
 - 1. Prawo kościelne,
 - 2. Polskie,
 - 3. Prawo rzymskie,
 - 4. Prawo zach. Europy,
 - 5. Historia ustroju Polski,
 - 2-o Cywilnej:
 - 1. Prawo cywilne,
 - 2. Prawo handlowe,
 - 3. Procedura cywilna.
 - 3-o Karnej:
 - 1. Prawo karne,
 - 2. Procedura karna.
 - 4-o Ekonomicznej:
 - 1. Ekonomia polityczna,
 - 2. Skarbowość,
 - 3. Prawo administracyjne.
 - 5-o Politycznej:
 - 1. Prawo państwowe,
 - 2. Prawo międzynarodowe,
 - 3. Prawo administracyjne.
- oraz filozofji prawa obowiązkowej w każdej grupie.

Egzaminy na Wydziałach Filozoficznych.

1. Egzamin Doktorski.

Warunki przystąpienia: 1 o przesłuchanie w charakterze słuchacza rzeczywistego 8 semestrów na wydz. filozoficznym, 2-o złożenie rozprawy na temat dowolny z przedmiotu ja-

kiegokolwiekbaż reprezentowanego przez katedrę zwyczajną lub nadzwyczajną na wydziale filozoficznym danego uniwersytetu.

Jeżeli rozprawa nie zostanie przyjęta, służy doktorantowi prawo składania jeszcze dwukrotnie rozpraw na temat z przedmiotu tego lub innego co poprzedni.

3-o Złożenie egzaminu, składającego się z dwu części: a) 2 godzinnego z przedmiotu rozprawy i drugiego dowolnie przez doktoranta obranego za zgodą władz akademickich, b) jednogodzinnego z filozofji ścisłej. Rozprawa ta ma być pisana po polsku, po łacinie o ile dotyczy przedmiotów klasycznych, w języku nowożytnym, o ile jest z zakresu tego języka lub jego literatury. To samo dotyczy egzaminów ustnych.

Jeżeli rozprawa była pisana z filozofji ścisłej, w takim razie przedmiotem dwugodzinnego egzaminu będzie wyłącznie filozofja ścisła, natomiast przedmiotem egzaminu jednogodzinnego będzie jakikolwiek inny dowolnie przez doktoranta obrany przedmiot z zakresu wydz. filozof. danego uniwersytetu.

W razie reprobowania kandydata przy egzaminie, może on zdawać go jeszcze dwukrotnie zawsze jednak z tych samych przedmiotów.

II. Egzamin nauczycielski (na nauczycieli szkół średnich).

Warunki przystąpienia: a) obywatelstwo polskie, b) ukończenie 3 letnich studiów na wydziale filozoficznym Uniwersytetu, ew. zupełne ukończenie innego wydziału, którejkolwiek ze szkół akademickich.

Warunki powyższe nie są *conditio sine qua non*.

Egzamin nauczycielski składa się z dwóch części:

1. egzaminu naukowego,
 2. egzaminu pedagogicznego.
- I. Egzamin naukowy składa się:
1. wypracowania domowego,
 2. wypracowania klasowego,
 3. egzaminu ustnego.
- II. Egzamin pedagogiczny składa się:
1. egzaminu ustnego,
 2. lekcji próbnej.
- Przedmioty egzaminu:
- a) przedmioty główne:
1. język polski wraz z historją literatury,
 2. filozofja klasyczna,
 3. język francuski wraz z historją literatury,
 4. język angielski wraz z historją literatury,
 5. język niemiecki wraz z historją literatury,
 6. jeden z języków słowiańskich wraz z historją literatury,

7. historia, z historią literatury.
8. geografia i geologia,
9. matematyka,
10. fizyka,
11. chemia i mineralogia.

b) Przedmioty dodatkowe:

1. historia starożytna,
2. nauka obywatelska,
3. wychowanie fizyczne,
4. rysunki z historią sztuk plastycznych,
5. muzyka z historią muzyki,
6. roboty ręczne.

Kandydat może zamiast przedmiotu dodatkowego wybrać filozofję ścisłą, jako drugi przedmiot główny.

Egzamina na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego.

I. System obowiązujący studentów imtrykulowanych przed rokiem akadem. 1920/21.

1-o Pierwsze rigorosum.

Warunki dopuszczenia:

- a) przesłuchanie minimum 4 semestrów,
- b) zaliczenie 2 semestrów prosectorjum (po 4 prace semestralnie).

Egzamin można zdawać w dwu grupach:

1. Fizicum:

biologia,
fizyka,
chemia organiczna i nieorganiczna.

2. Anatomicum:
anatomja opisowa,
histologja,
chemja lekarska.
fizjologja.

Wszystkie przedmioty jednej grupy trzeba zdawać jednego dnia. Egzamin powyższy można w razie zdania go z wynikiem niedostatecznym powtarzać najwyżej trzy razy.

2-o Drugie rigorosum.

Warunki dopuszczenia: Przesłuchanie minimum 8 semestrów.

Przedmioty:

anatomja patologiczna i patologia ogólna,
farmakologja,
choroby dziecięce,
choroby wewnętrzne,
choroby nerwowe,
psychjatrja.

Egzamina z przedmiotów powyższych z (każdego oddzielnie) można zdawać w porządku dowolnym tak jednak aby całość egzaminu z powyższych wszystkich przedmiotów była zdana w ciągu 3 miesięcy.

3-o Trzecie rigorosum.

Warunki dopuszczenia: Przesłuchanie minimum 9 semestrów.

Przedmioty:

chirurgja,

okulistyka,
bakterjologia,
gruchologia z akuszerją,
choroby skórne i weneryczne,
hygiena.

Egzamin powyższy należy zdać w ciągu I semestru zdając z każdego przedmiotu oddzielnie w dowolnym porządku.

II. System obowiązujący dla studentów immatrykulowanych od roku akademickiego 1920/21.

I rok studjów.

Przedmioty egzaminu warunkującego zapisanie się na drugi rok studjów:

biologia,
fizyka,
chemja nieorganiczna i organiczna.

II rok studjów.

Przedmioty egzaminu warunkującego zapisanie się na trzeci rok studjów:

anatomja opisowa,
histologia,
chemja lekarska,
fizjologia.

U w a g a: Egzaminy powyższe mogą być zdawane tak w końcu danego roku^m studjów jak i na początku następnego.

Uniwersytet w Warszawie założony w r. 1818 jako Królewski Uniwersytet Warszawski, zamknięty w r. 1831; w r. 1862 odnowiony jako Szkoła Główna Warszawska, w r. 1869 zamieniona na Cesarski Uniwersytet Warszawski z językiem wykładowym rosyjskim, istniejący do r. 1915. 15 listopada 1915 r. wskrzeszony został Polski Uniwersytet Warszawski. Pierwszym rektorem odrodzonego Uniwersytetu był dr. J. Brudziński.

Rektorem na rok 1921/22 jest prof. J. Mazurkiewicz. Uniwersytet posiada następujące wydziały: 1) Teologii katolickiej, 2) Prawa i nauk politycznych, 3) Lekarski, 4) Filozoficzny. Przy w. lekarskim istnieje oddział farmaceutyczny i studjum weterynaryjne; nadto istnieje — w Uniwersytecie Warszawskim studjum teologii ewangelickiej — zaczątek organizującego się wydziału teologii ewangelickiej.

Skład ciała profesorskiego Uniwersytetu Warszawskiego jest następujący: wykładających ogółem 122, w tej liczbie prof. honorowych—9, prof. zwyczajnych — 61, prof. nadzwycz. — 18, zastępców prof. i docentów — 14, prowadzących wykłady — 14, lektorów — 5.

W r. ak. 1920/21 Uniwersytet Warszawski liczył 6116 słuchaczy zwycz. i 93 nadzwycz.; w tej liczbie wśród słuchaczy zwyczajnych mężczyzn 4092, kobiet 2024 (około 33⁰/o);

wśród słuchaczy nadzwyczajnych mężczyzn 31, kobiet 62 (66⁰/₀). Według wyznań statystyka przedstawia się jak następuje: wśród słuchaczy zwyczajnych—wyznania rzym.-katolickiego 3488 (około 57⁰/₀), mojżeszowego 2393 (około 39⁰/₀), innych wyznań 235 (około 4⁰/₀), wśród słuch. nadzwyczajnych — wyznania rzymsko-katolickiego 66, mojż. 24, innych wyznań 3.

Dokładnej statystyki na rok akademicki 1921/22 podać nie można — według ogólnych zestawień sekretariatu Uniwersytetu Warszawskiego, przyjęto z górá 4000 nowych słuchaczy, tak że ogólna liczba wynosi około 10.000 słuchaczy.

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, założony przez Kazimierza Wielkiego w r. 1364, z upadku odnowiony w r. 1400 jako Uniwersytet Jagielloński.

Rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego w roku akademickim 1921/22 jest profesor St. Estreicher. Uniwersytet posiada 4 wydziały: 1) Teologiczny, 2) Prawa i administracji, 3) Lekarski, 4) Filozoficzny ze studjum farmaceutycznym i studjum rolniczem.

Skład ciała profesorskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego jest następujący: wykładających ogółem 172, w tej liczbie profesorów honorowych — 6, profesorów zwyczajnych — 83, pro-

fesorów nadzwyczajnych — 17, docentów — 45, zastępców docentów i wykładowych — 16, lektorów — 5.

Statystyki słuchaczy za ostatnie lata podać nie można z powodu braku materiałów.

Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie założony w r. 1661, skasowany w r. 1773, odnowiony w 1784 r. przez Józefa II, zamieniony na Liceum w 1805 r., odnowiony jako Universitas Franciscea w r. 1817 z językiem wykładowym niemieckim, z językiem wykładowym polskim istnieje od r. 1879. Rektorem na rok akademicki 1921/22 jest profesor J. Kasprowicz. Uniwersytet posiada 4 wydziały: 1) Teologiczny, 2) Prawa i umiejętności politycznych, 3) Lekarski, 4) Filozoficzny.

Skład ciała profesorskiego był w r. 1920/21 następujący: wykładowych ogółem 133; profesorów honorowych — 8, profesorów zwyczajnych — 63, oraz 4 docentów z tytułem prof. zwycz.; profesorów nadzwyczajnych — 15, oraz 11 doc. z tyt. prof. nadzwycz.; docentów — 24; lektorów — 6; nauczycieli — 2. W r. akademickim 1920/21 w I i II trymestrze było ogółem 3151 studentów. w tej liczbie około 25⁰/₀ kobiet (z górą 800). Pod względem wyznaniowym 66⁰/₀ słuchaczy było wyzn. rz.-kat., 3⁰/₀ grecko-kat., 31⁰/₀ mojżeszowego. Z wyjątkiem 90 Rusinów

wszyscy studenci określili swoją przynależność narodową jako polską. W III. trymestrze liczba ogólna studentów wynosiła 3497, w tem 827 kobiet (około 25%). Absolutorjum uzyskało w roku 1920/21 ogółem 460 studentów. Dyplomy doktorskie uzyskało 175 studentów.

Uniwersytet w Poznaniu założony w r. 1919. Rektorem Uniwersytetu na rok akademicki 1920/21 jest prof. dr. H. Święcicki.

Uniwersytet Poznański posiada następujące wydziały: 1) Filozoficzny, 2) Prawno-ekonomiczny, 3) Rolniczo-leśny, 4) Lekarski. Przy W. Filozoficznym istnieje Oddział Farmaceutyczny.

Skład ciała profesorskiego jest następujący: wykładających 160, w tej liczbie profesorów honorowych — 4, profesorów zwyczajnych — 27, profesorów nadzwyczajnych — 39, zastępców profesorów i wykładających — 50, lektorów — 18, nauczycieli — 2. Studentów ogółem liczy Uniwersytet Poznański 3195, w tej liczbie kobiet 690 (około 21%) mężczyzn 2505 (około 79%). Pod względem wyznaniowym statystyka przedstawia się jak następuje: rzymsko-kat. 2946 (około 92%), protestantów 144 (około 4%), mojżesz. 67 (2%), prawosławnych 11, bezwyznaniowych 4, pod względemna rodowościowym — Polaków 3138 (98%) Niemców 26 (0,7%).

Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie. Założony w r. 1578 przez Stefana Batorego, zamknięty w r. 1832, otwarty ponownie 11 października 1919 r. Rektorem Uniwersytetu w r. akademickim 1921/22 jest prof. Staniewicz. Uniwersytet posiada następujące Wydziały: 1) Humanistyczny, 2) Teologiczny, 3) Prawa i nauk społecznych, 4) Matematyczno-przyrodniczy, 5) Lekarski wraz ze studjum farmaceutycznym, 6) Sztuk pięknych.

Skład ciała profesorskiego był r. akadem. 1919/20 następujący: wykładowych ogółem 38, w tej liczbie profesorów honorowych — 1, profesorów zwyczajnych — 9, profesorów nadzwyczajnych — 10, zastępców profesorów — 15, docentów — 4, lektorów — 1. Słuchaczy ogółem liczył Uniwersytet 545, 296 mężczyzn, i 251 kobiet (około 48⁰/o), w tej liczbie słuchaczy zwyczajnych 351 — mężczyzn 238, kobiet 113 (około 23⁰/o), nadzwycz. 196 — mężczyzn 59, kobiet 137 (około 70⁰/o). Według narodowości było słuchaczy narodowości polskiej — 472 (około 86⁰/o), żydowskiej — 53 (około 10⁰/o), innych 22 (około 4⁰/o), według wyznania — rzymsko-katolickiego — 448 (około 82⁰/o), mojżeszowego — 80 (około 16⁰/o), innych — 19 (około 2⁰/o).

Uniwersytet w Lublinie. Jest to Uniwersytet prywatny, otwarty na zasadzie koncesji

Min. W. R. i O. P. z dnia 6/IX 1918 r. Uniwersytet znajduje się pod władzą i opieką episkopatu polskiego, którego reprezentantem wobec Uniwersytetu jest J. E. ks. biskup lubelski M. Z. Fulman. Rektorem Uniwersytetu jest ks. I. Radziszewski. Uniwersytet posiada 4 wydziały: 1) Teologiczny, 2) Prawa kanonicznego i nauk moralnych, 3) Prawa i nauk ekonomicznych, 4) Nauk humanistycznych.

Skład ciała profesorskiego jest następujący: wykładających ogółem 47, w tej liczbie profesorów zwyczajnych — 18, prof. nadzwycz. — 9, zastępców profesorów i docentów — 17, lektorów — 3. Uniwersytet liczył w roku akadem. 1920/21 930 słuchaczy w tej liczbie mężczyzn 568, kobiet 362 (około 39%). Według wyznania: 911 słuchaczy jest wyznania rzymsko-katolickiego (około 98%), 19 innych wyznań chrześcijańskich (około 2%). Narodowość wszystkich polska.

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W dniu 17 września 1918 r. na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświec. Publicznego L. 31922, istniejąca w Warszawie pod kierownictwem prof. Józefa Mikułowskiego-Pomorskiego, Wyższa Szkoła Rolnicza zostaje upaństwowiona, jako uczelnia akademicka p. n. Królewsko-Polskiej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego z dwo-

ma wydziałami: rolniczym i leśnym. Pierwszy komplet profesorów został powołany i mianowany na wniosek ad hoc zorganizowanej w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego komisji stabilizacyjnej.

Pismem tegoż Ministerstwa z dnia 18 marca 1921 r., L. 2047/IV/21 studjum ogrodnicze przy wydziale rolniczym zostaje zatwierdzone jako wydział ogrodniczy Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

Dnia 13-go lipca 1920 r. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego otrzymała wraz z innymi uczelniami akademickimi Rzeczypospolitej ustawę, uchwaloną przez Sejm. W myśl art. 8 tej ustawy Szkoła posiada następujące samorządowe władze: Zebranie Ogólne Profesorów, Senat, Rektora, Rady Wydziałowe i Dziekanów.

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, jest jedyną w Polsce wyższą uczelnią agrotechniczną.

Warunki przyjęcia na jeden z istniejących trzech wydziałów są identyczne z warunkami przyjęcia do innych wyższych uczelni. Istnieje tylko t. zw. „numerus clausus“ z powodu braku miejsc.

Opłaty w roku akademickim 1921/22 wynoszą: immatrykulacja 500 Mk., chesne 2000 Mk.,

za seminarja i pracownie 500 Mk., biblioteka 200 Mk., pracownia chemiczna 1500 Mk.

W roku bieżącym nowowstępujących na wydział leśny obowiązywać już będzie najmniej 4-letni okres studjów. Na wydziałach rolniczym i ogrodniczym obowiązuje najmniej 3-letni okres studjów.

Charakter studjów w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego różni się zasadniczo od charakteru studjów w innych uczelniach. Istnieje mianowicie tutaj t. zw. wolność studjów, nieograniczona egzaminami promocyjnymi. Student w celu otrzymania dyplomu musi wykazać się zdaniem pewnej liczby egzaminów grupowych, czyli złożeniem t. zw. egzaminów dyplomowych.

Tytuły dla kończących dotąd jeszcze nie są zatwierdzone. Szkoła złożyła wniosek o zawodowy stopień dyplomowanego rolnika, leśnika i ogrodnika, oraz o stopnie naukowe: niższy magistra, wyższy doktora. Do uzyskania pierwszego wymagane jest złożenie 3-ch egzaminów dyplomowych, drugiego i trzeciego najmniej 8-semestralny okres studjów, oraz wykazanie się odpowiednimi pracami.

Na zakończenie podajemy krótką statystykę słuchaczy szkoły w roku akademickim 1920/21 (semestr letni). W roku tym liczba studentów na poszczególnych wydziałach wynosiła:

Wydz. rolniczy: studentów 405 (w tym kobiet 40, mężczyzn 365), wolnych słuchaczy 6 (w tym kobiet 4, mężczyzn 2).

Wydz. leśny — studentów 301 (w tym 1 kobieta), wolnych słuchaczy 3.

Wydz. ogrodniczy — studentów 18 (w tym kobiet 11, mężczyzn 7), wolnych słuchaczy 2 (1 kobieta, 1 mężczyzna).

Razem — studentów 724 (w tym kobiet 52), wolnych słuchaczy 11 (w tym kobiet 5).

Pod względem wyznaniowym statystyka przedstawia się jak następuje: katolików było 681, ewangelików 32, wyzn. prawosławnego i grecko-orientalnego — 5, wyzn. mojżeszowego — 6.

Program studjów i przepisy dla studentów do nabycia w Sekretarjacie S. G. G. W. — Miodowa 23, tel. 318-86.

Wyższa szkoła ogrodnicza w Warszawie znajduje się w stanie likwidacji. W roku akademickim 1921/22 prowadzony jest już tylko 3 (ostatni) kurs nauk. dla kończących szkołę.

Wydział ogrodniczy powstał przy Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

Przy Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie istnieje szkoła dziennikarstwa. Zadaniem szkoły jest: 1) Badanie w zakresie publicystyki i dziennikarstwa, 2) Przygotowanie zawodowych dziennikarzy i publicystów, 3) Uzupełnienie

wykształcenia czynnych już dziennikarzy i publicystów.

Słuchacze dzielą się: na rzeczywistych (przyjmowano z maturą szkół średnich) i nadzwyczajnych. Słuchacze rzeczywiści dzielą się na grupy: literacką i polityczno-ekonomiczną.

CZYŚ ZYSKAŁ PRZYNAJMNIEJ
JEDNEGO PRENUMERATORA
DLA SAMOPOMOCY AKADEMICKIEJ?

Akademja Weterynarji we Lwowie.

Rektor Dr. Zygmunt Markowski.

Akademja Weterynarji powstała, jako odrębna uczelnia w roku 1880, poprzednio, już od roku 1784, katedra weterynarji istniała przy Uniwersytecie, obowiązując słuchaczy medycyny do zapoznawania się również z chorobami zwierząt. Czas trwania studiów wynosi w Akademji Weterynarji 4 lata, w którym to czasie należy złożyć pierwszy egzamin państwowy, składający się z następujących przedmiotów: fizyka, zoologia, botanika, chemja, anatomja porównawcza zwierząt domowych, fizjologia, histologia i embriologia, encyklop. rolnictwa.

Po całkowitem przesłuchaniu wykładów, odrubieniu ćwiczeń i I egz. państw. składa się, dla uzyskania dyplomu lekarza weterynarji 2 pozostałe egzamina państwowe o następującym zakresie:

II egz. państwowy: patologia i anatomja patologiczna, farmakologia, bakterjologia, terapia

chorób wewn., higjena mięsa, mleka i nauka o środkach spożywczych.

III egz. państwowy: chodowla, chirurgja, akrelistyka, ortopedja, położnictwo, epizoocjologja, higjena, policja weter., weterynarja sądowa.

Dla uzyskania doktoratu niezbędnem jest przedłożenie pracy doktorskiej i złożenie egzaminu ścisłego.

W ciągu 40-letniego istnienia Akademji (1881 — 1921) ilość słuchaczy wyniosła 1538, z czego 560 ukończyło studja z dyplomem lekarza weterynarji.

CZY ROZPOWSZECHNIACIE
„KALENDARZ AKADEMICKI”
WŚRÓD MATURZYSTÓW?

Państw. Instytut Dentystyczny w Warszawie.

Rozporządzeniem Ministerstwa z dnia 17/II 1920 r. utworzony został Państwowy Instytut Dentystyczny. Dla przyjęcia do Państw. Inst. Dentyst. studenci winni posiadać kwalifikacje takie same, jak kandydaci do Szkół akademickich państwowych. 4-letni kurs w Państw. Inst. Dent. obejmuje przedmioty ogólne i specjalne (dentystykę zachowawczą, technikę dentystyczną, chirurgję stomatologiczną). Wykłady w Państw. Inst. Dent. prowadzić będą profesorowie i docenci wyższych zakładów naukowych. Po ukończeniu kursu słuchacze mają prawo otrzymania stopnia doktora nauk dentystycznych.

CZYŚ ZAPRENUMEROWAŁ
„SAMOPOMOC AKADEMICKĄ”?

Akademickie Szkoły Techniczne.

Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej istnieją obecnie 3 akademickie szkoły techniczne: Politechnika Warszawska, Politechnika Lwowska i Akademia Górnicza w Krakowie; prócz tego, w Warszawie istnieje jedna wyższa szkoła zawodowa — mianowicie „Państwowa szkoła budowy maszyn i elektrotechniki imienia H. Wawelberga i S. Rotwanda”. Wreszcie na terytorjum wolnego miasta Gdańska, we Wrzeszczu, znajduje się Politechnika („Technische Hochschule”) gdzie, ze względu na minimalną odległość od granic Państwa Polskiego, może studjować większa ilość Polaków i dlatego poświęcimy jej nieco miejsca w „Kalendarzu”. Warunki przyjęcia do akademickich szkół technicznych nie różnią się w niczem od warunków przyjęcia do innych szkół akademickich i zostały określone dokładnie w „Ustawie o szkołach akademickich” z dnia 13 lipca 1920 roku. Politechniki polskie, jak zresztą wszystkie inne, dają pewną sumę teoretycznych wiadomości, która stanowi podstawę wykształcenia technicznego.

Politechnika Lwowska. Rektor: Doktor Maksymiljan Huber. Prorektor: Doktor Stefan Pawlik.

Politechnika Lwowska powstała z reorganizacji istniejącej od roku 1844 „Akademji Technicznej“ we Lwowie. W roku mianowicie 1870, staraniem kolegium profesorów akademji, rozpoczęte zostało rozszerzanie jej zakresu, pogłębianie studjów, powiększanie liczby wykładających. Praca ta trwała do roku 1877, kiedy rozporządzeniem centralnych władz austriackich przemianowano „Akademię“ na „Szkołę Politechniczną“ i zrównano ją w prawach z innymi Politechnikami Austrii. Do roku 1914 Szkoła Politechniczna funkcjonowała normalnie, rozszerzając się coraz bardziej. W roku 1914, z chwilą wybuchu wojny światowej Szkoła Politechniczna została zamknięta, zaś gmach jej przekształcony na szpital wojskowy. Ponownie otworzyła podwoje, już pod nazwą Politechniki Lwowskiej, w czasie udzielania t. zw. wojskowych urlopów akademickich. Ze względu na brak miejsc w kreslarniach i laboratorjach, w r. akademickim 1921/22 wprowadzony został egzamin kwalifikacyjny z geometrii wykreślnej i szkicowania dla wydziałów komunikacyjnego, architektonicznego, mechanicznego, ogólnego, z fizyki i szkicowania dla wydziału chemicznego;

z przyrodoznawstwa i szkicowania dla wydziału rolniczo-leśnego.

W roku akademickim 1921/22 istnieje 7 wydziałów: komunikacyjny, architektoniczny, mechaniczny, chemiczny, rolniczo-leśny i ogólny. Prócz tego zamierzone jest otwarcie wydziału wojskowego.

Wydział komunikacyjny. Dziekan: prof. Artur Kühnel. Wydz. komunikacyjny dzieli się na trzy oddziały: drogowy, wodny i mierniczy.

Oddział drogowy w III roku studjów rozpada się na dwie grupy: miejską i kolejową; oddział wodny na grupy: meljoracyjną i hydrotechniczną. W roku akademickim 1921/22 czynne są trzy pierwsze lata studjów według nowego programu wydziału komunikacyjnego (podział na oddziały i grupy) oraz dwa ostatnie (IV i V) lata według dawnego planu (wydziały inżynierji i inżynierji wodnej).

W myśl uchwały Rady Wydziałowej z dnia 7 lipca 1921 r., kandydaci zgłaszający się na I. rok studjów, muszą się poddać po 4 tygodniach wykładów, egzaminowi z geometrii wykreślnej, który zadecyduje o ich przyjęciu na rysunki tego wydziału.

Przejście z I-go na II-gi rok studjów uzależnia się od uzyskania potwierdzeń uczęszczania na wszystkie programem nauk I-go roku objęte obowiązkowe przedmioty, rysunki i cwi-

czenia, oraz od złożenia egzaminów kursowych: z matematyki I. i geometrii wykreslnej.

Przejście z II. na III. rok nastąpić może:

a) po złożeniu I-go egzaminu państwowego i uzyskaniu frekwencji ze wszystkich przedmiotów, rysunków i ćwiczeń, objętych programem II-go roku.

b) Kandydaci, którzy przy wpisie nie wykazują się świadectwem I-go egzaminu państwowego, mogą być przyjęci tylko na V-te półrocze; przyjęcie na VI-te półrocze studjów jest zależne od złożenia I-go egzaminu państwowego w ciągu V-go półrocza studjów (t. j. zimowego półrocza).

Wydział architektoniczny. Dziekan: prof. Dr. Kazimierz Bartel. Wydział architektoniczny dzieli się na dwa oddziały: artystyczny i konstrukcyjny. W myśl uchwały Rady Wydziałowej wydz. arch. z dnia 21 czerwca r. 1921, przyjęcie na ćwiczenia rysunkowe z geometrii wykreslnej, na rysunki zdobnicze i architektury historycznej nowowstępujących studentów nastąpi po 4 względnie 6-ciu tygodniach od rozpoczęcia wykładów, uchwałą Rady wydziału na podstawie opinii odnośnych profesorów.

Przejście z I-go na II-gi rok studjów uzależnia się od uzyskania potwierdzeń uczęszczania na wszystkie obowiązkowe programem nauk I-go roku studjów objęte przedmioty

i rysunki, oraz zdania egzaminów, względnie uzyskania postępów z następujących przedmiotów:

- a) geometrii wykreślnej z rysunkami,
- b) architektury historycznej z rysunkami,
- c) rysunków zdobniczych i
- d) modelowania I.

Przejście z II-go na III-ci rok studjów nastąpić może:

a) po zdaniu I-go egzaminu państwowego albo

b) po uzyskaniu potwierdzeń uczęszczania na wszystkie obowiązkowe, programem nauk II-go roku studjów objęte przedmioty a nadto po zdaniu egzaminów kursowych względnie uzyskaniu postępów z:

- 1. budownictwa ogólnego z rysunkami,
- 2. statyki I. z ćwiczeniami,
- 3. perspektywy malarskiej z rysunkami,
- 4) rysunków zdobniczych względnie figuralnych i

5. architektury historycznej z rysunkami.

Przejście z III-go na IV-ty rok studjów nie jest dopuszczalne bez przedłożenia świadectwa z I-go egzaminu państwowego, a nadto bez przedłożenia:

a) potwierdzeń uczęszczania na wszystkie przedmioty i rysunki, objęte programem naukowym III-go roku studjów i

- b) bez poprzedniego zdania egzaminów z
1. architektury I. z rysunkami
 2. kosztorysów i prowadzenia budowy i
 3. statyki II, ewentualnie budownictwa żelaznego i żelazobetonowego.

Wydział mechaniczny. Dziekan: profesor Wacław Suchowiak. Wydział mechaniczny dzieli się na trzy oddziały: maszynowy, elektrotechniczny i naftowy. Oddział mechaniczny — na trzy grupy: konstrukcyjną, kolejową i techniczną. Kurs przygotowawczy dla kandydatów zawodu górniczego znajduje się w stadium likwidacji; w roku akademickim 1921/22 czynny jest tylko II-gi rok studjów tego kursu.

Studenci grupy technologicznej muszą wykazać się jednoroczną praktyką fabryczną, z czego odbyć należy przynajmniej 4 miesiące przed I. egzaminem głównym, 8 miesięcy przed II. egzaminem.

Rozporządzeniem Ministra W. R. i O. P. z 6 kwietnia 1921 r. Nr. 1992 IV/21 wprowadzono od roku naukowego 1921/22 pełny czteroletni Oddział naftowy, stanowiący integralną część Wydziału mechanicznego.

Program naukowy Oddziału naftowego dozwoli kształcić się w kierunku: naftowo-wiertniczym, geologicznym i technologicznym. Narażenie bierze się pod uwagę tylko pierwszy kierunek.

Praktyki wakacyjne są obowiązkowe. Odbywać je należy po I, II i III roku. Praktyka w trzech etapach ma trwać łącznie 18 tygodni, ma być zgłaszana w dziekanacie i udowodniona świadectwami firm i dokładnymi pisemnymi sprawozdaniami, składanymi przed wpisem u dziekana. Na 18 tygodni praktyki składają się zajęcia: dla kierunku naftowo-wiertniczego i geologicznego 12 tygodni przy wierceniach, 4 w warstatach, 2 w gazowniach, dla kierunku technologicznego 12 tyg. w rafinerjach, 4 w warstatach, 2 w gazowniach.

Rada Wydziału mechanicznego uchwaliła z ważnością na rok 1921/22 następujące minimum rygorów, które warunkują przechodzenie na wyższe lata.

Oddział maszynowy. (Grupy: konstrukcyjna, kolejowa i technologiczna).

Dla przejścia z I-go roku na II-gi wymaga się złożenia egzaminów: z matematyki I, geometrii wykresłej z rysunkami i maszynoznawstwa ogólnego.

Dla przejścia z II roku na III wymagane egzamina z matematyki I, geometrii wykresłej z rysunkami, maszynoznawstwa ogólnego, fizyki i technicznych rysunków.

Dla przejścia z III na IV rok wymagany I egzamin państw., egzamina z elementów maszyn z ćwiczeniami konstr., z technologii

mechan. metali oraz z jednego technicznego przedmiotu III roku, obowiązkowego w danej grupie.

Oddział elektrotechniczny. Dla przejścia z I roku na II i z II na III to samo, co na Oddziale maszynowym.

Dla przejścia z III roku na IV:

I. egzamin państwowy, egzamina z elementów maszyn z ćwiczeniami konstr., elektrotechniki ogólnej oraz z jednego przedmiotu technicznego obowiązkowego na III roku.

Oddział naftowy. Dla przejścia z I. roku na II. wymagane egzamina: z elementów wyższej matematyki, geometrii wykresłej z rysunkami i chemji ogólnej nieorganicznej i organicznej.

Dla przejścia z II roku na III wymaga się egzaminów: z elementów wyższej matematyki i wybranych działów, geometrii wykresłej z rysunkami, chemji ogólnej nieorganicznej i organicznej, fizyki i technicznych rysunków.

Dla przejścia z III roku na IV:

I. egzamin państwowy, egzamina z elementów maszyn z ćwiczeniami konstr., elektrotechniki ogólnej, oraz jednego przedmiotu obowiązkowego na III roku.

Wydział chemiczny. Dziekan: profesor Wiktor Syniewski.

Wydział chemiczny dzieli się na dwa oddziały: chemików laboratoryjnych i chemików fabrycznych.

Na ćwiczenia w laboratorjach nieorganicznej technologii chemicznej i elektrochemji mogą być przyjęci tylko ci słuchacze, którzy zdali z dodatnim wynikiem egzamin z chemji nieorganicznej, na ćwiczenia w laboratorjach organicznej technologii chemicznej tylko ci, którzy zdali z dodatnim wynikiem egzamin z chemji organicznej, a na ćwiczenia w laboratorjum chemji organicznej tylko ci, którzy zdali oba egzaminy z chemji.

Od kandydatów II. egzaminu państwowego wymaga się dowodu, że pracowali ze skutkiem przez cztery półrocza w laboratorjach. Jedno półrocze musi być spędzone w pracowni nieorganicznej technologii chemicznej, a jedno w któremkolwiek z obu laboratorjów organ. techn. chem. Przez 2 pozostałe półrocze może słuchacz pracować w któremkolwiek laboratorjum technologicznem, albowież w laboratorjach równoważnych a mianowicie: w laboratorjum chemji organicznej, w laboratorjum elektrochemji, lub w laboratorjum mykologii technicznej.

Wydział rolniczo-leśny. Dziekan: profesor Zygmunt Klemensiewicz.

Wydział powstał naskutek wcielenia Akademii Dublańskiej do Politechniki Lwowskiej.

Wydział ten dzieli się na dwa oddziały: rolniczy i leśniczy.

Warunki przejścia na wyższy rok studjów są następujące:

a) otrzymanie frekwencji ze wszystkich przedmiotów i ćwiczeń obowiązujących i tych poleconych, na które student się zapisał;

b) zdanie wszystkich przepisanych egzaminów kursowych przed upływem półrocza letniego względnie zimowego, z wyjątkiem jednego, który za wiedzą Dziekana może być przełożony na 1-szy termin powakacyjny.

Pierwszy egzamin ogólny (dawniej 1-szy państwowy) składa się z reguły z przedmiotów, zdawanych na egzaminach kursowych z końcem półrocza 2-go i 3-go a student może zażądać jednośnego świadectwa lub zdawać go ewentualnie przez Komisję z przedmiotów: 1) fizyka; 2) chemja nieorganiczna i organiczna; 3) botanika z fizjologją roślin; 4) geologja z mineralogją i petrografją; 5) zoologja wraz z anatomją i fizjologją zwierząt; 6) gospodarstwo społeczne wraz z prawem publ. i prywatnem, wreszcie 7) meteorologja i klimatologja.

Końcowy egzamin główny składa się; z następujących przedmiotów: 1) z rolnictwa

Statystyka słuchaczy Politechniki Lwowskiej w roku akademickim 1920/21.

W y d z i a ł	Ogółem zapisanych	Studentów	Słuchaczy wolnych	Kobiet	R e l i g j a					
					Rzymsko-katolicka	Gr.-katol.	Ewangel.	Orm.-kat.	Mojżeszowa	Bezwyzn.
Komunikacyjny z oddziałem mierniczym i wodnym	495	488	7	4	420	21	4	—	48	2
Mechaniczny z oddziałem elektrotechnicz. i kursem górniczym	703	686	17	3	602	18	12	1	69	1
Architektoniczny	151	149	2	12	134	3	2	—	12	—
Chemiczny	255	249	6	31	191	3	4	—	57	—
Rolniczo-leśny	504	491	13	22	478	5	7	7	6	1
Razem	2108	2063	45	72	1825	50	29	8	192	4

- 2) z hodowli zwierząt domowych, wreszcie
- 3) z administracji i rachunkowości rolniczej.

Wydział ogólny. Przewodniczący komisji organizacyjnej: prof. Stefan Niementowski.

Wydział ogólny ma na celu kształcenie nauczycieli dla szkół technicznych. Wydział ten dzieli się na dwa oddziały: matematyczno-fizyczny i chemiczny. Oddział pierwszy dzieli się na grupy: matematyki ścisłej, geometrii wykreślnej, fizyki, mechaniki. Oddział chemiczny — na grupy: chemii ogólnej i chemii stosowanej. Projektowane są kierunki: mierniczy, maszynowy, elektrotechniczny, budowniczy i rolniczy. W roku akademickim 1921/22 czynny jest pierwszy rok studjów.

Wydział wojskowy ma być utworzony w ciągu roku akademickiego 1921/22.

Po ukończeniu studjów i złożeniu egzaminów, Politechnika wydaje dyplom inżyniera dyplomowanego.

Politechnika Warszawska. Rektor: Dr. inż. Leon Staniewicz. Prorektor: inż. Ignacy Radziszewski.

Polska Politechnika w Warszawie powstała za czasów okupacji niemieckiej w r. 1915. Z kompleksu gmachów Politechniki rosyjskiej w Warszawie, wzniesionej ze składek polskich w r. 1904, przeznaczona została przez okupantów nieznaczna część zaledwie na pomieszcze-

nia politechniki, która, mimo szczupłości miejsca rozwijała się coraz bardziej. Listopad roku 1918 stanowi przerwę w działalności Politechniki: ogół młodzieży akademickiej wstępuje w szeregi wojska polskiego. Podobnie, jak politechnika Lwowska, politechnika Warszawska wznawia wykłady podczas udzielania słuchaczom urlopów akademickich, już we wszystkich gmachach, zdemolowanych zresztą wewnątrz podczas ewakuacji rosyjskiej i okupacji niemieckiej.

W roku akademickim 1921/22 istnieje 7 wydziałów: inżynierji lądowej, inżynierji wodnej, mechaniczny, elektrotechniczny, chemji, architektury i mierniczy.

Podział i sposób składania egzaminów na wszystkich wydziałach jednakowy: do I egzaminu państwowego (t. zw. „półdyplomu”) wymaganiem jest odrobienie ćwiczeń i pracowni w zakresie pierwszych dwóch lat studjów, zdanie szeregu egzaminów szczegółowych z wykładanych przedmiotów charakteru raczej teoretycznego. Możliwość słuchania i odrabiania sem. VI. uzależniona jest od złożenia I. egz. państwowego. Do II. egzaminu państwowego („dyplomu”) niezbędnem jest odrobienie ćwiczeń i pracowni 2-ch pozostałych lat, złożenie egzaminów z przedmiotów technologicznych, fachowych i specjalnych, wykonanie pracy dyplomowej w dziedzinie obranej specjalności, wreszcie złożenie ostatecznego

piśmiennego i ustnego egzaminu przed komisją. Po złożeniu tych egzaminów, Politechnika wydaje dyplom inżyniera odpowiedniej specjalności. Zaliczenie egzaminów i ćwiczeń, odrobionych w innych uczelniach, zależy od wykładającego dany przedmiot w Politechnice Warszawskiej.

Wydział inżynierji lądowej. Dziekan prof. Józef Fedorowicz.

Wydział dzieli się na 2 oddziały: 1) oddział inżynierji komunikacyjnej ze szczególnem uwzględnieniem budowy kolei żelaznych i mostów, 2) oddział inżynierji miejskiej dla specjalizujących się w urządzeniach miejskich (kanalizacja, wodociągi, komunikacje miejskie), administracji oraz budowie miast.

Zakres pierwszego egzaminu państwowego: matematyka I i II, geometrja amalityczna, geom. wykreślna, fizyka I i II, mechanika I i II, chemja, miernictwo, geologja i petrografja, wytrzymałość tworzyw I i II, statyka wykreślna, technologia mat. budowlanych, statyka budowli, hydraulika.

Zakres II egz. państwowego: mosty: drewniane, kratowe, łukowe, drogi żelazne I i II, budownictwo ogólne, wodne i żelazne, encyklopedia urządzeń elektrycznych, żelbetnictwo, budowa dróg i roboty ziemne, wodociągi i kanalizacje, geodezja wyższa, encyklopedia handlowa kolei, geografja Polski, ekonomja polityczna.

Wydział inżynierji wodnej. Dziekan: prof. Czesław Skotnicki.

Wydział dzieli się na 2 oddziały: 1) oddział inżynierji wodnej obejmuje hydrotechnikę w pojęciu ogólnem, 2) oddział meljoracyjny obejmuje zużytkowanie wody dla celów rolniczych, lub z niemi związanych.

Zakres I egz. państwowego: takiż, jak na wydz. inż. ląd. Nadto — maszynoznawstwo i meteorologia.

Zakres II egz. państwowego: wodociągi i kanalizacja, encyklopedia elektrotechniki, mosty niewielkie, budowa dróg i roboty ziemne, urządzenia portowe, regulacja rzek, meljoracje rolne, budownictwo ogólne i wodne, encyklopedia kolejnictwa, żelbetnictwo, geodezja wyższa, geografia i hydrografia Polski, ekonomja polityczna.

Wydział mechaniczny. Dziekan prof. Karol Taylor.

Wydział obejmuje obecnie kierunek ogólnokonstrukcyjny ze szczególnem uwzględnieniem silników parowych i spalinowych oraz obrabiarek.

Zakres I egz. państwowego: matematyka I i II, geometria analityczna, geom. wykreślna, fizyka I i II, maszynoznawstwo, chemja, technologia metali, statyka teoret., cynematyka, dynamika, statyka wykreślna, wytrzymałość tworzyw I i II, termodynamika, części maszyn I, odlewnictwo.

Zakres II egz. państwowego: części maszyn II, elektrotechnika ogólna, silniki spalinowe, obróbka metali, dźwignice, kotły i ciepło, hydraulika, silniki parowe i kompresory, turbiny parowe, budowa parowozów, budownictwo przemysłowe, budowa samochodów, technologia obieralna, ekonomja pol., organizacja pracy i urządzenia przemysłowe.

Wydział elektrotechniczny. Dziekan: prof. Mieczysław Pożaryski.

Zakres I egz. państwowego: taki sam, jak na wydz. mechanicznym, za wyjątkiem odlewnictwa, które na wydz. elektrotechnicznym nie obowiązuje; nadto — podstawy elektrotechniki i pomiary elektrotechniczne.

Zakres II egz. państwowego: urządzenia elektryczne, obliczanie sieci, maszyny elektryczne I i II, teoria prądów zmiennych, matematyczna teoria elektryczności, technika prądów słabych, technika wysokiego napięcia, teoria prądów szybkozmiennych, trakcja elektryczna, części maszyn II, dźwignice, hydraulika, urządzenia kotłowe, urządzenia silnikowe, ekonomja polityczna, organizacja pracy.

Wydział chemji. Dziekan: prof. Dr. Jan Bielecki: Zakres I egz. państwowego: matematyka, geom. analityczna, geometria wykreślna, mechanika I, maszynoznawstwo ogólne I, II i III, fizyka doświadczalna, mineralogja, chemja nieorganiczna i analityczna, chemja organiczna,

Zakres II egz. państwowego: technologia nieorganiczna ogólna, technologia organiczna ogólna, maszynoznawstwo chemiczne, technologia obieralna, chemia fizyczna I, II, i III, encyklopedia budownictwa, encyklopedia elektrotechniki, organizacja fabryk, ekonomja polityczna.

Wydział architektury. Dziekan: prof. Stanisław Noakowski. Wydział ma za zadanie zespolenie kultury artystycznej z niezbędną dla architekta wiedzą techniczną.

Zakres I egz. państwowego: matematyka, geometria wykreslna, mechanika, statyka, budownictwo I i II, architektura polska I, historia architekt. starożytnej, miernictwo, projektowanie wiejskie I, perspektywa i rysunek perspektyw., rysunek architekt. i odręczny.

Zakres II egz. państwowego: architektura średniowieczna, historia sztuki, historia archit. polskiej II, żelazobeton, budownictwo III, rysunek odręczny, projektowanie wiejskie II, kanalizacja i wodociągi, ogrzewnictwo, wentylacja, konserwacja zabytków, projektowanie miejskie, projektowanie monumentalne, budowa miast, prawodawstwo budowlane, budowa kościołów, kosztorysowanie.

Wydział mierniczy, otwarty w roku akademickim 1921/22 nie ma jeszcze całkowicie ustalonego programu.

Statystyka studentów Politechniki Warszawskiej w sem. letnim roku akademickiego 1921,

W Y D Z I A Ł	ogółem		W Y Z N A N I E					
	mężczyzn	kobiet	Rz.-kat.	Ew.-Aug.	Greckie	Mojżesz.	Prawośl.	Niewiad.
inżynierja lądowa	836	7	709	30	1	87	4	12
inżynierja wodna	158	2	157	3	—	—	—	—
mechanicz.	879	8	604	41	3	225	5	9
elektrotech.	347	12	276	12	—	67	—	4
chemja	519	87	403	22	—	174	3	4
architekt.	274	49	249	18	—	52	—	4
R a z e m	3179		2398	126	4	606	12	33
			75,2 ⁰ / ₀	3,8 ⁰ / ₀	0,12 ⁰ / ₀	19,3 ⁰ / ₀	0,3 ⁰ / ₀	1,1 ⁰ / ₀

Akademja Górnicza w Krakowie. Rektor: Dr. Antoni Hoborski. Dziekan wydz. górniczego: Dr. Jan Studniarski.

Akademja Górnicza w Krakowie organizowana była jeszcze przez rząd austriacki w latach 1913 — 1914; otwarta została przez Rząd Polski jesienią roku 1919. Organizacją Akademji zajmuje się powołany przez Rząd komitet z D-rem Józefem Morozewiczem na czele. Uruchamianie kolejne z każdym rokiem odpowiedniego w kolejności roku studjów pozwoliło na rozpoczęcie w roku 1921/22 III roku studjów. Dużą jednak przeszkodę do należytego rozwoju Akademji stanowi brak odpowiednich pomieszczeń. Akademja Górnicza mieści się obecnie częściowo w gmachach Uniwersytetu Jagiellońskiego, częściowo zaś w przekazanym budynku gimnazjum podgórskiego. Ten właśnie powód zmusza do ustalania „numerus clausus“ i wprowadzenia egzaminu konkursowego. Kandydaci więc na I rok studjów składają egzamin z matematyki, fizyki i geometrii wykreślnej w zakresie szkoły średniej.

Kandydaci na II rok wykazać muszą przesłuchanie jednego roku w innej uczelni górniczej, praktykę górniczą lub hutniczą i zdanie 2-ch egzaminów z I roku studjów.

Kandydaci na III rok — poza przesłuchaniem 2-ch lat studjum górniczego, winni mieć

zdane 6 egzaminów z roku I i 2 z roku II. Zaliczanie ćwiczeń i egzaminów z innej uczelni odbyć się może tylko za zgodą wykładającego i tylko w wypadku identycznego zakresu danego przedmiotu na obu uczelniach.

W ciągu pierwszych dwóch lat studjów, poza przedmiotami teoretycznymi, których zakres odpowiada w przybliżeniu programowi tych przedmiotów na wydziałach mechanicznych Politechnik, prowadzone są również wykłady specjalne, jak geologia, paleontologia, propedeutika hutnictwa i t. p.

W III roku studjów następuje podział na 2 specjalności: górniczą i hutniczą.

Ilość słuchaczy w roku akadem. 1920/21 wynosiła 180.

Politechnika Gdańska we Wrzeszczu.

Rektor: F. W. O. Schulze. Prorektor: Doktor Schilling.

Politechnika Gdańska została otwarta w roku 1904 przez rząd pruski; przy podziale mienia państwowego w lipcu r. 1921, Politechnikę przyznano Wolnemu Miastu Gdańsku, z zastrzeżeniem pewnych, bliżej jeszcze nieokreślonych praw dla Polski.

Językiem wykładowym jest j. niemiecki. Polacy przyjmowani są narówni z Niemcami i Gdańszczanami, bez żadnych ograniczeń co

do „numerus clausus“. O przyjęciu decyduje Rektorat, po złożeniu życiorysu i podania w j. niemieckim, oraz załączeniu rejentalnego tłumaczenia: matury, świadectwa nienagannego prowadzenia, metryki, ew. świadectwa wystąpienia z innej uczelni.

Półrocza, przesłuchane na innych Politechnikach, zalicza się, jeśli odbyte ćwiczenia i praktyki, obok wykładów, zostaną uznane za wystarczające przez dziekana odnośnego wydziału.

Egzaminy istnieją dwa: półdyplomowy, po IV semestrze ustny i dyplomowy po VIII sem. (ustny i piśmienny). Do tego ostatniego wymagane jest odrobienie pracy dyplomowej, trwającej około 3-ch miesięcy. Egzaminy odbywają się 2 razy na semestr, terminowo, ze wszystkich przedmiotów jednocześnie w ciągu dwu dni, kolejno po sobie następujących.

Po ukończeniu studjów i złożeniu obu egzaminów państwowych, Politechnika wydaje dyplom inżyniera dyplomowanego.

Politechnika Gdańska posiada następujące wydziały: architektury, inżynierji lądowej i wodnej, budowy maszyn i elektrotechniki, budowy statków i maszyn okrętowych, chemji i ogólny.

Wydział budowy statków i maszyn okrętowych jest reprezentowany przez liczne grono fachowców-profesorów. Wydział ten podnosi niezmiernie znaczenie Politechniki Gdańskiej,

Statystyka studentów Politechniki Gdańskiej

w semestrze letnim r. akadem. 1921.

W Y D Z I A Ł	Ilość studentów, pochodzących z:				Razem
	Polski	w. m. Gdań- ska	Prus	innych państw Rzeszy	innych państw
Architektury	—	17	67	2	3
Inżynierji	11	29	97	9	13
Bud. maszyn i elektr.	12	54	226	22	41
Bud. statków i masz okręt.	1	11	50	23	11
Chemiji	2	23	48	4	11
Ogólny	5	59	91	5	1
R A Z E M	31*)	191	579	65	80
					948

*) W roku akademickim 1921/22 ilość studentów, pochodzących z Polski, przekroczyła 80.

w Polsce bowiem wydziału takiego niema w żadnej ze szkół technicznych, w Niemczech zaś wydział analogiczny istnieje tylko w Charlottenburgu.

== CZY KUPILI ==

„KALENDARZ AKADEMICKI”

TWOI ZNAJOMI I KREWNIE?

Wyższa Szkoła Handlowa w Warszawie.

Wyższa Szkoła Handlowa w Warszawie jest jedyną wyższą uczelnią handlowo-ekonomiczną w Polsce. W. S. H. nie jest uczelnią państwową, utrzymuje ją T-wo Wyższej Szkoły Handlowej, a przekształcona została w r. 1915 z Wyższych Kursów Handlowych im. Zielińskiego, istniejących od r. 1905.

Uczelnia opiera się na ustawie sejmowej o Szkołach Akademickich i statucie, zatwierdzonym przez Min. W. R. i O. P. Dyrektorem i przewodniczącym Rady Naukowej jest Dr. Bol. Miklaszewski.

Jako słuchacze zwyczajni, przyjmowani są kandydaci i kandydatki posiadający maturę szkoły średniej. Opłaty wynoszą Mk. 300 za immatrykulację i mk. 5000 za I semestr, za egzamina opłaty oddzielne.

Czas studjów trwa 3 lata — 6 semestrów. Na ostatnich 2 semestrach wprowadzona jest specjalizacja. Istnieją następujące wydziały:

ogólno-handlowy, bankowy, konsularny, samorządowy, skarbowy, ubezpieczeniowy i spółdzielczy. Podział na wydziały nie jest ściśle przeprowadzony, jest to raczej wskazanie pewnego kierunku studjów i specjalizacji.

Na 2 pierwszych semestrach obowiązuje minimum 20 godzin wykładowych tygodniowo i 1 seminarjum. Przy zaliczaniu semestrów poszczególni profesorowie w miarę swego uznania urządzają colloquia, na 3 i 4 semestrze obowiązuje 24 godzin 1 seminarjum. Po zaliczonych 4 semestrach zdaje się egzamin półdyplomowy, po 6 semestrach egzamin dyplomowy. Na 5 i 6 semestrze obowiązuje 16 godzin wykładowych, dobranych według pewnej specjalności i 2 seminarja.

Po zdaniu egzaminów dyplomowych jest się absolwentem. Dyplom uzyskuje się na zasadzie pracy dyplomowej, którą wolno składać w ciągu 2 lat po egzaminie dyplomowym. Egzamina zarówno półdyplomowe jak i dyplomowe zdawać można 3 razy: w lutym, czerwcu i wrześniu. System egzaminów nieprzedmiotowy.

Na dyplomie jest drukowany tytuł pracy dyplomowej. Tytułów naukowych uczelnia nie daje, choć w statucie jest to przewidziane. Projektuje się utworzenie 4 roku studjów t. j. 7 i 8 semestru z obowiązkową pracą doktorską, w tym wypadku po 3 latach studjów i zło-

żonej pracy otrzymałoby się tytuł magistra nauk ekonomicznych zaś po 4 latach i pracy doktor-skiej tytuł doktora. W roku 1921 absolwentów W. S. H. wyszło 20, dyplomy otrzymało 2-ch. W roku akademickim 1921/22 zapisanych jest na I semestrze 409 studentów, na III — 250 st. i na V — 77 st., w tym około 25⁰/₀ kobiet, wyznania mojżeszowego 7⁰/₀.

Uczelnia posiada jedną z największych i najlepiej zaopatrzonych bibliotek ekonomicznych i pracownię towaroznawczą.

Program studjów, przepisy dla studentów i warunki egzaminacyjne do nabycia w sekretarjacie W. S. H. — Koszykowa 9. tel. 10-15.

„SAMOPOMOC AKADEMICKA”
PRZYJMUJE REKLAMY I OGŁOSZENIA.

Państw. Instytut Pedagogiczny. w Warszawie, (Plac 3 Krzyży 8).

Instytut istnieje od roku 1918; ma na celu:

a) przygotowanie fachowych nauczycieli i nauczycielek szkół średnich.

b) prowadzenie badań naukowych w różnych dziedzinach wiedzy pedagogicznej.

Warunki przyjęcia na normalne Studium Pedagogiczne:

a) Studentów:

1. Posiadanie przez kandydata świadectwa ze zdania egzaminu naukowego na stopień nauczyciela szkoły średniej lub,

2. Dyplom szkoły wyższej (przedewszystkiem wydz. filozoficznego uniwersyt. lub,

3. Świadectwo z egzaminu uznanego przez Min. W. R. i O. P. na wniosek Rady za równorzędny.

b) Wolnych słuchaczy:

Wolni słuchacze mogą być dopuszczeni na równi ze studentami do wykładów, ćwiczeń, seminarjów i colloquiów, egzaminów zdawać

nie mogą, studia ich odbyte w tym charakterze mogą im być zaliczone w razie zdobycia przez nich praw studentów Instytutu.

Normalne Studium Pedagogiczne trwa 3 semestry, jest bezpłatne i obejmuje w pierwszym i drugim semestrze po 23 godziny tygodniowo w 3-im zaś 22 godz. tyg., wliczając w powyższe przedmioty ogólne t. j.:

1. Psychologję pedagogiczną.
2. Pedagogikę i dydaktykę ogólną.
3. Historję wychowania ze szczeg. uwzgl.

Polski.

4. Hygienę szkolną i wychowawczą.
5. Organizację szkolnictwa, oraz przedmioty szczegółowe t. j.: dydaktykę przedmiotów obranych wraz z seminarjami i ćwiczeniami, oraz praktykę szkolną.

Czas pobytu studentów, w Instytucie zaliczany jest do lat służby państwowej o ile oddadzą się oni po ukończeniu pracy w szkołach państwowych.

Uwaga: normalne Studium Pedagogiczne nie zostało dotychczas otwarte wskutek braku odpowiedniej liczby kandydatów.

Natomiast 40 studentów wydz. filozoficznego Uniw. Warsz. pobiera obecnie stypendja z M. W. R. i O. P. z tem że w następstwie wstąpią na normalne Studium Pedagogiczne.

Obecnie istnieją przy Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie „Kursy Naukowe” mające na celu uzupełnianie wiadomości w zakresie szkoły wyższej, nauczycieli fungujących obecnie w szkołach średnich.

Czas trwania kursów jest trzyletni.

W chwili obecnej mogą nauczyciele uzupełniać swe wiadomości z zakresu następujących grup, przedmiotów:

1. Filologia klasyczna,
2. Język polski i literatura,
3. Matematyka,
4. Geografia.
5. Studjum pedagogiczne.

Na kursach naukowych jest 238 słuchaczy w tym około 50% kobiet.

CZYŚ ZAPRENUMEROWAŁ
„SAMOPOMOC AKADEMICKĄ”?

Wolna Wszechnica Polska.

Siedzibą główną Wolnej Wszechnicy Polskiej jest Warszawa, ul. Śniadeckich 8.

Warunki przyjęcia: a) na słuchaczy rzeczywistych: 1) 16 lat wieku, 2) świadectwo dojrzałości albo egzamin wstępny dla nieposiadających matury, b) słuchaczy wolnych — 16 lat wieku.

Egzamin wstępny na W. W. P. dla nieposiadających matury na wydział:

a) Matematyczno-przyrodniczy: 1. język polski (piśmienny), 2. algebra (ustny), 3. geometria (u.), 4. fizyka (u.), 5. chemia (u), 6. biologia (u.), 7. geografia Polski (u.), 8. język angielski, francuski, lub niemiecki (u.).

b) Humanistyczny: 1. język polski (p.), 2. literatura polska (u.), 3. historia powszechna (u.), 4. historia Polski (u.), 5. geografia powszechna (u.), 6. geografia Polski (u.), 7. język angielski, francuski lub niemiecki (u.).

c) Nauk politycznych i społecznych patrz wydz. humanistyczny.

d) Pedagogiczny: 1. język polski (p.), 2. literatura polska (u.), 3. hist. powsz. (u.), 4. hist. Polski (u.), 5. geografia powsz. (u.), 6. geogr. Polski (u.) 7. algebra (u.), 8. geometria (u.), 9. fizyka (u.), 10. chemia (u.), 11. biologia (u.), 12. jęz. angielski, francuski lub niemiecki (u.).

Przeniesienie się z jednego wydz. na drugi dopuszczalne jest dla nieposiadających matury tylko po zdaniu egzaminu uzupełniającego z odpowiednich przedmiotów.

Egzamin jest utrzymany na poziomie wymagań szkoły średniej ogólnokształcącej.

Egzamin odbywa się w drugiej połowie czerwca i września. Kandydat winien przed 15 czerwca ew. września złożyć podanie na imię dziekana wydz. pedagogicznego z wymienieniem wydz. na który chce wstąpić, curriculum vitae, kwit z opłaty za egzamin, wniesionej do kwestury W. W. P.

Warunki studjów dla słuchaczy rzeczywistych są następujące.

a) Wydz. matematyczno-przyrodniczy:
I kierunek — matematyczno-fizyczny
w I roku — 1) Wstęp do matematyki wyższej. 2) Fizyka. 3) Geometria analityczna;
w II roku — 1) Analiza i funkcje analityczne. 2) Geometria różniczkowa.

II kierunek — przyrodniczy. 1) Wstęp do matematyki wyższej. 2) Fizyka doświadczalna. 3) Chemia nieorganiczna. 4) Chemia organiczna. 5) Zoologia. 6) Botanika.

Minimalna ilość wysłuchanych godzin w semestrach I, II, III i IV wynosi 15 godz., w V i VI — 10 godz.; w VII i VIII 7 godz. tygodn. Minimalna ilość semestr. przesłuch. dla zdania egz. wymagane 8.

b) Wydział humanistyczny: obowiązkowe przesłuchanie kursu: logiki, psychologii i historii kultury, pozatem wybór przedmiotów pozostawia się decyzji słuchacza, minimalna ilość przesłuchanych godz. tygodn. 12, minimalna ilość semestrów 6.

c) Wydział nauk politycznych i społecznych: obowiązkowo w I i II semestrze. 1) Historia i instytucje prawa rzymskiego. 2) Propedeutyka i historia prawa. 3) Nauka o państwie. 4) Nauka administracji. 5) Ekonomika polityczna. 6) Ogólne dzieje rozwoju politycznego. 7) Ogólne zasady statystyki. 8) Historia prawa karnego. 9) Hygiena społeczna.

Minimalna ilość przesłuchanych godzin tygodn. w semestrze III i IV — 15, V i VI — 12, VII i VIII — 10; minimalna ilość semestrów 8.

d) Wydział pedagogiczny: minimalna ilość semestr. 8, w pierwszych 4 sem. obowiązkowe wysłuchanie kursów ogólnych, w 4 następnych

według uznania słuchacz. jednej z 3 grup:
I językowo-literacka, II historyczna, III filozoficzno-pedagogiczna.

Uwaga. Wydz. ped. posiada 8-klasowe filologiczne gimnazjum żeńskie, jako szkołę ćwiczeń dla słuchaczy pedagogiki.

Wykłady Collegium Publicum W. W. P. odbywają się w obydwu semestrach co niedziela. Wstęp bezpłatny dla wszystkich.

CZYŚ ZYSKAŁ PRZYNAJMNIEJ
JEDNEGO PRENUMERATORA
DLA SAMOPOMOCY AKADEMICKIEJ?

Szkoła Nauk Politycznych w Warszawie.

Szkoła jest utrzymywana kosztem T-wa Szkoły Nauk Politycznych. Jest to uczelnia prywatna.

Na celu ma przygotowanie fachowe ludzi, zamierzających się poświęcić: administracji państwowej i lokalnej, dyplomacji i służbie konsularnej, publicystyce i dziennikarstwu, pracy w kooperatywach, syndykatach rolniczych i t. p. i instytucjach finansowych.

Szkoła posiada wydziały. 1. Nauk politycznych, 2. Społeczny, 3. Administracji państwowej i komunalnej, 4. Finansowo-ekonomiczny, 5. Publicystyki i dziennikarstwa.

Warunki przyjęcia dla słuchaczy rzeczywistych — ukończenie szkoły średniej; dla nadzwyczajnych — w braku ukończenia szkoły średniej, starszy wiek, samodzielne stanowisko w instytucjach państwowych, społecznych lub gospodarczych, w razie uznanie przez Komlsję immatrykulacyjną iż mogą słuchać wykładów

z pożytkiem. Dla słuchaczy wolnych, o ile się okaże dostateczna ilość miejsc wolnych, żadne warunki nie są wymagane. Słuchacze nadzwyczajni mogą na zasadzie dodatkich repetycji semestralnych zostać w drugim roku studjów zaliczeni w poczet słuchaczy rzeczywistych.

Czas trwania studjów 4 semestry.

Warunki do uzyskania dyplomu są następujące:

a) regularne uczęszczanie na wykłady obowiązkowo na danym wydziale 15 — 17 godz. tygodniowo.

b) zdanie w odpowiednim terminie styczniu wzgl. czerwcu repetycji z przedmiotów kończących się w danym semestrze.

c) wygłoszenia na seminarjum w 4-ym semestrze studjów przynajmniej jednego referatu.

d) zdanie egzaminu dyplomowego.

Przerwa ponad 1 rok w studjach unieważnia repetycje i seminarja zaliczone.

Osoby mające ukończone wyższe studia: prawne, ekonomiczno-społeczne, handlowe i t. p. mogą być zwolnione od zdawania repetycji z tych przedmiotów, z których już na wyższych studjach zdały egzamina. Termin studjów może im być skreślony do roku.

Słuchaczom nadzwyczajnym, przyjętym w poczet rzeczywistych, może być czas studjów przedłużony do lat 3.

Wolni słuchacze do żadnych egzaminów, repetytorjów ani seminarjów dopuszczeni być nie mogą.

Egzamin dyplomowy odbywa się we wrześniu.

1. Egzamin piśmienny składa się z 2 pracowań z przedmiotów i na tematy wyznaczone przez Radę Naukową.

2. Egzamin ustny (publiczny) z 3 przedmiotów głównych danego wydziału i 2 dowolnie wybranych po jednym z grupy ekonomiczno-społecznej i historyczno-prawnej.

W razie zdania egzaminu z wynikiem niedostatecznym można go powtórzyć tylko raz jeszcze najwcześniej po upływie jednego semestru.

Dyplomy wydawane są: I-go, II-go, III-go stopnia w zależności od ogólnej oceny.

CZY DRUKUJESZ W ZAKŁADACH GRAFICZNYCH CENTRALI?

Akademja Sztuk Pięknych w Krakowie.

Statut akademji jest w opracowaniu na zasadach „Ustawy o szkołach akademickich” z dnia 13 lipca 1920 r. Obecnie obowiązuje dawny statut uzupełniony rozporządzeniami Min. W. R. i O. P.

Rektorem na rok 1921/22 jest prof. Józef Gałęzowski.

Odpowiednio do głównych przedmiotów nauki t.j. malarstwa, rzeźby i architektury, Akademia dzieli się na poszczególne szkoły główne, z których każda pozostaje pod kierownictwem specjalnego profesora lub profesorów, a mianowicie:

- a) szkoły główne malarstwa,
- b) szkołę główną rzeźby,
- c) szkołę główną architektury,
- d) szkołę ogólną rysunku i rzeźby,
- e) szkoły i zakłady specjalne,
- f) nauki pomocnicze,

1. Szkoły główne malarstwa:
profesorów: Teodora Axentowicza,
Stanisława Dębickiego,
Jacka Malczewskiego,
Józefa Mechoffera,
Józefa Pankiewicza *)
Ignacego Pieńkowskiego,
Wojciecha Weissa.
2. Szkoła główna rzeźby:
prof. Konstantego Laszczki. *
3. Szkoła główna architektury:
a) architektura ogólna (ćwiczenia):
prof. Józef Gałęzowski.
b) konserwacja zabytków (wykłady i ćwiczenia):
prof. Adolf Szyszko-Bohusz.
c) architektura wnętrza (ćwiczenia)
prof. Franciszek Krzywda-Polkowski.
Rysunek i rzeźba wspólnie ze szkołami
malarstwa i rzeźby.
4. Szkoła ogólna rysunku i rzeźby:
prof.: Władysław Jarocki,
Ksawery Dunikowski.

*) Pr. Pankiewicz na urlopie do końca r.szk. 1921/22.

5. Szkoła specjalna krajobrazu:
prof. Franciszek Kamocki.
6. Szkoła specjalna grafiki:
prof.: (vacat).
Kierownik techn.: asystent Jan Wojnarski.
7. Zakłady specjalnych technik rzeźbiarskich.
Kierownik prof.: Konstanty Laszczka,
asystenci: Stanisław Popławski,
Bronisław Pelczarski.
8. Kurs rysunków wieczornych.
prof.: Dr. Henryk Kunzek.
9. Biblioteka i zbiory artystyczne (dostępne
wyłącznie dla studentów i profesorów).
bibliotekarz: Jan Hopliński.

Nauki pomocnicze (program wykładów
na r. ak. 1921/22).

1. Anatomja artystyczna (wykłady i ćwiczenia):
prof. Dr. Henryk Kunzek.
2. Perspektywa (wykłady i ćwiczenia)
docent; Mieczysław Dąbrowski.
3. Historia sztuki (wykłady i ćwiczenia)
docent: Dr. Stefan Komornicki.
4. Chemja malarska (wykłady):
prof.: Dr. Tadeusz Estreicher.

5. Elementy architektury (dla studentów malarstwa i rzeźby):

prof.: Franciszek Krzywda-Polkowski.

6) Historia architektury (dla architektów):

prof.: (vacat).

Do przyjęcia na ucznia zwyczajnego wymaga się:

a) dowodu ukończenia z maturą średniej szkoły ogólno-kształcącej państwowej, lub prywatnej, uznanej przez Min. W. R. O. P. za równorzędną z państwową.

b) dowodu wykształcenia artystycznego, przez przedłożenie własnych prac i przez złożenie egzaminu wstępnego (pod klauzulą).

Celem przyjęcia do Akademii, które następuje z początkiem każdego półroczia, należy w wyznaczonym terminie wnieść do Rektoratu podanie zaopatrzone w dokumenty, a następnie w oznaczonym dniu stawić się osobiście celem złożenia egzaminu wstępnego. Podania wniesione po tym terminie uwzględnione mogą być tylko za zezwoleniem grona profesorów.

Do Akademii przyjmowani być mogą jako uczniowie zwyczajni osoby obojga płci w wieku od 16 lat do 30.

Jako uczniowie nadzwyczajni mogą być przyjmowani także kandydaci, którzy nie odpowiadają warunkom wyżej wymienionym, co do wykształcenia ogólnego, oraz co do wieku. —

Do przyjęcia na ucznia zwyczajnego do szkoły głównej architektury wymaga się nadto:

a) dowodu uzdolnienia artystycznego, przez przedłożenie własnych prac, oraz egzamin wstępny klauzulowy z rysunku i kompozycji architektonicznej, w zakresie budowli o prostym układzie i konstrukcji,

b) dowodu przygotowania technicznego przez ukończenie z dodatnim wynikiem pełnego kursu nauk wydziału budownictwa w Wyższej Szkole Przemysłowej w Krakowie, lub w szkole równorzędnej, albo dowodu ukończenia studjów wydziału architektury, lub budownictwa w politechnikach w kraju, lub zagranicą w pełnym zakresie programu nauk matematycznych i technicznych.

Uczniowie wszystkich szkół Akademji obowiązani są brać udział w odbywających się stale z końcem każdego półrocza szkolnego konkursach (egzaminach) półrocznych. Uczniowie którzy w pracy konkursowej nie osiągną zadawającego wyniku, tracą zaliczenie półrocza i uczęszczać mogą nadal do Akademji, jedynie na podstawie pozwolenia grona profesorów. (Nie mogą jednak korzystać w tym czasie z istniejących w Akademji stypendjów oraz nagród pieniężnych).

Uczniowie, którzy w 2-ch następujących po sobie konkursach półrocznych, nie wykażą za-

dawalającego wyniku, tracą wogóle prawo uczęszczania do Akademji, W wyjątkowych wypadkach przysługuje gronu profesorów prawo pozostawienia ucznia w szkole jeszcze na jeden rok.

Nauka w ogólnej szkole rysunku i rzeźby obowiązuje nowo wstępujących uczniów, o ile na podstawie oceny prac i wyniku egzaminu nie zostali przyjęci bezpośrednio do jednej ze szkół głównych malarstwa i rzeźby — co zasadniczo następuje po roku na podstawie wykazanego postępu w pracach i dodatniego wyniku egzaminu klauzulowego. O przyjęciu ucznia do szkoły głównej rozstrzyga grono profesorów na wniosek tego profesora, do którego szkoły kandydat życzy sobie być przyjęty.

Wszyscy uczniowie zwyczajni oprócz uczęszczania do szkoły głównej, lub specjalnej obowiązani są również według corocznie ogłaszanego planu, słuchać wykładów nauk pomocniczych, w porządku programem nauk określonym.

Z nauk pomocniczych uczniowie obowiązani są zdawać egzamina półroczne, lub roczne. Uczeń, który w ciągu roku nie wykaże się złożeniem z dobrym postępem dwóch przynajmniej egzaminów z obowiązkowych nauk pomocniczych, traci prawo do udziału w konkursach i wycieczkach naukowych.

Uczniowie nadzwyczajni mogą korzystać na równi z uczniami zwyczajnymi z ćwiczeń

i wykładów Akademji. Uczniowie ci obowiązani są do składania egzaminów wymaganych regulaminem nauk szkoły, do której są zapisani, oraz do uczestniczenia w konkursach półrocznych, nie mogą oni jednak korzystać ze stypendjów, odznaczeń oraz nagród pieniężnych. W wyjątkowych wypadkach na wniosek grona profesorów, może Min. W. R. i O. P. przyznać uczniowi nadzwyczajnemu prawa ucznia zwyczajnego, o ile uczeń ten conajmniej po 3 letnim pobycie w Akademji wykaże niezwykle zdolności i postępy w naukach. Uczniowie nadzwyczajni nie otrzymują świadectwa ukończenia studjów (dyplomów).

U w a g a ! Wszyscy uczniowie są obowiązani z końcem każdego roku szkolnego przedstawić swoim profesorom wybór prac przez siebie w ciągu roku wykonanych. Uczniowie raz przyjęci mogą następnie ponawiać wpis przez uiszczenie wpisowego co półrocznie na podstawie pisemnego poświadczenia odnośnego profesora, które wpisane ma być do książeczki akademickiej (indeks). Grono profesorów może, na wniosek odnośnego profesora odmówić ponownego przyjęcia ucznia do Akademji, jeśli tenże, albo nie uczynił zadość obowiązkowi ciążącym na nim w myśl postanowień regulaminu nauk, albo nie wykazał należytego postępu w swoich pracach i nauce.

Statystyka narodowości: polskiej 140, ukraińskiej 7, rosyjskiej 1, królestwa S.H.S. 2.

Wyszczególnienie	Ogólna il.	Wyznanie					Szk. głów.			Szkoła ogólna malarstw. i rzeźby
		rz.-katol.	gr.-katol.	prawosl.	ewang.	możesz.	malarst.	rzeźba	architek.	
Uczniowie	115	94	5	8	2	6	78	3	17	17
Uczenice	35	26	1	1	—	7	21	4	—	10
Razem	150	120	6	9	2	13	99	7	17	27

Świadectwa ukończenia studjów (absolutorjum) w roku szk. 1920/21 otrzymało 6 studentów.

CZY ROZPOWSZECHNIACIE
„KALENDARZ AKADEMICKI”
WŚRÓD MATURZYSTÓW?

Życie naukowe młodzieży akad. w środowisku warszawskim.

Zainteresowanie dla zagadnień naukowych z poszczególnych gałęzi wiedzy oraz potrzeby, wysunięte przez warunki studjów akademickich, spowodowały powstanie specjalnego rodzaju zrzeszeń młodzieży akademickiej, zwanych kołami naukowymi. Zadaniem kół jest łączyć młodzież przy wspólnej pracy naukowej i ułatwiać tę pracę przez dostarczanie pomocy naukowych. W tym celu koła naukowe gromadzą biblioteki, w których w miarę środków starają się zebrać najniezbędniejsze dzieła, potrzebne przy studjowaniu poszczególnych przedmiotów; wobec ubóstwa polskiej literatury naukowej, a zwłaszcza podręcznikowej organizują na szeroką skalę akcję wydawania kursów z wykładów profesorów, które, sprzedawane następnie członkom kół, ułatwiają im przygotowanie się do egzaminów; wreszcie, zgodnie z tradycjami kół naukowych na uniwersytetach w Krakowie i we Lwowie, koła naukowe warszawskie włas-

nemi siłami dokonywują tłumaczeń trudno dostępnych i kosztownych dzieł naukowych obcych na język polski i wzbogacają w ten sposób literaturę naukową polską; wydają również własnymi środkami drobniejsze prace naukowe i podręczniki polskie. Nie ograniczając się do dostarczania młodzieży środków zdobywania wiedzy, koła naukowe prowadzą żywą działalność, mającą na celu pogłębienie i rozszerzenie studjów uniwersyteckich, urządzają zebrania naukowe, na których bywają odczytywane i dyskutowane referaty członków koła, omawiające poszczególne zagadnienia z dziedziny odnośnej gałęzi wiedzy. Zebrania naukowe, oprócz zapoznawania uczestników z pewnemi kwestjami naukowemi, spełniają nadto bardzo doniosłe zadanie wychowawcze. Członkowie kół, przygotowując odpowiednie referaty, uczą się przedstawiania w formie jasnej i zrozumiałej skomplikowanych zagadnień, przyzwyczajają się zajmować wobec nich stanowisko samodzielne i wypowiadać publicznie śmiało swoje zdanie. Zebrania kół dają dla takich pierwszych wystąpień publicznych warunki odpowiedniejsze niż posiedzenia seminarjów gdzie nlejednokrotnie obawa przed autorytetem profesora powstrzymuje młodszych słuchaczy od udziału w dyskusji. Zasady organizacji kół naukowych określone są przez statuty, zatwierdzane przez rek-

torów poszczególnych uczelni. Wszystkie statuty kół naukowych, podobnie jak innych zrzeszeń akademickich, muszą być zastosowane do wymagań stawianych przez przepisy ogólne dla stowarzyszeń studenckich, obowiązujące na poszczególnych uczelniach. Członkami kół mogą być jedynie słuhcacze uczelni, przy której związane zostało stowarzyszenie, narodowości polskiej, bez różnicy wyznania i płci. Instancją najwyższą jest w kołach walne zebranie członków koła, które wybiera na początku każdego roku akademickiego zarząd, powołany do kierowania sprawami koła. Dla nadzoru nad działalnością zarządu istnieje w każdym kole komisja rewizyjna, wybierana również przez walne zebranie. Każde koło posiada swego opiekuna w osobie jednego z profesorów, którego zadaniem jest czuwanie nad działalnością koła, udzielanie pomocy i rad, oraz baczenie, by przepisy statutu nie były przekraczane. Fundusze kół powstają ze składek, z darów i zasiłków oraz z dochodów z przedsięwzięć, urządzanych przez koła. Koła naukowe grupują młodzież według specjalności, dlatego też istnieje ich przy każdej niemal uczelni dość znaczna ilość. Przy niektórych kołach powstają sekcje, które zajmują się poszczególnymi sprawami, związanymi z programem działalności koła.

Na Uniwersytecie Warszawskim są następujące koła naukowe:

1. Koło Farmaceutów S. U. W. — mieści się w sali wykładowej Chemji Farmaceutycznej; liczyło w r. ak. 1920/21 100 członków.

2. Koło Filozoficzne S. U. W. — mieści się w lokalu Seminarjum Filozoficznego, urządza stałe zebrania naukowe z udziałem profesorów filozofji, którzy biorą udział w dyskusji nad referatami. Liczyło w r. ak. 1920/21 60 członków.

3. Koło Historyków S. U. W., — mieści się w lokalu Seminarjum Historycznego. Urządza stałe zebrania naukowe, na których członkowie koła wygłaszają referaty. Przy Kole istnieją sekcje, które zostały zorganizowane dla wykonania pewnych konkretnych prac naukowych, dostępnych siłom studenckim, a wymagających większej liczby pracowników. Obecnie pracują sekcje: a) Dziejów nowożytnych — pod kierownictwem prof. M. Handelsmana — przygotowuje materiał do wydania zbiorów aktów międzynarodowych dotyczących Polski od r. 1648. b) Dziejów Europy wschodniej — pod kier. prof. O. Haleckiego — przygotowuje materiały do wydania indeksu aktów do dziejów Litwy. c) Bibliograficzna dostarcza pracownikom dla prowadzonej przy Tow. Naukowem Warszawskiem pracy nad sporządzeniem bibliografji

historji Polski w XIX w. W r. ak. 1920/21 koło liczyło 115 członków.

4. Koła Historyków Sztuki S. U. W. mieści się w lokalu Seminarjum Historji Sztuki, Koło urządza stałe zebrania naukowe. W roku ak. 1920/21 liczyło 45 członków.

5. Koło Klasyków S. U. W. mieści się w lokalu Seminarjum Filologii Klasycznej. Urządza stałe zebrania naukowe nadto, pragnąc obudzić zainteresowanie dla filologii klasycznej wśród studentów Uniwersytetu Warszawskiego, organizowało zbiorowe lekcje języków starożytnych. Koło liczyło w roku akademickim 1920/21 142 członków.

6. Koło Matematyczno-Fizyczne S. U. W. mieści się w Pałacu Staszycy Nowy Świat 72. Koło dzieli się na sekcje: Matematyczną i Fizyczną, z których każda prowadzi pracę oddzielnie, urządając zebrania naukowe i t. d. W r. ak. 1920/21 liczyło 140 członków.

7. Koło Medyków S. U. W. mieści się w zakładzie Anatomicznym, ul. Chałubińskiego № 5. Zakres działalności Koła Medyków jest nieco obszerniejszy, niż innych kół naukowych akademickich, ze względu na charakter studjów lekarskich. Studenci tego wydziału są dość oddaleni od życia ogółu młodzieży i potrzeby naukowe, które musi zaspakajać koło, są inne, niż na pozostałych wydziałach. Sekcje

koła objęły poszczególne działy pracy. Najstarsza z nich — sekcja wydawnicza zajmuje się wydawaniem kursów i podręczników dla słuchaczy medycyny. Koło liczyło w roku akademickim 1920/21 650 członków.

8. Koło Polonistów S. U. W. mieści się w lokalu Seminarjum Polonistycznego Urzędu stałe zebrania naukowe. Przy kole istnieje sekcja Mickiewiczowska, która zajmuje się badaniem twórczości A. Mickiewicza, urządzając zebrania, poświęcone odczytywaniu referatów, dyskusji oraz wspólnemu czytaniu i komentowaniu dzieł wielkiego pisarza. Koło liczyło w r. ak. 1920/21 160 członków.

9. Koło Prawników S. U. W. — mieści się w gmachu głównym Uniwersytetu Warszawskiego. W r. ak. 1920/21 koło liczyło 1.800 członków, jest więc największym kołem naukowym młodzieży akademickiej w Warszawie. Działalność koła ożywiła się bardzo w ub. r. ak. pod energicznym kierownictwem nowego zarządu. Koło wznowiło wówczas miesięczne zebrania naukowo-dyskusyjne, na których wygłaszane były referaty, mogące zainteresować ogół słuchaczy prawa. Koło posiada, podobnie jak inne stowarzyszenia naukowe studenckie, własną bibliotekę, znacznie powiększoną w czasie kadencji obecnego zarządu zarówno drogą zakupów jak i darów. W bibliotece, obok

dział zasadniczych z zakresu nauk prawnych, znajdują się w większej ilości egzemplarzy podręczniki uniwersyteckie oraz czasopisma fachowe. Koło dążyło do nawiązania kontaktu studentów prawników z poszczególnymi organizacjami prawniczymi starszego społeczeństwa i w tym kierunku osiągnęło już znaczne rezultaty, zawieszono bowiem stosunki z Tow. Ekonomistów i Statystyków Polskich, Tow. Prawniczym Polskiem, Biurem Pracy Społecznej, Radą Adwokacką, Sądem Najwyższym i Sądem Apelacyjnym oraz Sekcją Prawniczą Obchodu Napoleońskiego.

Dla wypełnienia należytego swych zadań Koło Prawników tworzy szereg sekcji i komisji, obejmujących poszczególne działy pracy. Oddzielną grupę stanowią sekcje autonomiczne t. zw. kółka naukowo-samokształceniowe, liczące po kilkunastu ludzi, zajmujące się studjami nad poszczególnymi działami nauk prawnych. W ub. r. ak. czynne były: „kółko prawa publicznego“, „kółko ekonomiczne“.

Działalność w zakresie dostarczania pomocy w studjach nie ogranicza się do gromadzenia zbiorów bibliotecznych, lecz stara się o uzupełnienie i wzbogacenie polskiej literatury podręcznikowej. Najstarszą instytucją w Kole Prawników, powołaną do pełnienia tych zadań jest komisja wydawnicza, która wydając skrypta z wykładów przedmiotów w zakresie których

brak podręczników, tworzy chociaż ich surogaty. W ub. r. ak. wydano 25 wydań różnych kursów, każde w 1000 egzemplarzy t. j. około $\frac{1}{2}$ miliona arkuszy. Obroty komisji wydawniczej dochodzą do kilkunastu milionów marek.

Koło Prawników, które jest reprezentacją młodzieży wydziału prawnego wobec władz wydziału praw. Uniwersytetu, występowało niejednokrotnie w tym charakterze w r. ub. i osiągnęło zaliczenie studentom prawa semestrów straconych w czasie wojny (1918 — 1920) oraz szereg ułatwień w systemie zdawania egzaminów.

10. Koło Przyrodników S. U. W. mieści się w audytorjum geologicznem (gmach chemji i geologii). Koło urządza stałe zebrania oraz wycieczki przyrodnicze w okolice Warszawy. W r. ak. 1920/21 liczyło 110 członków.

11. Koło Geograficzne S. U. W. powstało w końcu ub. r. ak. 1920/21 przy Kole Przyrodników i mieści się narazie w tym samym lokalu. Szerszej działalności w r. ub. nie rozwinęło, liczyło 15 członków.

12. Koło Romanistów S. U. W. mieści się w lokalu Seminarjum Filologii Romańskiej. Urządza zebrania naukowe. Liczyło w r. ak. 1920/21 — 30 członków.

13. Koło Teologiczne S. U. W. mieści się w Konwikcie Teologicznym ul. Traugutta Nr. 1. Liczy 27 członków.

Koła naukowe na Politechnice Warszawskiej obejmują nieco szerszy zakres działania, niż także stowarzyszenia na Uniwersytecie, zajmują się bowiem również sprawami związanymi z samopomocą i organizacją życia towarzyskiego, urządzają wycieczki, zebrania towarzyskie i t. p. Natomiast z powodu odrębnej organizacji studjów politechnicznych działalność kół naukowych w zakresie samokształcenia niema odpowiedniego pola do rozwoju. Podobnie jak w Uniwersytecie Koła Naukowe st. Politechniki zorganizowane są według wydziałów i specjalności. Na poszczególnych wydziałach i studjach istnieją koła następujące:

1. Koło Inżynierji Lądowej studentów P. W. Koło ma cele naukowe i samopomocowe, prócz tego jest reprezentacją słuchaczy I. L. wobec władz akademickich i nazewnątrz uczelni. Przy kole istnieją sekcje: 1) odczytowa, zajmująca się urządzaniem zebrań naukowych z referatami z dziedziny interesującej koło, 2) pośrednictwa pracy — dostarczająca kolegom pracy oraz praktyki, niezbędnej przy studjach, 3) wycieczkowa, 4) dochodów niestających — urządzająca rauty, zabawy i t. p. imprezy na dochód koła. Koło mieści się w Gmachu Głównym Politechniki Warszawskiej i liczy 450 członków.

2. Koło Inżynierji Wodnej S.P.W. Koło ma cele naukowe i samopomocowe. Koło wydaje kursy z przedmiotów wykładanych.

3. Koło Mechaników S. P. W. ma cele takie same jak zrzeszenia poprzednie. Przy kole istnieją sekcje: 1) wycieczkowa, 2) wydawnicza, 3) samochodowa, 4) lotnicza. Dwie ostatnie sekcje mają na celu zapoznanie się bliżej z odnośnymi działami: automobilizmem i lotnictwem. Koło mieści się w Gmachu Głównym P. W. i liczy 33 czł.

4. Koło Elektrotechników S.P.W. Cele — jak wyżej. Przy kole istnieją sekcje 1) odczytowa, 2) wycieczkowa. Koło wydaje kursy z przedmiotów.

5. Związek Słuchaczy Architektury. Cele — jak wyżej. Przy kole istnieją sekcje: 1) wycieczkowa, 2) fotograficzna — zajmująca się dokonywaniem zdjęć z pomników architektonicznych i gromadzeniem zbioru fotografii, który stworzyłby poważną pomoc przy studjach. Związek liczy 200 czł.

6. Koło Chemików S. P. W. Cele — jak wyżej. Przy kole istnieją sekcje: 1) odczytowa, 2) wycieczkowa, 3) dochodów niestałych. Koło mieści się w Gmachu Chemicznym P. W. i liczy 240 członków.

W Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. koła naukowe młodzieży powstają na

poszczególnych wydziałach. Lokale wszystkich mieszczą się w Gmachu Szkoły ul. Miodowa 17.

1. Koło Rolników Śl. S. G. G. W. jest najstarszą z tych organizacji — istnieje od r. 1906. W r. ak. 1920/21 koło liczyło 380 członków. Celem koła jest: 1) rozwój życia społecznego wśród zrzeszonych, 2) udzielanie im pomocy naukowej przez organizowanie zebrań naukowych z referatami, wycieczek, oraz przez akcję wydawniczą, 3) udzielanie pomocy zawodowej, pośrednictwo przy wyszukiwaniu praktyki agronomicznej. Poszczególne działy pracy koła objęte są przez sekcje: 1) pracy społecznej, 2) sekcję praktyk, 3) naukową, 4) wydawniczą. Koło R. wydaje kursy z przedmiotów.

2. Koło Leśników Śl. S. G. G. W. liczyło w r. ak. 1920/21 — 380 czł. Celem koła jest reprezentacja studentów wydziału leśnego na zewnątrz, oraz zaspakajanie wszelkich potrzeb ich na polu: 1) dokształcania przez urządzanie odczytów, zebrań dyskusyjnych, wycieczek naukowych, kompletowanie biblioteki fachowej, oraz wydawnictwo kursów, 2) samopomocy zarobkowej przez pośrednictwo w wyszukiwaniu posad i praktyk oraz udzielanie pomocy zarobkowej we własnych instytucjach, 3) towarzyskiem przez urządzanie zabaw, wieczorków i wycieczek towarzyskich. Dla wykonania tych zadań koło posiada sekcje: 1) naukową, 2) wy-

dawniczą, 3) łowiecką, która organizuje polowania, urządza wykłady teoretyczne o łowiectwie, oraz pośredniczy w dostarczaniu broni, 4) komisję dochodów nieślących, organizującą życie towarzyskie.

3. Koło Ogrodników Śl. S. G. G. W. istnieje dopiero od marca 1921 r. i liczy 50 czł. Cele koła są zupełnie niemal analogiczne do celów Koła Leśników, nadto dołącza się jeszcze do nich praca na zewnątrz uczelni na polu ogrodnictwa. Przy kole istnieją sekcje: 1) naukowa, 2) szerzenia ogrodnictwa wśród ludu, 3) skryptów, 4) dochodów nieślących, 5) komisja pośrednictwa pracy.

W Wyższej Szkole Handlowej życie naukowe młodzieży rozwijało się nieco odrębnymi drogami, niż w innych wyższych uczelniach warszawskich. Do roku 1920 cały ruch naukowy koncentrował się w sekcji naukowej przy Bratniej Pomocy Śl. W. S. H. Jednakże z rozwojem W. S. H. ramy Bratniej Pomocy nie mogły już objąć tej różnorodności myśli i kierunków wyłaniających się w życiu zbiorowem młodzieży coraz liczniej napływającej w mury uczelni. Wówczas w październiku 1920 r. zwolennicy pielęgnowania i pogłębiania wiedzy fachowej założyli Koło Naukowe Śl. W. S. H. nie naruszając zresztą istniejącej Sekcji Naukowej Bratniej Pomocy Śl. W. S. H. W Wyższej Szkole

Handlowej sfera działalności, objęta na innych uczelniach przez Koła Naukowe jest podzielona między dwie wspomniane instytucje.

Sekcja Naukowa Bratniej Pomocy Słuch. W. S. H. objęła też zakres działalności naukowej, który posiada charakter samopomocowy i zajmuje się głównie dostarczaniem pomocy w studjach, oraz ułatwia nabywanie dzieł po cenach niższych o 20⁰/₀ od katalogowych, zgodnie z umową ze Związkiem Księg. Polskich. Dla wykonania swych zadań sekcja dzieli się na wydziały:

1. W. wydawniczy zajmuje się wydawaniem skryptów z wykładów profesorów.
2. W. biblioteczny organizuje i prowadzi bibliotekę, w której stara się zgromadzić dzieła niezbędne w czasie studjów. Biblioteka liczy około 500 tomów.
3. W. czytelniczy — prowadzi czytelnię pism, w której znajduje się około 70 pism krajowych i zagranicznych, zarówno o charakterze ogólnopolitycznym, jak fachowym i jest największą w Polsce akademicką czytelnią pism.
4. W. wycieczkowy organizuje wycieczki naukowe sł. W. S. H. w celu poznania warunków życia ekonomicznego kraju. W r. ub. urządzono wycieczki: do Gdańska i okolic, na Targi poznańskie, na Targi Wschodnie we Lwowie i do Zagłębia naftowego borystawskiego.
5. W. odczytowy organizuje

odeczyty naukowe ogólnokształcące. 6. W. prasowy zajmuje się umieszczaniem w prasie polskiej artykułów, dotyczących życia młodzieży akademickiej W. S. H. oraz omawiających sprawy organizacji szkolnictwa handlowego w Polsce, celem zainteresowania temi sprawami społeczeństwa. 7. W. teatralny — zajmuje się uzyskiwaniem i repartycją między kolegami biletów ulgowych do teatrów warszawskich, oraz urządza koncerty i t. p. rozrywki. Imprezy W. teatralnego nie mają celów materialnych lecz jedynie dostarczenie rozrywki kolegom.

Koło Naukowe słuchaczy W. S. H. prowadzi działalność ściśle naukową dążąc do zainteresowania słuchaczy zagadnieniami naukowymi, pogłębienia zdobytej wiedzy, oraz nawiązuje kontakt z fachowcami grupami starszego społeczeństwa, wciągając młodzież do współpracy z nimi. Członkiem Koła Naukowego słuchaczy W. S. H. jest każdy słuchacz W. S. H. (dziś około 850 członków), ma on prawo czynnego udziału w pracach koła, wstęp na zebrania, może wygłaszać referaty i t. d. Na czele koła stoi zarząd, wybierany na początku każdego roku akademickiego na ogólnem zebraniu słuch. W. S. H. Fundusze Koła Naukowego powstają z zasiłków, udzielanych przez Bratnią Pomoc Słuch. W. S. H. przez Koło Byłych Wychowawców W. S. H. oraz przez Dyрекcję W.

S. H., składek od członków Koło Naukowe nie pobiera. Działalność Koła polega na urządzaniu odczytów i zebrań dyskusyjnych z dziedziny fachowej. Nadto Koło prowadzi ożywioną działalność na zewnątrz, starając się o nawiązanie kontaktu z pokrewnymi organizacjami w Polsce i zagranicą. Dla stosunków z każdym państwem obcym utworzono przy K. N. szereg referatów, każdy referat nawiązuje stosunki z organizacjami jednego państwa, starając się 1) o zdobycie informacji o stosunkach ekonomicznych danego kraju, 2) o udzielanie informacji o Polsce i prowadzenie w ten sposób pewnej propagandy na rzecz Polski.

Materiały i wiadomości z prasy obcej są podstawą do referatów wygłaszanych następnie w Kole. Referenci zagraniczni wchodzą w ten sposób w zakres pracy działu prasowego, który z jednej strony informuje ogół członków Koła o zagadnieniach poruszanych w prasie, z drugiej zaś strony zasila też prasę artykułami ekonomicznymi, uwzględniającymi przede wszystkim zagadnienia gospodarcze Polski.

Referenci poszczególnych krajów pośredniczą również przy zbieraniu materiałów do prac słuchaczy W. S. H. i przy uzyskiwaniu praktyk zagranicznych. Nawiązano już ścisłe stosunki z organizacjami młodzieży francuskiej. Obecnie Koło dąży do kontaktu z takimi, in-

stytucjami w Anglii, Stanach Zjednoczonych A. P. i Włoszech. Oprócz organizacji akademickich, przy zbieraniu materiału do studjów Koło weszło w stosunki z szeregiem instytucji handlowo-przemysłowych w kraju i zagranicą, a nawet weszło jako członek rzeczywisty do Izby handlowej polsko-amerykańskiej. Wobec braku Muzeum przemysłowego polskiego Koło rozpoczęło akcję zbierania próbek okazów przemysłu polskiego celem stworzenia muzeum tego rodzaju przy W. S. H.

Koło Naukowe, pragnąc zainteresować kupiectwo polskie sprawą reklamy, zamierza urządzić w Poznaniu wystawę reklam, uwzględniając materiał krajowy—polski i amerykański.

Na Wolnej Wszechnicy Polskiej koła naukowe młodzieży akademickiej prowadzą prace w kierunku samokształceniowym i naukowym. Do końca niemal ub. r. ak. wiele z kół naukowych zmuszone było do prowadzenia akcji samopomocowej, którą objęła i prowadzi obecnie Bratnia Pomoc St. W. W. P. W bież. r. ak. Bratnia Pomoc St. W. W. P. obejmuje również wydawnictwo skryptów pozostawiając poszczególnym kołom naukowym jedynie opiekę nad ich poziomem naukowym. Przy takim rozgraniczeniu funkcji koła naukowe St. W. W. P. będą mogły poświęcić więcej czasu właściwej

naukowej działalności. Koła naukowe W. W. P. nie posiadają własnych bibliotek wobec istnienia biblioteki przy W. W. P. Wszystkie koła naukowe słuch. W. W. P. mieszczą się w Gmachu Głównym W. W. P. ul. Śniadeckich № 8 i są następujące:

1. Zrzeszenie słuchaczy wydziału nauk politycznych. W r. ub. Zrzeszenie miało charakter towarzysko-społeczny, obecnie stało się kołem naukowym i liczy około 50 czł. Działalność Zrzeszenia polega na urządzeniu zebrań naukowych, na których wygłaszane bywają odczyty z dziedziny nauk politycznych.

2. Zrzeszenie słuchaczy wydziału pedagogicznego liczy 50 czł. W r. ub. oprócz działalności naukowej, zrzeszenie prowadziło działalność samopomocową, przekazaną obecnie Bratniej Pomocy W. W. P. Zrzeszenie urządza zebrania naukowe z referatami z dziedziny ściśle pedagogicznej oraz ogólniejsze, omawiające różne zagadnienia naukowe. W r. ub. Zrzeszenie przy poparciu Bratniej Pomocy urządziło wycieczkę do Łodzi, celem zapoznania się z organizacją szkolnictwa powszechnego łódzkiego.

3. Koło Przyrodników—liczy około 50 członków. Koło prowadzi, podobnie jak inne, działalność referatową. W r. ub. urzą-

dziło wycieczkę naukową do Wilna. W celu dostarczenia środków naukowych Koło prowadzi wydawnictwo skryptów, nadto prowadzi czytelnię pism, w której znajdują się prenumerowane przez koło, najpoważniejsze pisma naukowe francuskie i niemieckie.

4. Koło Humanistów — liczy około 70 członków zwyczajnych. Nadto posiada kilku członków honorowych, którzy biorą udział w pracach Koła przez wygłaszanie odczytów. Koło w r. ub. należało do najruchliwszych na W. W. P. Działalność Koła obejmowała urządzenie zebrań ogólnych z referatami. Nadto Koło urządziło konkurs literacki na napisanie noweli. Konkurs powiódł się bardzo dobrze: udział wzięło około 30 osób. W r. ub. Koło Humanistów zwróciło się do Rady Naukowej wydziału humanistycznego z projektem reformy organizacji W. H., a mianowicie o utworzenie Collegium Humanicum celem szczegółowego ustalenia programu studjów. Projekt został żywcześnie przyjęty w Radzie Nauk. i znajduje się w stadium rozważania. W r. b. Koło H. podzieliło się na sekcje: 1) filozoficzną, 2) literacką, 3) polonistyczną, 4) historyczną, które objęły poszczególne działy pracy naukowej.

5. Koło Ekonomistów — powstało w końcu r. ub., liczy kilkunastu członków

Urządza zebrania naukowe z referatami członków.

6. Koło Matematyków — powstało w r. ub. i jest jeszcze w stadium organizowania się. Zamierza urządzać zebrania z referatami.

7. Koło Artystyczne „Smok” — powstało na początku b. r. ak. liczy około 40 czł. Rozwinęło żywą działalność. Posiada sekcje: 1) propagandy, 2) muzyczną, 3) literacko-wydawniczą, 4) dramatyczną, 5) literacko-naukową, 6) malarską. Członkowie Koła „Smok” rekrutują się przeważnie z pośród słuchaczy Wydz. Humanistycznego i Kursu Dziennikarskiego.

Na uczelniach, gdzie istnieje większa ilość kół naukowych zjawia się konieczność wytworzenia instytucyj międzystowarzyszeniowych, które załatwiałaby sprawy, obchodzące wszystkie zrzeszenia naukowe i reprezentowały je w stosunkach zewnętrznych. Najwcześniej, bo już w czerwcu 1917 r. powstała taka instytucja przy Uniwersytecie pod nazwą Konferencji Delegatów Kół Naukowych S. U. W. W skład Konferencji Kół Naukowych (w skróceniu K. D.) wchodzi delegaci zarządów stowarzyszeń naukowych S. U. W., wybierani przez

swoje zarządy na początku każdego roku akademickiego. Ilość delegatów zależna jest od ilości członków koła: od 1 — 50 — 1 delegat, od 50 — 100 — 2 del, od każdej dalszej setki 1 del. przyczem ogólna liczba delegatów jednego stowarzyszenia nie może przewyższać 5. W skład delegacji każdego z Kół wchodzi z urzędu przewodniczący Kcia. Członkowie konferencji wybierają z pośród siebie prezydum złożone z prezesa, 2 wice-prezesów, sekretarza i skarbnika, których zadaniem jest kierowanie działalnością K. D.; zwoływanie zebrań ogólnych oraz wykonywanie ich uchwał. Na utrzymanie K. D. Koła naukowe wchodzące do niej, opłacają składki miesięczne, zależne od liczby członków. W ub. r. ak. K. D. występowała w imieniu zrzeszeń akademickich w szeregu spraw obchodzących ogół młodzieży np. sprawa profesora Petrażyckiego, starała się o udostępnienie studentom korzystania z biblioteki uniwersyteckiej, oraz uzyskała od Związku Księgarzy Warszawskich ulgi w nabywaniu książek naukowych przez członków Kół — 20⁰/o ustępstwa od cen katalogowych.

Na Politechnice Warszawskiej stworzenie analogicznej Rady Międzyzrzeszeniowej projektowane już w r. ub. nie doczekało się jeszcze urzeczywistnienia.

Na Wolnej Wszechnicy Polskiej w r. ub. reprezentacją Kół Naukowych była Międzywydziałowa Komisja Akademicka. W r. b. przygotowuje się z inicjatywy Bratniej Pomocy W.W.P. Organizacja Związku Kół Naukowych W.W.P., do którego mają wejść wszystkie Kola Naukowe W. W. P. oprócz „Smoka“, Celem Związku ma być wzmożenie działalności naukowej kół poszczególnych i skoordynowanie ich akcji. Inne uczelnie nie posiadają wielkiej ilości Kół Akademickich i nie odczuwają potrzeby tworzenia instytucji tego typu.

Wreszcie z inicjatywy konferencji delegatów K.M.S.U.W. W końcu r. ak. 1920/21 rozpoczęły się prace nad stworzeniem międzyuczelniennej Rady Akademickiej Kół Naukowych na wyższych uczelniach Warszawskich, która przyjąłaby na siebie obowiązki reprezentacji Kół Naukowych na zewnątrz, utrzymywanie stosunków z organizacjami zagranicznymi, organizowanie wycieczek naukowych studenckich i t. d., a nadto przyczyniłaby się do wytworzenia większego życia między studentami poszczególnych uczelni. Konferencja Delegatów K.N.S.U.W. opracowała projekt statutu Rady i w r. ak. 1921/22 zamierza przystąpić do realizacji swych projektów. W ten sposób Warszawa zyska instytucję powołaną do reprezentacji zrzeszeń naukowych młodzieży akademickiej, a przykład Centrali

Bratnich Pomocy poucza, jak bardzo instytucja taka przyczynia się do rozwoju zrzeszonych towarzystw, jak wzmaga ich autorytet i znaczenie. Niewątpliwie Koła Naukowe przez instytucję taką uzyskają możliwość świetnego rozwoju.

CZYŚ ZYSKAŁ PRZYNAJMNIEJ
JEDNEGO PRENUMERATORA
DLA SAMOPOMOCY AKADEMICKIEJ?

Zycie gospodarcze młodzieży akademickiej.

Rok 1921 — to okres budowy życia gospodarczego polskiej młodzieży akademickiej, to zarazem okres ciężkiej próby w życiu tej młodzieży. Grożące niebezpieczeństwo porzucenia studjów przez tysiące nie posiadających niezbędnych środków materialnych, młodzież odparła dzięki silnemu zorganizowaniu się, uniknęła go, stwarzając agendy gospodarcze, mając na celu zaspokojenie pierwszych potrzeb niezamożnych kolegów i prowadząc energiczną akcję ratunkową.

W ciągu zimowego semestru (październik 1920. — marzec 1922) wracali akademicy z szeregów wojska, wracali nie mając pomieszczenia, ani ubrania cywilnego, ani funduszków na utrzymanie, ani źródła zarobkowania. Trzeba było im dać pomoc natychmiastową, by mogli pozostać w szkołach. Udzielanie indywidualnych zasiłków, z jednej strony pociągnęłoby konieczność łożenia olbrzymich wprost funduszków,

z drugiej strony często chybiłoby celu, nie dając stypendyści możliwości zdobycia tego, co jest mu niezbędnem (np. mieszkania).

Trzeba było akcję ratunkową urządzić znacznie taniej oraz bardziej celowo i praktycznie: dać pomoc w naturze — bezpośrednio zaspokoić potrzeby materialne niezamożnych demobilizowanych studentów. Lecz nie było organizacji ani instytucji, któreby taką akcję mogły przeprowadzić, względnie w którychby w ten sposób pomoc mogła być udzieloną. Istniały „Bratnie Pomocę” czy „Wzajemne Pomocę”, te jednak ograniczały się do tej pory do akcji pomocy w wypadkach nagłych, lub wyjątkowo ciężkich i to pomocy pieniężnej, w postaci krótko lub długoterminowych pożyczek, lub pomocy pośredniczącej przy wynajdywaniu pracy lub uzyskiwaniu różnych ulg.

Prowadzone przez te organizacje domy i kuchnie były obliczane na znikomą ilość studentów, na tych, którzy w latach przed 1914 względnie 1918 r. w innej sytuacji mieszkaniowej czy aprowizacyjnej nie mogli dać nawet skromnej opłaty za pokój przy rodzinie czy obiad w taniej jadłodajni.

Trzeba było te organizacje odrazu przekształcić na silne korporacje samopomocowo-gospodarcze, których zadaniem ma być zaspokojenie potrzeb niezamożnych członków we

własnych, lub do użytkowania uzyskanych agendach gospodarczych.

Trzeba było istniejące domy i kuchnie rozszerzyć i do maximum wyzyskać i utworzyć wprost w ciągu godzin nowe domy, kuchnie, konsumy (sklepy) z artykułami pierwszej potrzeby i pomocami naukowymi, warsztaty szewcko-krawieckie i t. d. i t. d. obliczone na bez porównania większą niż dotychczas ilość studentów.

I tego dokonał rok 1921.

Bratnie Pomoc, które dziś istnieją, noszą inny niż przed rokiem akademickim 1920/21 charakter, większość instytucji gospodarczych, dla studentów przeznaczonych, powstała w ubiegłym roku, wreszcie owocem zeszłego roku jest koordynacja gospodarczej działalności młodzieży i centralizacja jej życia samopomocowego, które się ujawiły w utworzeniu samopomocowych central środowiskowych i Ogólnopolskiego Związku Bratnich Pomocy.

Poszczególne stowarzyszenia, grupujące często setki studentów, nie mogły same tworzyć instytucji gospodarczych, musiały tworzyć łącznie z innymi, względy oszczędności administracyjnych i aprowizacyjne skłaniały w kierunku tworzenia większych agend dla wszystkich studentów danego środowiska, a nie tylko jednej uczelni przeznaczone, narzucała się jed-

nocześnie potrzeba uzgodnienia sposobu prowadzenia zarządu wszystkich agend oraz formy pomocy w nich udzielanych. Akcja nazewnątrz mająca na celu gromadzenie niezbędnych funduszków czy pieniężnych czy w naturze, kulała wskutek nieskoordynowania. Ani rząd, ani społeczeństwo, ani misje zagraniczne nie wiedziały komu najpierw i w jakiej formie pomocy udzielić, wobec tego, że naśbadywały o nią pokolei coraz to inne organizacje i instytucje, przykładając w swych wystąpieniach zupełnie różną miarę co do wielkości i kwalifikacji potrzeb materialnych studenckich.

Te wszystkie powody skłoniły stowarzyszenia samopomocowe do skoordynowania, a w pewnym zakresie i scentralizowania całej akcji, przekonały się one, że bez tego o żadnej poważnej działalności mowy być nie może.

Powstaje więc, prawie na nowo, formalnie zaś reorganizuje się całkowicie, Centrala Bratnich Pomocy w Warszawie, tworzą się podobne Centrale we Lwowie i Krakowie. Wreszcie w dniu 17 maja r. ub., na Zjeździe delegatów Bratnich Pomocy w Poznaniu, zapada jednomyślna uchwała stworzenia ogólnopolskiego, obejmującego wszystkie środowiska polskiej młodzieży akademickiej, Związku Bratnich Pomocy, jako naczelnego organu reprezentatyw-

nego i administracyjnego młodzieży w sprawach samopomocowych i gospodarczych.

Organizacja życia samopomocowego i gospodarczego, przeprowadzona w r. 1921, została oparta na określonych, wspólnych dla wszystkich środowisk, podstawach. Program tej dziedziny życia młodzieży został ujęty przez II Ogólny Zjazd Polskiej Młodzieży Akademickiej, który się odbył w grudniu 1921 r., w specjalnej deklaracji.

Każdy, kto pragnie uzyskać wyższe wykształcenie zawodowe i wychowanie obywatelskie i nie ma odpowiednich środków materialnych, znajdzie zaspokojenie swej potrzeby na drodze pomocy koleżeńskiej. Wszelka pomoc jest pożyczką zwrotną, ekwiwalent udzielonej studentom pomocy podlega zwrotowi w kilka czy kilkanaście lat po ukończeniu uczelni. Pomoc udzielana jest w naturze, w akademickich agendach gospodarczych (domy, kuchnie, bufety, sklepy żywnościowe, odzieżowe, szwalnie, warsztaty szewcko-krawieckie i t. p.). Agendy pomocy koleżeńskiej są prowadzone na podstawie samowystarczalności. Pomoc pieniężna jest udzielana pod postacią dostarczenia młodzieży zajęć, nie kolidujących ze studjami, zapomogi pieniężne—w formie krótko terminowych pożyczek. Pomoc otrzymuje ten, kto na nią istotnie zasłużył, stąd rozdział pomocy odbywa się

na podstawie gruntownej, sprawiedliwej kwalifikacji.

Oto główne zasady, na których opiera się akcja samopomocowo-gospodarcza młodzieży akademickiej; oto główne punkty wspomnianej deklaracji programowej.

Związek Bratnich Pomocy Polskiej Młodzieży Akademickiej.

Związek powstał w maju 1921 r. Związek ma na celu uzgodnianie działalności wszystkich Bratnich Pomocy, reprezentowanie wszystkich środowisk, we wspólnych sprawach, na zewnątrz, zwłaszcza w stosunku do rządu, instytucji ogólnokrajowych i zagranicznych, przeprowadzanie akcji samopomocowych i gospodarczych ogólnoakademickich t. j. dotyczących się całej polskiej młodzieży akademickiej. Związek prowadzi centralną statystykę i archiwum w zakresie życia samopomocowego i gospodarczego. W r. 1921 Związek prócz bieżącej działalności reprezentacyjno-organizacyjnej, zorganizował, łącznie z Tow. Przyjaciół Pomorza, wyjazd akademików na wybrzeże morskie, przyjął na własność i pod zarząd Dom Zdrowia w Zakopanem, oraz przygotował wyjazd delegacji do Ameryki, dla nawiązania kontaktu z tamtejszą Polonją, oraz wydał „Kalendarz Akademicki” na r. 1922. Przy Związku powstała komisja

przeprowadzająca likwidację zrzeszeń akademickich młodzieży polskiej które istniały przed wojną zagranicą.

Zjazd Konstytucyjny Związku odbył się w dn. 15 — 17 maja w Poznaniu, pierwszy Zjazd Delegatów Związku (naczelna władza Związku) odbył się w dn. 30/X — 2/XI — 1921 r. w Wilnie. Władzą wykonawczą związku jest prezydjum (prezes, 2 vice-prezesów i sekretarz). Siedzibą prezydjum jest Warszawa. Biuro prezydjum mieści się przy ul. Kopernika 41, 2-ie piętro. Godz. urzędowania 18 — 20, telefon 147-35 — dodatkowy. Konto czekowe P. K. O. № 3110.

Związek posiada własny organ prasowy, miesięcznik: „Samopomoc Akademicka“. „Samopomoc“ jest informatorem ogółu społeczeństwa o potrzebach młodzieży, o jej działalności samopomocowo ekonomicznej i informatorem akademików w zakresie bieżącej działalności organizacji samopomocowych. „Samopomoc“ przeprowadza propagandę akcji pomocy dla młodzieży i umieszcza artykuły teoretyczne, dotyczące się spraw materialnych młodzieży. „Samopomoc“ prowadzi działy dotyczące się studjów, życia naukowego, ideowego, sportowego, życia młodzieży zagranicą i t. d.

Redakcja i administracja mieści się w Warszawie przy ul. Kopernika 41, pok. Nr. 7.

Administracja czynna w poniedziałki, środy i piątki od g. 17 — 19.

Warszawa.

Uporządkowanie życia samopomocowego i gospodarczego młodzieży warszawskiej nastąpiło właściwie w roku zeszłym dopiero. Od roku 1915, kiedy obok szkół rolniczej i handlowej stają restytuowane uniwersytet i politechnika aż do roku 1920, a właściwie prawie do 1921 pomoc dla młodzieży akademickiej, ogniskując się całkowicie w uczelnianych towarzystwach bratniej pomocy jest w bardzo małym stopniu skoordynowana. Towarzystwa bratniej pomocy działają niezależnie jedno od drugiego, a pomoc przez nie udzielana opiera się w dużej mierze na pożyczkach pieniężnych, przyczem niema postawionej wyraźnie zasady zwrotnej pomocy (wyjawszy pożyczki terminowe). Powstają próby scentralizowania akcji samopomocowej i ustalenia dla niej programu; nie osiągają one jednak poważnych rezultatów, nie licząc sporadycznych akcji, które w pewnych momentach zostają jako ogólnoakademickie i wspólnie przez wszystkie bratnie pomoce podejmowane. Stałą próbą taką była działalność, a raczej wegetacja, t. zw. Komisji Międzystowarzyszeniowej Towarzystw Samopo-

mocowych i Kulturalno-Ekonomicznych Wyższych Uczelni w Warszawie. Do wspomnianych akcji zaliczyć należy: działalność akademickiej Komisji Reemigracyjnej (1917 r. pomoc studentom-reemigrantom głównie z Rosji), Akademickiego Komitetu Pomocy Studentom-Żołnierzom (1918/1919 r.), sekcja pomocy studentom-żołnierzom (1919/1920 r. — pomoc studentom-wojskowym urlopowanym na studia i pełniącym służbę czynną) i t. zw. Pap'u (pomoc akademikom powracającym z wojska — 1920 r.).

Komisja Międzystowarzyszeniowa T.S. i K.E. (skrót Centrala) powstała, zaraz po uruchomieniu Uniwersytetu i Politechniki, z dawnej organizacji centralnej zrzeszeń słuchaczy szkół: handlowej, rolniczej, mechaniczno-technicznej Wawelberga i Rotwanda i in. Miała ona na celu uzgadnianie działalności swych zrzeszeń, oraz przeprowadzanie wspólnych akcji. Zarówno w jednym, jak i w drugim zakresie właściwe miejsce i znaczenia otrzymuje tu organizacja przemianowana, jeszcze w okresie swej wegetacji na Centralę Akademickich Bratnich Pomocy, na początku roku 1921. Impuls w tym kierunku dała akcja Pap'u którą poprowadziła Centrala, stwarzając przez przeprowadzenie akcji pomocy kolegom demobilizowanym wspólne związane wewnątrz życie samopomocowe i wspólne życie gospodarcze.

Centrala jest obecnie instytucją, w której rozstrzyga się wszystkie wspólne sprawy Bratnich Pomocy i przez którą jest reprezentowana w sprawach samopomocowych polska młodzież akademicka Warszawy; jest organem łącznego działania Bratnich Pomocy, zwłaszcza w zakresie akcji gospodarczej. Centrala prowadzi akcję, mającą na celu gromadzenie niezbędnych środków materialnych, ustala i uzgadnia formy pomocy, zarządza i zaopatruje instytucje gospodarcze, jak domy, kuchnie i t. p. Najwyższym organem Centrali jest Rada, złożona z delegatów walnych zgromadzeń i zarządów poszczególnych zrzeszeń. Organem administracyjnym Centrali jest Wydział Wykonawczy złożony z czterech kierowników poszczególnych działów prac wykonawczych Centrali (sekcja ogólna — sprawy organizacyjne i rozdział pomocy, sekretariat generalny — gromadzenie środków, reprezentacja, propaganda; sekcja gospodarcza — zarząd agend gospodarczych; sekcja rachunkowo-budżetowa — administracje finansowe, nadzór nad warsztatami Centrali).

Miara działalności Centrali jest obrót za czas od dn. 1.VII do 31.VI 1921, który wyniósł Mk. 197.530.443.

Centrala mieści się przy ul. Kopernika 41 zajmuje dom Uniwersytetu przy ulicy Kopernika 41. Godziny urzędowe 16 — 21, dla in-

terasantów 18 — 20. Telefony 217-58 i 147-35 (dyrektor).

Bratnie Pomocze i Koła prowincjonalne.

Centrala nie zajmuje się pomocą indywidualną, rozdział pomocy i kwalifikacja spoczywa całkowicie w ręku Bratnich Pomocy, które prócz tego zajmują się udzielaniem pomocy pieniężnej, pośrednictwem pracy, drobną działalnością gospodarczą, wielką akcją wydawniczą. Bratnie Pomocze działają jako stowarzyszenia, do których ma dostęp każdy akademik — Polak bez różnicy płci, wyznania, o ile zostanie wprowadzony przez członków towarzystwa i przyjęty przez zarząd. Bratnie Pomocze w swych kwalifikacjach, w stosunku do studentów pochodzących z prowincji, opierają się na opinii t. zw. kół prowincjonalnych — zrzeszeń studentów pochodzących z jednego miasta lub powiatu. Centralą tych zrzeszeń jest specjalna komisja kół prowincjonalnych przy Centrali Bratnich Pomocy.

Towarzystwo „Bratnia Pomoc” s.l. Uniwersytetu Warszawskiego.

Organy: Zarząd, Sekretariat, Sekcja finansowa, biuro pośrednictwa pracy, komisja gospodarcza, komisja kwalifikacyjna, komisja dochodów niestałych. Bratnia Pomoc prowadzi bufet i czytelnię. Lokal: Uniwersytet, Gmach

porektorski. Telefon 313-82, godziny urzędowe 13 — 14 i 18 — 19 prócz sobót.

Towarzystwo Bratniej Pomocy studentów Politechniki Warszawskiej.

Towarzystwo prowadzi własną kuchnię (kuchnię Nr. 1) i ognisko (lokal nad kuchnią), bufet oraz kram z materiałami piśmiennymi, bibliotekę i czytelnię.

Towarzystwo posiada następujące komisje: wydawniczą (wydawnictwo skryptów i podręczników), gospodarczą (kuchnię, bufet, aprowizacja członków), informacyjną (działalność informacyjna i sprawozdawcza), kwalifikacyjną, balotującą, ulgową (staranie się o ulgi dla członków), pośrednictwa pracy, dochodów niestałych.

Bratnia Pomoc Słuch. Wyższej Szkoły Handlowej.

Bratnia Pomoc prowadzi burzę w Gmachu szkoły. Lokal posiada w Wyższej Szkole Handlowej Koszykowa 9. Telefon 45-84.

Bratnia Pomoc Sł. Szkoły Głównej, Gospodarstwa Wiejskiego.

Mieści się w gmachu szkoły Miodowa 17.

Bratnia Pomoc Słuch. Wolnej Wszechnicy Polskiej.

Mieści się w gmachu W.W.P. Śniadeckich 8.

Bratnia Pomoc Słuch. Instytutu
Dentystycznego.

Mieści się w gmachu Instytutu Marszał-
kowska 116.

Koła prowincjonalne:

W skład komisji kół prowincjonalnych
przy Centrali, wchodzi następujące koła:

Koło Akademików Białostoczan.

Radomskie Koło Akademickie.

Akademickie Koło Gostyniaków.

Stow. Akademików Polaków ze Śląska
„Znicz“.

Akademickie Koło Zagłębian.

Akademickie Koło Skierniewicz.

Akademickie Koło Pultuszczan.

Akademickie Koło Płoczan.

Akademickie Koło ziemi Miechowskiej
i Olkuskiej.

Koło Akademików ziemi Podlaskiej.

Akademickie Koło Radomiaków.

Koło Sybiraków.

Koło Łomżan.

Koło Lubliniaków.

Sekretariaty tych kół mieszczą się przy
ul. Kopernika 41 (III piętro).

Instytucje gospodarcze.

1) Dom Akademicki ul. Polna 50, tel. 140-64
gmach Ministerstwa Oświecenia, prowadzi Cen-
trala Ak. Br. Pom. — na 200 mieszkańców.

2) Dom Akademicki im. J. Piłsudskiego, Al. Trzeciego Maja 9, tel. 22 04 — gmach koszarowe, prowadzi C. A. B. P. — na 500 mieszkańców: (450 studentów i 50 studentek).

3) Ognisko I. ul. Lwowska 12, tel. 51-08 — gmach Politechniki — prowadzi C. A. B. P. — na 100 mieszkańców.

4) Ognisko II. ul. Grochowska 77, tel. 61-31, gmach uniwersytetu — prowadzi C. A. B. P. — na 150 mieszkańców.

5) Ognisko IV. ul. Koszykowa 80, gmach Kuchni — własność Bratniej Pomocy St. Politechniki — na 40 mieszkańców. (Stud. Polit.).

6) Ognisko V. ul. Złota 53 — lokal z rekwizycji — prowadzi C. A. B. P. — dla 15 studentek.

7) Ognisko VI. ulica Krak-Przedm. 99, tel. 130-02. — prowadzi „Koło Polek“ — na 12 mieszkańców.

8) Ognisko VII. im. Królowej Jadwigi ul. Jasna róg Kredytowej — lokal z rekwizycji — prowadzi Y. W. C. A. — dla 30 studentek.

9) Bursa Słuch. Wyższej Szkoły Handlowej, ul. Koszykowa 9, telef. 45-84 prowadzi Bratnia Pomoc St. W. S. K. — na 40 mieszkańców.

10) Domy Akademiczek, ul. Wspólna 10 i Żórawia 15 — prowadzone przez kooperatywę „Dom akademiczek“ — na 100 studentek.

11) Kuchnia № 1 ul. Koszykowa 80, tel. 29-89
własność Bratniej Pomocy St. Politechniki —
na 1200 do 1500 stołowników.

12) Kuchnia Nr. 2, ulica Mokotowska 6,
tel. 147-06 — w gmachu Szkoły Państwowej
imienia Wawelberga i Rotwanda — prowadzi
C.A.B.P. — na 800 stołowników.

13) Kuchnia Nr. 3, Al. Trzeciego Maja 9,
dom im. Piłsudskiego, tel. 22-04 — prowadzi
C. A. B. P. na 1000 stołowników.

14) Kuchnia Nr. 4, ulica Polna 50, Dom
Akademicki, tel. 140-64 — na 250 stołowników.

15) Kuchnia № 5, ul. Grochowska 77 —
prowadzi C. A. B. P. — na 150 stołowników.

16) Kuchnia i klub kooperatywy „Dom
Akademiczek“, ul. Marszałkowska 97-a — pro-
wadzi kooperatywa „Dom Akademiczek“ — na
300 stołowników.

17) Magazyn żywnościowy, ulica Lwowska
12, telefon 147-30 — gmach Politechniki —
własność C. A. B. P.

18) Warsztaty szewcko-krawieckie, Aleja
Trzeciego Maja 9. Dom im. Piłsudskiego —
prowadzi C. A. B. P.

19) Drukarnia Akademicka, Al. Trzeciego
Maja 9, własność C. A. B. P.

20) Spółdzielnia Akademicka, Al. Trze-
ciego Maja 9 i Polna 50.

Spółdzielnia Akademicka.

Organizacja i działalność Spółdzielni Akademickiej w Warszawie oparta jest na zasadach kooperacji spożywczej. „Zaspokojenie wspólnymi siłami materialnych i kulturalnych potrzeb swych członków” — oto główne zadanie Spółdzielni, sformułowane w jej statucie. Oparcie swej działalności na własnych siłach, na funduszach zebranych z udziałów i na solidarnej współpracy zrzeszonych członków — to jest droga, po której Spółdzielnia zmierza do celu.

Spółdzielnia Akademicka w Warszawie powstała w pierwszych miesiącach 1921 roku z połączenia się 3 ch kooperatyw: Kooperatywy słuchaczy Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Kooperatywy słuchaczy Wyższej Szkoły Handlowej i Kooperatywy Bratniej Pomocy studentów Politechniki. Wymienione kooperatywy na uczelniach miały za sobą być kilkoletni; Kooperatywa słuchaczy S.G.G.W. została założona jeszcze przed wojną, jako „Kooperatywa Koła Rolników”.

W ten sposób utworzona Spółdzielnia Akademicka liczyła w momencie połączenia się kooperatyw 1023 członków i rozporządzała 164,019,87 mk. funduszu udziałowego oraz 27,544,96 mk. funduszu społecznego i zapasowego.

W czasie od 1.III do 1.XI Spółdzielnia sprzedała towarów za sumę Mk. 23,235.365,—,

w tym czasie liczba członków wzrosła z 1023 do 4414, a fundusz (udziały) z Mk. 164.010.87 do Mk. 1,908.534.87.

Główny sklep, biuro i magazyn Spółdzielni mieszczą się przy ulicy Polnej 50, sklepiki z materiałami piśmiennymi przy uczelniach: Wyższej Szkoły Handlowej i Szkole^g Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

K r a k ó w.

Uregulowanie spraw materialnych krakowskiej młodzieży akademickiej przy odpowiedniej reorganizacji jej życia samopomocowego przynieść ma dopiero rok 1922. Rok 1921 niewielkie w tym kierunku poczynił postępy. Centrala samopomocowa jest, aczkolwiek uruchomiona teoretycznie już na wiosnę roku 1921, w ciągu całego tego roku znajdowała się w zawieszeniu i dopiero pod koniec roku weszła w pierwsze właściwe stadium organizacyjne. Rok 1921 pozostawił w środowisku krakowskiem działające obok siebie bez ostatecznie przeprowadzonej konsolidacji lub centralizacji organizacje uczelniane: Wzajemną pomoc, która według uchwały Walnego Zgromadzenia w grudniu 1921 r. objąć ma prócz całego Uniwersytetu i słuchaczy Akademii Sztuk Pięknych, Koło słuchaczy Akademii Górniczej,

Bratnia Pomoc Ucz. Akad. Sztuk Pięknych, organizacje wydziałowe: medyków, prawników oraz organizację studentek: Jedność.

Centrala Akademickich Bratnich Pomocy w Krakowie.

W skład Centrali wchodzi wszystkie organizacje młodzieży krakowskiej, których przynajmniej jednym z celów jest samopomoc materialna. Centrala mieści się w lokalu Wzajemnej Pomocy, Dom Akademicki Jabłonowskich 10/12

Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Uczniów Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Towarzystwo prowadzi własny dom, kuchnię i konsum (sklep). Towarzystwo posiada następujące organy: Wydział, Zarząd, Komisję Administracyjną (Zarząd i przewodniczący komisji), Komisje. Towarzystwo mieści się w Domu Akademickim ul. Jabłonowskich 10/12 Godziny urzędowe; wtorki, czwartki i soboty 14—15, telefon 557, konto P.K.O. Nr. 140 556.

Tow. Biblioteki i Bratniej Pomocy Uniw. Jagiellońskiego.

Towarzystwo prowadzi akcję wydawniczą (Komisja Wydawnicza) zajmuje się rozprzedażą po tanich cenach książek medycznych i pomocniczych do studjów (księgarnia), zajmuje się sprawami zdrowotnymi (sekcją zdrowia), wyda-

waniem pożyczek członkom (komisja pożyczkowa), posiada bogatą bibliotekę oraz herbariarnię — bufet. W końcu roku 1921 Towarzystwo otrzymało nowy obszerny lokal, który stanie się miejscem zebrań naukowych i towarzyskich medyków Uniwersytetu Jagiellońskiego, znajduje się on przy ul. Kopernika, obok nowobudującej się kliniki ginekologicznej.

„Jedność“ Stcw. Słuchaczek
Uniw. Jag.

Zajmuje się udzielaniem pomocy materialnej słuchaczkom Uniwersytetu. Lokal Stowarzyszenia znajduje się w gmachu Uniwersytetu, godz. urzędowania 14 — 15, poniedziałki, piątki i soboty.

Koło Słuchaczów Akademii
Górnictwej w Krakowie.

Koło prowadzi kuchnię na 100 stołowników. Całokształtem spraw pomocy materialnej dla członków koła zajmuje się specjalny wydział: Bratnia Pomoc.

Lokal Koła: Loretańska 18 — II piętro.

Towarzystwo Bratniej Pomocy
Ucz. Akademii Sztuk Pięknych
w Krakowie.

Uwzględnia w swej działalności całokształt potrzeb materialnych swych członków.

Lokal posiada w gmachu Akademii.

Instytucje gospodarcze.

1) Dom Akademicki, ul. Jabłonowskich 10/12, własność Wzajemnej Pomocy — założony w r. 1903 z fundacji ś. p. Wołodkowicza — na 180 mieszkańców.

2) Ognisko Akademickie, ul. Rajska 12 — założone w r. akad. 1920/21 w koszarach przez Wszechś. Fed. Akad. Chrześc. — na 120 mieszkańców.

3) Bursa Akademicka: ul. Garbarska 7 — pod zarządem Senatu, z ramienia którego prowadzi bursę t. zw. senior — na 50 mieszkańców.

4) Kuchnia Akademicka, ul. Jabłonowskich 10/12 — własność Wzajemnej Pomocy — na 800 do 1000 stołowników — wydaje obiady i kolacje.

5) Kuchnia Koła Słuch. Akad. Górniczej — własność Koła — na 100 do 120 stołowników,

6) Konsum [T-wa Wzajemnej Pomocy, ul. Jabłonowskich 10/12 — własność Wzajemnej Pomocy — sprzedaje artykuły żywnościowe i odzieżowe (kontynentowe, z deputatów robotniczych i nabywane z wolnej ręki).

7) Herbaciarnia Bratniej Pomocy Medyków, ul. Kopernika — własność Bratniej Pomocy — wydaje śniadania i podwieczorki.

Lwów.

Akademicka Centrala Samopomocowa.

Akademicka Centrala Samopomocowa we Lwowie została zorganizowana w r. 1921. Centrala skupiła zrzeszenia samopomocowe trzech lwowskich szkół akademickich: Uniwersytetu Jana Kazimierza, Politechniki i Akademji Weterynarji. Centrala nie prowadzi akcji bezpośredniej pomocy akademikom i nie posiada na własność lub w zarządzie instytucyj gospodarczych, działalność jej polega na reprezentowaniu, decydowaniu i kontrolowaniu w zakresie wspólnych spraw samopomocowo-gospodarczych lwowskiej młodzieży akademickiej.

A. C. S. mieści się w Domu Akademickim przy ul. Łozińskiego 7.

Bratnie Pomocy.

Obok organizacji samopomocowych uczelnianych istnieją we Lwowie także organizacje wydziałowe, jedna organizacja samopomocowa studentek i jedna wyznaniowa (wyzn. mojż.). Prawie wszystkie te organizacje udzielają z jednej strony bezpośrednio pomocy swym członkom, przeprowadzając w tym celu odpowiednie prace kwalifikacyjno-rozdzielcze, z drugiej strony prowadzą własne lub dla swych członków przeznaczone agendy gospodarcze (domy, kuchnie,

konsumy i t. p.). Organizacje te skupiają około 4000 akademików i academiczek.

Tow. „Bratniej Pomocy” Słuchaczów Politechniki Lwowskiej.

Towarzystwo święciło w końcu roku 1921 rocznicę 60 lecia swego istnienia. W związku z tym odbył się Zjazd b. członków Towarzystwa, który powołał do życia Towarzystwo Przyjaciół Bratniej Pomocy. Towarzystwo posiada własny dom, kuchnię i konsum, prócz tego działalność swą prowadzi przez komisje: mieszkaniową, wydawniczą, zarobkową, pożyczkową i przedsiębiorstw. Komisja wydawnicza wydała w r. ak. 1920/21 skrypta: Budowa dróg, Ochrona lasu, Termodynamika, Geometria syntetyczna. W łonie Towarzystwa istnieje kasa chorych (bezpłatna pomoc lekarska, leczenie, operacje, apteka).

Towarzystwo mieści się w gmachu Politechniki.

Bratnia Pomoc Studentów Uniwersytetu Jana Kazimierza.

Bratnia Pomoc prowadzi własną kuchnię i kram (sklep spółdzielczy). Różne rodzaje pomocy realizują komisje: pośrednictwa pracy, zdrowia, pożyczkowa. O dochody stara się komisja przedsiębiorstw.

Bratnia Pomoc mieści się w Domu Akademickim im. A. Mickiewicza ul. Łozińskiego 7.

Wzajemna Pomoc Medyków.

Wzajemna Pomoc zarządza wynajętym domem przy ul. Krasieńskiego, schroniskiem przy ul. Mochneckiego i domem przy ul. Słodowej (fundacji hr. Skarbkowej oraz posła hr. Skarbka). Wzajemna Pomoc posiada własną kuchnię oraz bufet (ceny znacznie niższe od rynkowych), oraz zajmuje się rozsprzedają i wypożyczaniem książek i instrumentarjów (księgarnia, biblioteka, sekcja naukowa).

Wzajemna Pomoc mieści się w domu № 52 przy ul. Piekarskiej.

Biblioteka Słuchaczy Prawa.

Towarzystwo zajmuje się głównie akcją wydawniczą i prowadzeniem biblioteki.

Adres Towarzystwa: ul. Małckiego 7.

Koło Studentek.

Adres: ul. Mikołaja 4.

Towarzystwo „Zjednoczenie”.

Zjednoczenie jest organizacją polskiej młodzieży wyznania mojż. Zjednoczenie prowadzi własną kuchnię.

Zjednoczenie mieści się w Domu Akademickim im. Andrzeja hr. Potockiego, ul. Królewska 7.

Towarzystwo „Bratnia Pomoc” Słuchaczów Medycyny Weterynaryjnej.

Towarzystwo prowadzi własny bufet. Towarzystwo wydaje członkom pożyczki i zajmuje się wydawnictwem i rozprzedażą skryptów.

Adres: Akademia Weterynaryjna, ul. Kochanowskiego 67.

Instytucje Gospodarcze.

- 1) Dom Akademicki im. Adama Mickiewicza (własność fundacyjna) dla akademików wszystkich szkół — 120 miejsc — adres: ul. Łozińskiego 7.
- 2) Dom Techników (własność Bratniej Pomocy st. Politechniki) — 95 miejsc.
- 3) Dom im. Andrzeja hr. Potockiego (własność fundacyjna) — w połowie przeznaczony dla akademików wyznań chrześcijańskich, w połowie dla studentów wyznania mojżeszowego — 70 miejsc — adres: Królewska 7.
- 4) Dom Medyków (wynajęty przez Wzajemną Pomoc) — 70 miejsc — adres: Krasińskiego 25.
- 5) Mieszkania akademickie (utrzymuje Komitet Profesorski) — 35 miejsc — adres: gmach posejmowy obecnie Uniwersytet, ul. Marszałkowska (rok 1921).

- 6) Mieszkania akademickie — 12 miejsc — adres: gmach Dyrekcji Kolejowej, ul. Krasickich (rok 1921).
- 7) Mieszkania akademickie — 12 miejsc — gmach Akademii Weterynaryj (rok 1921).
- 8) Schronisko dla medyków adres: ul. Mochackiego.
- 9) Dom dla medyków (własność fundacyjna) adres: ul. Słodowa.
- 10) Kuchnia Bratniej Pomocy Stud. Uniwersytetu — na 700 stołowników.
- 11) Kuchnia Wzajemnej Pomocy Medyków — na 200 stołowników.
- 12) Kuchnia Tow. „Zjednoczenie“ na 200 stołowników — Królewska 7.
- 13) Kuchnia Komitetu Profesorskiego — na 400 stołowników,
- 14) Kuchnia Techniczna (Tow. „Bratniej Pomocy“ sł. Politechniki) — na 1000 stołowników — gmach Politechniki.
- 15) Konsum (Spółdzielnia) Słuch. Politechniki (Tow. Bratniej Pomocy Sł. Politechniki).
- 16) Kram (Spółdzielnia) Tow. Bratniej Pomocy Sł. Uniwersytetu.

Poznań.

Bratnia Pomoc tow. zap. Studentów Uniwersytetu Poznańskiego.

Bratnia Pomoc powstała pod koniec 1919 r. z „Wydziału Bratniej Pomocy Związku Akademików Polaków“, który to Związek obejmował w początkach istnienia Uniwersytetu Poznańskiego wszystkie dziedziny życia akademickiego. Od października 1920 r. do czerwca 1921 r. istniała w środowisku poznańskim druga organizacja samopomocowa p. n. „Samopomoc Akademicka“, powstała w związku z ufundowaniem przez Polski Bank Handlowy Domu Akademickiego.

Dnia 10 czerwca nastąpiła fuzja Bratniej Pomocy i Samopomocy, w rezultacie Bratnia Pomoc, otrzymawszy nowy statut pozostała jedynym akademickim stowarzyszeniem samopomocowym w Poznaniu.

Bratnia Pomoc posiada sekcje: personalną, prasowo-informacyjną, czytelnianą, mieszkaniową, kuchenną, sklepu, pracy i opieki koleżeńskiej, pożyczkową.

Sekcja personalna zajmuje się przyjmowaniem członków Towarzystwa: zwyczajnych, którymi mogą być tylko słuchacze zwyczajni i nadzwyczajnych, którymi mogą być słuchacze nadzwyczajni. Członkowie nadzwyczajni nie korzystają z urzędzeń i udogodnień, jakie Tow. posiada wzgl. dostarcza, jedynie mają w razie potrzeby udzielane prawo stołowania się w kuchniach Bratniej Pomocy. Sekcja personalna zala-

twia sprawy personalne studentów — pracowników instytucji akademickich oraz zajmuje się udzielaniem informacji dotyczących personalji członkowskich jak adresów i t. p.

Sekcja prasowo-informacyjna zajmuje się informowaniem akademików i społeczeństwa przez komunikaty wewnętrzne i prasowe o pracach Bratniej Pomocy, pozyskiwaniem członków wspierających, gromadzeniem materiału do „Samopomocy Akademickiej” i jej kolportowaniem.

Sekcja Czytelniiana prowadzi czytelnię czasopism (około 120 pism) krajowych i zagranicznych w pięciu językach oraz czytelnię podręczników naukowych i dzieł treści ogólnej.

Sekcja mieszkaniowa stara się o pokoje dla członków, wypożycza meble.

Sekcja kuchenna zarządza kuchnią I i II oraz herbaciarnią. Istnieje Rada Kuchenna wybierana przez Walne Zgromadzenie, która posiada opiekę i kontrolę nad działalnością kuchni.

Sekcja sklepu prowadzi sklep z artykułami. pierwszej potrzeby zajmując się przedewszystkiem jego aprowizacją.

Sekcja pracy i opieki koleżeńskiej wyszukuje i udziela członkom zajęć, (korepetycje, kondycje, prace biurowe). Sekcja prowadzi pracownię szewcką, w której częściowo zatrudnieni są akademicy. Sekcja posiada nadzór

nad t. zw. pedagogium—kursami ogólnokształcącymi wraz z kursem przygotowawczym do matury. Sekcja pożyczkowa udziela długoterminowych pożyczek pieniężnych oraz rozdaje bezpłatne lub ulgowe bony na obiady i kolacje.

Studenci Uniwersytetu korzystają z ulgi w wysokości 15⁰/₀ przy opłacie przejazdu tramwajem. W teatrach miejskich ceny biletów dla członków Bratnich Pomocy są o 50⁰/₀ i 75⁰/₀ niższe od normalnych.

Bratnia Pomoc mieści się w Uniwersytecie. Adres sekretariatu: Słowackiego 4/6 I piętro, telefon 39-46. Godziny urzędowania 14 — 17.

Instytucje gospodarcze.

1) Dom akademicki przy ul. Dąbrowskiego 5, telefon 40-46—własność Bratniej Pomocy—dar Polskiego Banku Handlowego. W Domu mieści się kuchnia, herbaciarnia, sklep i warsztat szewski. Studentów mieszka niewielu ponieważ w Domu pozostaje jeszcze wielu lokatorów — nieakademików.

2) Ognisko akademickie, Hotel Rzymski—urządzone przez Bratnią Pomoc przy pomocy finansowej Kuratorjum Opieki nad Młodzieżą Akademicką — dla 35 mieszkańców.

3) Dom akademicki im. D-ra Jana Chądzyńskiego, ul. Słowackiego № 20 — fundacja oddana do dyspozycji Kuratorjum — w stadium realizacji.

4) Kuchnia I (śniadania, obiady, kolacje), Zamek — własność Bratniej Pomocy — na 800 do 1000 stołowników.

5) Kuchnia II (śniadania, obiady i kolacje), ul. Dąbrowskiego — własność Bratniej Pomocy — na 400 do 500 stołowników.

Herbaciarnia (otwarta w godzinach popołudniowych), ul. Dąbrowskiego 5 — własność Bratniej Pomocy.

Sklep ul. Dąbrowskiego 5 — sprzedaje materiały ubraniowe, ubranie gotowe, obuwie, bieliznę, skóry, mydła.

Warsztat szewski, ul. Dąbrowskiego 5 — wykonywa reperacje oraz nowe obuwie, po cenach o 30⁰/₀ — 40⁰/₀ tańszych od rynkowych.

Wilno.

Bratnia Pomoc na Uniwersytecie Wileńskim powstała z inicjatywy t. zw. Komisji Reprezentacyjnej słuch. Uniwersytetu Stefana Batorego która zwołała w dniu 26 listopada 1919 r. zebranie organizacyjne Bratniej Pomocy. Zebranie to uchwaliło powołać do życia T-wo „Bratnia Pomoc Polskiej Młodzieży Akademickiej w Wilnie“.

Działalność swą Bratnia Pomoc rozpoczęła od skoordynowania podjętych uprzednio przez koła wydziałowe usiłowań w kierunku organi-

zacji pomocy koleżeńskiej, następnym etapem było usilne gromadzenie środków materialnych, ostatnim — stworzenie całego szeregu urządzeń gospodarczych. Dziś cała akcja samopomocowa i gospodarcza jest scentralizowana i na zasadzie wewnętrznej autonomji silnie zorganizowana w łonie Bratniej Pomocy.

Bratnia Pomoc posiada następujące sekcje: prasową, finansową, pomocy naukowych, pośrednictwa pracy, przedsiębiorstw, zaopatrzenia, obiadową, zdrowia i Ogniska Akademickiego.

Sekcja prasowa zajmuje się przeglądem prasowym, propagandą prasową i kolportażem pism oraz akcją sprawozdawczo-informacyjną.

W zakres działalności sekcji finansowej wchodzi kasowość, buchalterja, pobór dochodów stałych i niestałych.

Sekcja pomocy naukowych zajmuje się wydawnictwem skryptów, wypożyczaniem podręczników i dostarczaniem członkom pomocy naukowych.

Sekcja przedsiębiorstw zajmuje się urządzaniem przedsiębiorstw stałych i perjodycznych.

Sekcja zaopatrzenia zaopatruje agendy T-wa i członków w artykuły żywnościowe i odzieżowe i zarządza składnicą.

Sekcja obiadowa zajmuje się rozdziałem obiadów ulgowych i kontrolą obiadów.

Sekcja zdrowia zajmuje się sprawami pomocy lekarskiej dla członków.

Sekcja Ogniska zarządza Ogniskiem, zwłaszcza bufetem i czytelnią. Bratnia Pomoc posiada lokal złożony z 4 pokoiów przy ul. Zamkowej № 24.

Instytucje gospodarcze.

1) Bursa męska — uniwersytecka.

2) Bursa żeńska — uniwersytecka.

3) Jadłodajnia „Mensa Akademicka“ ulica Zamkowa — wydaje do 400 obiadów dziennie.

4) Ognisko Akademickie, ul. Bernardyńska 8—wydaje kolacje od godz. 19 do 21, prowadzi bufet i czytelnię pism.

5) Składnica odzieżowa ul. Zamkowa 11.

Lublin.

Bratnia Pomoc Śl. Uniwersytetu Lubelskiego została zorganizowaną w pierwszym roku istnienia Uniwersytetu. W Bratniej Pomocy skupia się całe życie samopomocowe i gospodarcze młodzieży lubelskiej. Bratnia Pomoc spełniała dotychczas również i funkcje reprezentacyjne w imieniu ugółu młodzieży.

Do Bratniej Pomocy należeć mogą jedynie słuchacze zwyczajni; nadzwyczajni słuchacze mają prawo w drodze wyjątku korzystać z instytucji Bratniej Pomocy.

Bratnia Pomoc posiada sekcje: Domu Akademickiego, skryptową, zdrowia, odzieżową, pośrednictwa pracy, dochodów niestałych.

Bratnia Pomoc prowadzi Dom Akademicki i Kuchnię Akademicką. Przy sekcji zdrowia istnieje Kasa chorych.

Lokal Bratniej Pomocy mieści się w Uniwersytecie.

Instytucje Gospodarcze.

Dom Akademicki, ul. Niecała 8 — fundacja pp. Wessel — na 50 mieszkańców.

Kuchnia Akademicka — własność Bratniej Pomocy — na 150 stołowników (wydaje obiady i kolacje).

Dom Akademicki, Rynek 17 — dla 15 studentek.

Gdańsk.

Bratnia Pomoc Studentów Polaków Politechniki Gdańskiej.

Bydgoszcz.

Bratnia Pomoc St. Państwowej Akademji Rolniczej w Bydgoszczy. Gmach Akademji. Konto czekowe: Bank Bydgoski.

Spółeczne Organizacje pomocy młodzieży akademickiej.

Auxilium Academicum — Warszawa, Uniwersytet.

Komitet Pomocy Akademikom-Żołnierzom, Warszawa, Senatorska 8.

Komitet Wojewódzki Pomocy Młodzieży Akademickiej — Kraków.

Komitet Profesorski, Pomocy Młodzieży Akademickiej — Lwów.

Komitet Wojewódzki Pomocy Młodzieży Akademickiej — Lwów.

Kuratorjum Opieki nad Młodzieżą — Poznań Uniwersytet.

Koło Pomocy Akademikom — Lublin.

Tow. Przyjaciół Młodzieży — Wilno, Bernardyńska 8.

Tow. Przyjaciół Uniwersytetu Stefana Batorego — Wilno.

CZYŚ ZYSKAŁ PRZYNAJMNIEJ
JEDNEGO PRENUMERATORA
DLA SAMOPOMOCY AKADEMICKIEJ?

Organizacje ideowo-wychowawcze młodzieży akademickiej w środowisku Warszawskim.

ORGANIZACJE IDEOWO-POLITYCZNE.

1. **Organizacja Młodzieży Narodowo-Zachowawczej.** (T. zw. młodzi konserwatyści) powstała w roku akademickim 1919/20. W roku 1920 w lecie nastąpił w organizacji rozłam. W roku ubiegłym wyszły dwa zeszyty organu „Zachowawców” p. t. „Bez przyłbicy”.

2. **Narodowe Zjednoczenie Młodzieży Akademickiej,** powstało z połączenia kół im. Mochnackiego, im. Zamoyskiego, im. Szczepanowskiego, założonych na poszczególnych uczelniach za okupacji niemieckiej. Organem N. Z. M. A. jest „Głos Akademicki”, którego ukazały się 2 zeszyty. Na początku roku zeszłego nastąpił rozłam u N. Z. M. A., w rezultacie którego część członków, nie solidaryzujących się z programem narodowej demokracji opuściła

szeregi N. Z. M. A., tworząc własną organizację p. n. „Związek Polskiej Młodzieży Demokratycznej „Zarzewie“. N. Z. M. A. posiada filje w Poznaniu i Lublinie.

3. Organizacja Niezależnej Młodzieży Narodowej jest secesją grupy Warszawskiej Organizacji Młodzieży Narodowej. Powstała w r. 1920.

4. Stowarzyszenie Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie“. Powstało w r. ak. 1919/20 grupuje młodzież katolicką, posiada filje w Krakowie, Poznaniu, Lublinie i Wilnie. Organem „Odrodzenia“ jest czasopismo „Prąd“, którego ukazało się 7 zeszytów.

5. Organizacja Młodzieży Narodowej. Działa w środowisku Warszawskim od 1916 r. posiada filje w Poznaniu, Krakowie, Lublinie i Wilnie. W r. 1920 nastąpił rozłam w grupie warszawskiej O. M. N. Secesjoniści utworzyli Org. Niez. młodzieży narodowej (patrz 3). Organem O. M. N. jest „Brzask“ którego wyszły 4 zeszyty.

6. „Związek Postępu Narodowego“, powstał w r. 1921. Organem Z. P. N. jest czasopismo „Ster“, którego ukazał się 1 zeszyt.

7. Związek Polskiej Młodzieży Demokratycznej „Zarzewie“, powstał w r. 1921 jako secesja grupy warszawskiej Narodowego Zjednoczenia Młodzieży Akademickiej. „Zarzewie“ jest organizacją o programie ludowym. W połowie roku zeszłego nastąpiło połączenie „Zarzewia“ z Organizacją Młodzieży Narodowo-Radykalnej, reprezentującą program robotniczo-narodowy.

Połączone organizacje przyjęły nazwę „Związek Polskiej Młodzieży demokratycznej Zarzewie“.

8. Filarecja (młodzież postępowo-niepodległościowa) grupuje w szeregach przedstawicieli dawnych niepodległościowych organizacji „Promień“ i „Filarecja“. W r. 1916 nastąpił w Filarecji rozłam, którego rezultatem było powstanie Niez. Młodz. Soc.

9. Niezależna Młodzież Socjalistyczna jako fronda z dawnej Filarecji z r. 1916. Organem Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej jest „Głos niezależny“, którego ukazały się 3 zeszyty.

KORPORACJE.

Stowarzyszenia akademickie, ideowo-wychowawcze, mające na celu obywatelskie wychowanie swych członków, a charakteryzujące

się ścisłą karnością organizacyjną i wewnętrznem życiem członków istnieją w naszym społeczeństwie akademickiem pod nazwą korporacji.

Do chwili stworzenia niezależnych od obcych polskich szkół akademickich, korporacje rozwijały się na obczyźnie, gdzie też przyjęły niepolskie formy zewnętrzne, nie mogłyby bowiem w przeciwnym razie prowadzić swej działalności, zmierzającej podówczas do ugruntowania placówek kultury polskiej wśród młodzieży naszej, studjującej zdala od Ojczyzny. Mimo jednak takich właśnie odznak zewnętrznych, korporacje polskie duchem i ideą stanowią przeciwstawienie „Burschenschaftów“ niemieckich, zaś korporant polski daleki jest od typu bursza niemieckiego.

Ogólną platformę ideową, na której stoją obecnie wszystkie polskie korporacje akademickie, należące do „Związku Polskich Korporacji Akademickich“ (Z. P. K. A.) ustalił zjazd konstytucyjny Związku, który odbył się w kwietniu 1921 roku, w następującej formie.

„Celem życia każdego korporanta jest praca dla Polski, dla Jej wielkości i potęgi. Dobro Narodu i Państwa jest dla niego najwyższem prawem, miarą wartości moralnych, drogowskazem postępowania.

Pracę dla Polski pojmuje korporant, jako pracę dla całego Narodu. Przeciwstawia się

on wszystkim prądom i dążeniom, które ponad interesy Narodu i Państwa, jako całości, wynosić pragną interesy osobiste, partyjne, klasowe.

Korporant zdaje sobie sprawę z niebezpieczeństwa obcych żywiołów, które grożą zatraceniem przez Najjaśniejszą Rzeczpospolitą jednolitego narodowego charakteru. Wszędzie i zawsze staje on w obronie polskości, zarówno w dziedzinie dóbr duchowych, jak materialnych.

W korporacjach panuje duch demokratyzmu, łączności braterskiej, równości. Korporant nie może wynosić się ponad innych z powodu swego urodzenia, majątku, stanowiska, tytułu. Każdy Polak jest dla niego bratem“.

Korporacje dążą do wyrobienia wysokiego poczucia honoru i odpowiedzialności za czyny. Uznając zaś brak norm, regulujących konflikty, wynikłe na tle obrazy honoru, I Zjazd Korporacyj postanowił opracować odpowiedni dla naszych warunków kodeks honorowy.

Z.P.K.A., powołany do życia na Zjeździe, jest organem łącznego działania we wspólnych sprawach korporacyj, oraz instytucją reprezentacyjną ogółu młodzieży, zorganizowanej w korporacjach. W chwili obecnej do Związku należą następujące korporacje: „Konwent Polonia“ (Wilno — Poznań), „Arkonja“ (Warszawa), „Welecja“ (Warszawa), „Jagiellonja“ (Warszawa),

„Sarmatia“ (Warszawa), „Lechja“ (Poznań), „Patria“ (Warszawa).

Wewnętrzna organizacja korporacji odmienna jest zasadniczego od organizacji innych zrzeszeń akademickich: rozróżnia się tu trzy kategorie członków — kandydatów, rzeczywistych i filistrów. Na członków korporacje przyjmują akademików tylko niewątpliwej polskości.

Członkowie kandydaci głosowani są na członków rzeczywistych dopiero po upływie pewnego okresu czasu od chwili przyjęcia ich do korporacji, przyczem za minimum określony jest przeciętnie czas trwania semestru akademickiego. Czas ten niezbędny jest dla dokładnego zapoznania kandydata ze statutami, ideologią i tradycją korporacji. Jest to jakby okres próby, kiedy zarówno kandydat, jak korporacja przyglądają i zapoznają się wzajem, okres niezbędny, by organizacja była zwarta, karna i silna.

Członkowie rzeczywisci tworzą t. zw. Koło lub Konwent, które jest najwyższym ciałem prawodawczem, sądowym i wykonawczem odnośnej korporacji. Członków obowiązuje bezwzględna karność wewnętrzna i posłuszeństwo statutom, oraz postanowieniom i wyrokom Koła.

Po ukończeniu studjów, względnie opuszczeniu uczelni, członek korporacji nie przestaje być nim nadal: staje się „filistrem“ korporacji. Nie posiada już wprawdzie głosu decydującego w sprawach, dotyczących danego stowarzyszenia akademickiego, obowiązuje go jednak w życiu i postępowaniu ideologia korporacji.

Jak już wyżej zaznaczono, istnieje obecnie siedm korporacyj akademickich, o których podajemy dane historyczno-informacyjne, ułożone w chronologicznym porządku powstawania korporacji.

„*Polonia*“ założona w roku 1828 w Dorpacie przez Filaretów i Filomatów wileńskich, jest spadkobierczynią ich idei. Po zamknięciu uniwersytetu Wileńskiego, garstka studentów-rozbitków, ocalałych od Sybiru i więzienia przenosi się na studia do Dorpatu. Nieliczne to grono tworzy jedną całość, a grupując się głównie koło osoby Reczyńskiego i Mollesona, wkrótce opracowuje ustawę i powołuje do życia „*Polonię*“.

W roku 1830 — 31 wszyscy członkowie „*Polonii*“ biorą udział w powstaniu, zaś 7 maja 1832 r. „*Polonia*“ rozwiązuje się sama by nie narazić na niebezpieczeństwo bytu innych, niepolskich korporacyj, ato z racji wrogiego stanowiska ówczesnych władz [rosyjskich do Pola-

ków — uczestników Powstania Listopadowego. Wkrótce jednak „Polonia“ zostaje wskrzeszona i w roku 1834 składa do „Chargirten Convent'u“ (Związek korporacyj na terenie danej uczelni) podanie o równouprawnienie z innymi korporacjami, otrzymuje jednak odpowiedź odmowną, w związku z czem rozwiązuje się. W roku 1848, znowu wskrzeszona, przyjmuje nazwę „Konwent Polonia“ i rozpoczyna walkę o prawa obywatelstwa z korporacjami niemieckimi. Jest to najbardziej burzliwy okres w dziejach „Konwentu“: częste zatargi z temi korporacjami prowadzą do licznych pojedynków, których następstwem jest śmierć kilku Polaków i wielu Niemców. W tym to czasie ustalił się zwyczaj pojedynku wyłącznie na pistolety, jako jedynej, lecz skutecznej środka do wywalczenia należnego stanowiska i praw, których Niemcy przez długi czas odmawiali „Polonii“. Legli na placu: Gustaw Michałowski, Kazimierz Lewandowski, Jan Zubko.

Lecz już w roku 1851 „Chargirten Convent“, sam wyłania specjalną komisję, celem opracowania stosunku jego do „Polonii“, a 24 października tegoż roku przyznaje jej prawa filisterskie i całkowitą niezależność. Od tego czasu zaczyna się rozkwit „Polonii“. Aczkolwiek w powstaniu 1863 r. członkowie „Polonii“ biorą udział, jednak „Konwent“ nie rozwiązuje

się, a lata 70, 80 są okresem największego jego rozkwitu. Prawie do ostatnich lat swego istnienia w Dorpacie, „Polonia“ gromadziła i reprezentowała interesa wszystkich studentów-Polaków na terenie tamtejszego uniwersytetu. W roku 1914 została powzięta uchwała, że „Konwent Polonia“ ma być przeniesiony do Wilna z chwilą, gdy zostanie tam otwarty Uniwersytet. W myśl tej uchwały, w roku 1919 „Polonia“ zostaje przeniesiona do Wilna. W marcu 1921 r. następuje połączenie „Konwentu Polonia“ z korporacją poznańską tejże nazwy: odtąd istnieje jedna korporacja „Polonia“ z konwentami w Wilnie i Poznaniu, na czele której stoi wspólne senjor-prezjdjum.

Hasłem „Polonii“ jest: „Jeden za wszystkich, wszyscy za jednego“.

Barwy: amarantowa, błękitna, biała.

Teren działalności: Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie i Uniwersytet Poznański.

Adres: Wilno, Uniwersytet, 10, Poznań.

„Arkonja“ założona w roku 1879 wśród młodzieży polskiej, studjującej w Politechnice Ryskiej, jako pierwsze polskie stowarzyszenie akademików w Rydze. W 4 lata po założeniu, w roku 1883, grupa członków Arkonji występuje ze Stowarzyszenia, zakładając na terenie Politechniki Ryskiej drugą polską korporację. Arkonja prowadzi swą działalność w Rydze do

czasu wojny europejskiej gromadzi polską bibliotekę, liczącą około 10.000 tomów, zakupuje dom gdzie w chwili obecnej ogniskuje się życie polskie na Łotwie. Wojna lat ostatnich spowodowała przeniesienie siedziby Arkonji do Moskwy, tu też zostały opracowane projekty statutu Związku Polskich Korporacji Akademickich i Sądu Międzykorporacyjnego, które posłużyły za podstawę obrad I. Zjazdu Korporacyj.

Gdy warunki zewnętrzne zezwoliły, Arkonja przenosi się z powrotem do Rygi, wreszcie do Warszawy, gdzie jednak życie Stowarzyszenia przerwane zostało wstąpieniem do wojska wszystkich członków Arkonji w listopadzie roku 1918, wznowione zaś — z chwilą ponownego otwarcia wyższych uczelni w Warszawie.

Przez cały czas istnienia „Arkonja” kładzie największy nacisk na obywatelskie wychowanie członków w myśl swej ideologii, której podstawowym momentem było, za czasów niewoli, dążenie do osiągnięcia niepodległej państwowości polskiej. Ideologia „Arkonji”, sformułowana w t. zw. „podaniu Kozłowskiego” zakonspirowana była, jako tajemnica Koła, przed czujnem okiem władz rosyjskich; na dotrzymanie tajemnicy składał słowo honoru każdy członek Koła. Z chwilą wskrzeszenia Niepodległej Ojczyzny, Arkonja zdjęła tajem-

nicę ze swej ideologii, która, przystosowana do zmienionych warunków życia politycznego; stanowi „credo” każdego Arkona.

Hasłem Arkonji jest: „Veritate ac labore”.

Barwy: granatowa, biała, zielona.

Teren działalności: Politechnika Warszawska i Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Adres: Warszawa, ul. Marszałkowska 63, tel. 15-63.

„Welecja” założona została przy Politechnice w Rydze w roku 1883. Podobnie, jak inne polskie korporacje na obczyźnie, żyła w trudnych politycznych warunkach, jednakowoż niejednokrotnie narażała byt, manifestując swój patriotyzm, jak w roku 1890, wysyłając przez kordony delegację z wieńcem o wstęgach korporacyjnych na uroczystość złożenia prochów Mickiewicza na Wawelu, jak w roku 1904, kiedy nie wzięła udziału w państwowej manifestacji antyjapońskiej, jak wreszcie w roku 1910, gdy uchylili się od udziału w obchodzie, urządzonym z racji odsłonięcia pomnika Piotra I, które odbywało się przy obecności panującego cara.

W roku 1915 „Welecja” znalazła się na bruku moskiewskim, gdzie była ośrodkiem życia polskiej młodzieży i kontynuowała działalność aż do 17 marca roku 1918. W dniu tym

została zawieszona z uchwałą wznowienia działalności na ziemi ojczystej.

W czasie istnienia w Moskwie, otwartą została przez członków z Rygi „Welecja Warszawska“, w roku 1916. W listopadzie r. 1918 zebranie wspólne członków i filistrów „Welecji“ przełało wszystkie prawa i majątek na „Welecję Warszawską“, której danem zostało pielęgnować dalej ideały „Welecji“ pod hasłem: „Viribus unitis — suum cuique“.

Barwy: zielona, srebrna, błękitna.

Teren działalności: szkoły akademickie w Warszawie.

Adres: Warszawa, Czackiego 5.

„Jagiellonja“, założona w roku 1910 w Wiedniu, zrzeszała młodzież wszystkich wyższych uczelni wiedeńskich, a więc Uniwersytetu, Politechniki, Wyższej Szkoły Handlowej, Akademii Eksportowej i Wyższej Szkoły Rolniczej. Na gruncie wiedeńskim Jagiellonja, prócz udziału w życiu akademickim, czynnie wspierała Polską Szkołę Ludową w Wiedniu, będąc jej członkiem rzeczywistym i biorąc udział w organizowaniu odczytów celem podtrzymania ducha polskiego wśród polskiej młodzieży rzemieślniczej, rzuconej na grunt narodowo obcy.

Rok 1914/15 stanowi przerwę w życiu korporacji. Trwała ona aż do chwili nawiązania kontaktu między członkami „Jagiellonji“ i prze-

niesienia korporacji na 'grunt warszawski uchwala konwentu, który odbył się w listopadzie 1918 roku w Warszawie. Wykonanie uchwały, ze względu r a czas, w którym uchwała powstała, odwlekło się do czerwca 1921 roku.

Hasłem „Jagiellonji“ jest „Jeden za wszystkich — wszyscy za jednego“.

Barwy: amarantowa, srebrna, niebieska.

Teren działalności: szkoły akademickie w Warszawie.

Adres: Warszawa, ul. Langnerowska 23 m. 29.

„Sarmatia“, powstała na Politechnice Warszawskiej, jako pierwsza korporacja akademicka na terenie Niepodległej Polski.

16-go listopada 1915 roku została złożona JM. Rektorowi Politechniki ustawa korporacji; władze okupacyjne niemieckie robiły trudności w jej zatwierdzeniu, zdając sobie sprawę z narodowego charakteru tego rodzaju stowarzyszeń, tak, iż ustawa była sześciokrotnie odsyłana, w celu wprowadzenia krepujących zmian, zanim uzyskała podpis ówczesnego kuratora wyższych, uczelni. „Sarmatia“ od początku istnienia napotykała na jawnie wrogie stanowisko Żydów, walka ta jednak skonsolidowała wewnętrzne siły korporacji.

W początku listopada 1918 r., korporacja nawiązała ścisły kontakt z kołem Filistrów

„Sarmatii“, istniejącej dawniej w Petersburgu; rezultatem tego było połączenie się obu korporacji. Bezpośrednio potem, z chwilą powstania przeciw okupantom, działalność korporacji została uchwałą koła zawieszona, a członkowie jej wstąpili, jako ochotnicy, do wojska. „Sarmatia“ wznowiła swą działalność po ukończeniu wojny, w roku akademickim 1920/21, inicjując w 1921 r. powstanie Związku Polskich Korporacji Akademickich.

Hasłem „Sarmatii“ jest: „Honor i dobro narodu i państwa — najwyższem prawem każdego obywatela. Gospodarzami w Polsce są Polacy“.

Barwy: brązowa, biała, seledynowa.

Teren działalności: szkoły akademickie w Warszawie.

Adres: Warszawa, ul. Marszałkowska 42 m. 4, tel. 274-28.

„Lechja“ założona w czerwcu 1920 r. na terenie Uniwersytetu Poznańskiego; rozwojowi korporacji przeszkodził najazd bolszewicki, który spowodował wstąpienie wszystkich członków „Lechji“ w szeregi armii ochotniczej oraz zawieszenie działalności korporacji do stycznia 1921 r. Pierwotnie nieprzyjazny stosunek społeczeństwa i innych stowarzyszeń akademickich do „Lechji“, której zarzucano tendencje dzielnicowe, zmienił się z chwilą, gdy „Lechja“,

biorąc udział w zjeździe Polskich Korporacji Akademickich, dowiodła, iż daleką jest od separatyzmu dzielnicowego.

Dożywotnie ojcostwo nad „Lechją” przyjął p. gen. Józef Dowbór-Muśnicki.

Barwy: niebieska, biała, pomarańczowa.

Teren działalności: Uniwersytet Poznański.

Adres: Poznań, Uniwersytet.

„Patria” założona w 1921 r., jest pierwszą korporacją na terenie Uniwersytetu Warszawskiego. Uroczyste jej otwarcie nastąpiło dnia 15.VI.1921 r. „Patria” zapelniła tę lukę, jaką stanowił na terenie Uniwersytetu, wśród liczного szeregu organizacyj ideowo-politycznych, brak stowarzyszenia, mającego na celu, obok wyrobienia obywatelskiego, również życie członków. Nazwa i dewiza korporacji zawierają w sobie jednocześnie jej idee i program.

Hasłem „Patrii” jest: „Homo non sibi natus sed patriae”.

Barwy: karmazynowa, biała, złota.

Teren działalności: Uniwersytet Warszawski.

Adres tymczasowy: Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 5 m. 13, tel. 237-74.

*

*

*

Do ogólnego typu organizacji o celach wychowawczych należą jeszcze następujące organizacje:

1) Koło Akademickie Polskiego T-wa Krajoznawczego.

2) Chrześcijański Związek Akademików w Polsce, którego celem jest łączenie ludzi, pragnących zgłębić zasady etyki chrześcijańskiej dla urzeczywistnienia jej ideałów w życiu praktycznym.

3) Stowarzyszenie Akademickie Obrony Życia Narodowego o charakterze wybitnie antysemitycznym.

4) Akademickie organizacje harcerskie i strzeleckie.

KSIEGARNIA MEDYCZNA
TOWARZYSTWA BIBLIOTEKI
I BRATN. POM. MEDYKÓW U. J.
W KRAKOWIE, KOPERNIKA 36.

POLECA WSZELKIE KSIĄŻKI W ZAKRES MEDYCYNY WCHODZĄCE. SKŁAD SKRYPTÓW MEDYCZNYCH WYDAWANYCH PRZEZ KOŁO MEDYKÓW W CAŁEJ POLSCE.

ZAMÓWIENIE Z PROWINCJI ZAŁATWIA SIĘ
ODWROTNĄ POCZTĄ.

Akademickie Związki Sportowe.

Akademickie Związki Sportowe [istnieją w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Wilnie; najliczniejszym z nich jest A. Z. S. w Warszawie, posiadający następujące sekcje:

1. Wodną z wydziałami
 - a) pływackim
 - b) wioślarskim (4 łodzie rasowe, 2 pół-rasowe, 5 spacerowych).
2. Piłki nożnej;
3. Lekkoatletyczną;
4. ~~Tenisową;~~
5. Sportów zimowych z wydziałami:
 - a) narciarskim,
 - b) sportów na lodzie,
 - c) saneczkowym,
6. Ciężkiej atletyki (wydział boxu);
7. Szermierczą.

Uwaga: W pełnym toku są prace nad uruchomieniem sekcji: gier sportowych, hipicznej i kolarskiej.

A. Z. S. Poznański i A. Z. S. Wileński z powodów natury technicznej sekcji wioślarskiej nie posiadają.

A. Z. S. Krakowski uprawia wszystkie wymienione wyżej gałęzie sportu.

Członkowie A. Z. S. w Warszawie dzielą się na:

1. rzeczywistych (Stud. Uniw., Politech., S. G. G. W., W. S. H. i Szk. Ogr.);
2. nadzwyczajnych:
 - a) uczniowie klas wyższych szkół śred.
 - b) stud. innych wyższych uczelni oraz T. K. N. Instyt. Dentyst. i t. d.
 - c) profesorowie, docenci i asystenci 5 wyższych uczelni warszawskich.
3. wspierających:
 - a) czł. zwyczajni po ukończeniu studiów wyższych,
 - b. kaźden kto udzieli A. Z. S. wybitnej pomocy fachowej lub materialnej.
4. honorowych (wybrani przez walne zgromadzenie z pośród członków rzeczywistych lub wspierających).

Składka miesięczna członków rzeczywistych wynosi 100 mk. wpisowe 500 mk.

Członkowie wspierający płać kwoty podwójne.

Oplaty za korzystanie z poszczególnych sekcji będą w najbliższym czasie znacznie podwyższone.

KSIEGARNIA

TRZASKI, EWERTA i MICHALSKIEGO

w Warszawie — Hotel Europejski

poleca:

Dr. Bernhard R. ordynator szpit. Św. Łazarza w Warszawie
CHOROBY SKÓRY ze 139 ryc., str. 675 dużego formatu.

Koskowski Bronisław prof. Farmacji stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, **RECEPTURA** czyli przepisywania i przyrządzania leków z 46 rys. w tekście.

Księgarnia nasza jest stale zaopatrzona w najnowsze wydawnictwa niemieckie lekarskie, przyrodnicze, matematyczne, techniczne i inne.

Przyjmuje prenumeratę na czasopisma zagraniczne, książki w obcych językach sprowadza szybko i dokładnie.

NEOSARMATIA

Polskie Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu

Sp. z ogr. odp.

Marszałkowska 51. Warszawa, tel. 266-20, 266-27.

Adres telegr. „NEOSARMATIA” — Warszawa

Działalność:

Handlu z kresami Rzeczypospolitej, Ukrainą i Rumunją (Besarabją). Przemysłu i Koncesjonowanego handlu przetworami wysokowymi. Dostaw gospodarczych i furazów.

Założona przez T-wo „NEOSARMATIA”

„O R J E N T”

Ajencja telegraficzna, prasowa i kinofilmowa.

P O L S K A

PISMO TYGODNIOWE.

Adres redakcji i administracji

Warszawa, Szpitalna 1. Tel. 30-54 i 30-51.

Wychodzi w Warszawie pod redakcją TADEUSZA
SMARZEWSKIEGO.

(NAJBLIŻSZYMI WSPÓŁPRACOWNIKAMI SĄ PP.):

Brzeski Tadeusz, Hoesick Ferdynand, Kisielewska Julia, Krzy-
żanowski Adam, Kutrzeba Stanisław, Makarewicz Juljusz, Miku-
łowski Pomorski Józef, Potocki Franciszek, Potocki Henryk,
Rose Adam, Rozworski Michał, Rozworski Wojciech,
Śledlecki Grzymała Adam, Sobolewski Marjan, Srokowski Kon-
stanty, Wydzga Władysław.

„LEKTOR” INSTYTUT LITERACKI

SPÓŁKA Z OGR. ODP.

(ODDZIAŁ GŁÓWNY:

WARSZAWA, SIENKIEWICZA 5, TELEFON 253-99.
WE LWOWIE, MIKOŁAJA 23 (DOM WŁASNY).

ODDZIAŁY:

GDĄSK, Stadtgraben 13. Tow. Pol. Żegl. Morskiej. KRAKÓW, Ry-
nek 22. LUBLIN, Szopna 5, LWÓW, Batorego 12 (Księgarnia Nau-
czyielska), POZNAŃ, Rycerska 33.

Wydawnictwa własne. Reprezentacje wydawnictw krajowych i zagra-
nicznych. Księgarnie i Czytelnie.

EKSPEDUJE. Wydawnictwa własne — Księgarni Nauczycielskiej,
Księgarni Politechnicznej — Spółki Księgarsk. „Lotos”
w Gdańsku — Wydawnictwa „Anima Mundi”.

DOSTARCZA. Kompletu Bibliotek beletrystycznych.

ZAKŁADA. Czytelnie sezonowe w miejscowościach kąpielowych.
PROWADZI. Własne księgarnie i czytelnie nowości we Lwowie,
oraz w Warszawie, w Poznaniu, w Krakowie i w Lublinie.

FIRMA ISTNIEJE OD 1848 ROKU.

Spółka Akc. Handlowo-Przemysłowa

„W. BEDNAWSKI“

Warszawa, Moniuszki 2, telef. 61-72 i 220-22.

Tel. Fabryki 130-51.

WŁASNE FABRYKI: ul. Bryłowska 16/18 i 22.

WYROBÓW DRZEWNYCH: Biurka, Linje, Liczydła, Suszki, Pudelka do papierów. Rysownice i t. p.

KALKI: Kalka do ołówka. Kalka do maszyny.
Hurtowa sprzedaż papieru, materiałów piśmien-
nych i przyborów biurowych.

„Kurjer Polski“

REDAKCJA i ADMINISTRACJA

WARSZAWA, UL. SZPITALNA № 12.

Tel. 9-95, 294-11, 47-23, 175-14. Adres telegr. „Polski“.

Jedyne w Polsce pismo codzienne, które zamieszcza
stałe informacje z życia akademickiego i oświeśla wszel-
kie zjawiska ruchu naukowego i kulturalnego młodego
pokolenia.

Marka Fabryczna

M. P. I H. Nr. 1309.

FABRYKA SKÓR

G. WEIGLE.

WARSZAWA, PIASKOWA 4.

TELEFON 48-23.

I

KSIEGARNIE I SKŁADY NUT
GEBETHNERA I WOLFFA

W WARSZAWIE, Krak. Przedmieście 15,
Sienkiewicza 9.

W KRAKOWIE, Rynek 23.

W LUBLINIE, Krakowskie Przedmieście
(Hotel Europejski).

W ŁODZI, Piotrkowska 87,

W POZNANIU, Rycerska 36.

POLECAJĄ:

Wielki wybór książek w różnych językach
we wszystkich działach wiedzy i literatury.
Nowości wydawnicze krajowe i zagraniczne
w języku polskim i obcych otrzymują nie-
zwłocznie po wyjściu z druku. Stale utrzy-
mują w komplecie na składzie książki dla
szkół powszechnych, średnich oraz podręcz-
niki uniwersyteckie gdziebądź wydane.
Urządzą czytelnie i biblioteki.

WYDAWNICTWA M. ARCTA W WARSZAWIE.

- Andrychiewicz Wł. Studja. Monografie i rozprawy z dziedziny prawa handlowego. Baranowski I. dr. Przemysł polski XVI wieku.
- Borowski Wł. M. Wykład psychologii ogólnej w zastosowaniu do wychowania. Cz. I. Psychologia poznania. Wyd. II.
- Część II. Psychologia uczuć.
- Brückner A. Inowiercy w Polsce.
- Centnerszwer M. dr. i Świętosławski W. dr. Podręcznik do ćwiczeń z chemii fizycznej, termochemii i elektrochemii. Z rycinami.
- Chmielewski P. Krytyczno-porównawczy przegląd dzieł piśmiennictwa polskiego. Tom I. Literatura staropolska.
- Toż. Tom II. Literatura polska nowożytna.
- Czartkowski A. Ćwiczenia z anatomii roślin. Z atlasem.
- Doświadczenia z fizjologii roślin. Z rycinami.
- Driault E. i Monod. E. Dzieje polityczne i społeczne XIX wieku, tłómaczyła dr. J. Jastrzębska. Z dodatkiem „Sprawa polska w XIX wieku”.
- Dzilembowski K. dr. Krótki rys diagnostyki oraz metod badania klinicznego.
- Freeman E. G. Polityka porównawcza. Instytucje polityczne Greków, Rzymian i Germanów.
- Gnoliński K. Elektryczność w gospodarstwie społecznem.
- Guya M. Zarys moralności bez powinności i sankcji.
- Higiena sportu. Dzieło zbiorowe.
- Higiena szkolna. Podręcznik dla kierowników szkół, nauczycieli i lekarzy szkolnych. Pod redakcją Dr. St. Kocyńskiego.
- Holleman A. S. dr. Podręcznik chemii organicznej. Przełożył K. Sławiński i T. Pytasz. Wydanie III.
- Hube R. Pisma. Tom I. Studja z zakresu prawa.
- Tom II. Prace z zakresu prawa polskiego.
- Jabłoński Wł. Materjały budowlane. Podręcznik dla słuchaczy szkół technicznych i techników budowlanych. Z 287 rys.
- James W. Pogadanki psychologiczne. Wyd. nowe.
- Karejew M. Pogląd ogólny na dzieje Europy Zachodniej wieku XIX.
- Kodeks handlowy obowiązujący w Królestwie Polskiem. Nowy przekład wraz z jurysprudencją. Wyd. nowe pod redakcją J. Namiklewicza.

- Koneczny Fr. dr. *Dzieje Rosji od najdawniejszych do najnowszych czasów.*
 Kosłowski K. *Pisarze polityczni i historyczni.*
 Kozłowski W. M. *Historja filozofji w XIX wieku.*
 — *Krótki zarys logiki wraz z elementami ideografji logicznej.*
 — *Podstawy logiki czyli zasady nauk. Wykład systematyczny.*
 Kroński Al. *Prawo handlowe. Podręcznik.*
 — *Ustrój komunalny miast.*
 Lipiński St. *Arytmetyka handlowa. Podręcznik dla szkół wyższych.*
 Loth J. *Wykład geografji ekonomicznej ziem Polski. Wyd. II.*
Metody badania narzędzi oddechowego. Dzieło zbiorowe pod redakcją dr. A. Sokołowskiego i dr. B. Dębńskiego. Z 133 ryc. i 25 tabl.
 Miłobędzki T. *Szkola analizy jakościowej. Wyd. III.*
 Mogilnicki Al. *Ogólne zasady prawa. Wyd. II.*
 Moore G. E. *Zasady etyki. Przetłóżył dr. Cz. Znamierowski.*
 Oraczewski Cz. X. *Polska odrodzona. Naród na przelomie.*
 Pajewski A. *Zarys anatomji opisowej zwierząt gospodarskich. Z rycinami.*
 Raaf H. *Psychologia elementarna.*
 Radziszewski H. *Podręcznik ekonomji politycznej. Wyd. II.*
 — *Nauka skarbowości. Wykład skarbowości państwowej i gminnej.*
 — *Polityka ekonomiczna. Tom I. Produkcja.*
 Sianożęcki W. J. *Zbiór zadań z mechaniki teoretycznej. Z rycinami.*
 Sokołowski Al. dr. *Propedeutyka lekarska. Wstęp do nauk lekarskich ze szczególniejszem uwzględnieniem historii medycyny polskiej.*
 Sujkowski A. *Geografja ziem dawnej Polski. Z wieloma rycinami i mapami in 4-to. Wyd. II.*
 Suligowski A. *Bibliografja prawnicza polska XIX i XX w.*
 Świdzki St. *Zarys kosmografji. Podręcznik. Z rycinami.*
 Szelągowski A. *Historja nowożytna 1453 — 1787. Z 73 rys. Wyd. II.*
 Sztolcman J. *Łowiectwo. Podręcznik dla szkół leśnych i rolniczych.*
 Titchener E. B. *Początki psychologii. Przeł. dr. Cz. Znamierowski. Wyd. III.*
 Tocqueville A. *Dawne rządy a rewolucja.*
 Worsfold B. *O sędziw w literaturze.*
 Węglowski R. dr. *Chirurgja operacyjna. Podręcznik dla lekarzy i studentów. Z 623 rys.*
 Witkowska H. i Sawicki L. *Nauka o Polsce współczesnej.*
 Zaruski M. *Współczesna żegluga morska oraz słownik żeglarski. Z ryc.*

KSIĄŻNICA POLSKA

T-WA NAUCZYCIELI SZKÓŁ WYŻSZYCH WE LWOWIE, ODDZIAŁ W WARSZAWIE,
NOWY ŚWIAT 59. TELEFON: Nr.Nr. 147-62 i 225-65—P. K. O. Nr. 117
NAUCZYCIELSKA WSPÓLDZIELNIA WYDAWNICZA:

A. Dział wydawniczy:

Książki szkolne, atlasy i mapy ścienne, książki dla młodzieży, książki naukowe i popularno-naukowe pt. „Nauka i sztuka”. O nowych wydawnictwach informuje „Przegląd wydawnictw Książnicy Polskiej T. N. S. W.” miesięcznik poświęcony bibliografii i krytyce wydawnictw własnych.

B. Księgarnia pedagogiczno-naukowa.

Tel. 223-65

dostarcza książek wszelkiego rodzaju ze szczególnem uwzględnieniem podręczników szkolnych, dzieł pedagogicznych i naukowych. Przy księgarni „Poradnia bibliograficzno-pedagogiczna” dobiera książki i zestawia biblioteki szkolne i domowe.

Członkiem Stowarzyszenia może zostać każdy nauczyciel polski. Udział wynosi marek sto, wpisowe jednorazowo marek dziesięć. Przyjmuje się najmniej dziesięć udziałów.

Książki dla szkół wyższych.

Mk.

1. Arnold. Władztwo biskupie na grodzie wolborskim . . .	250.—
2. Bartel. Geometria wykreslna . . .	400.—
3. Bogucki. Badania nad dzieworódtwem sztucznem jaj
żaby płowej . . .	50.—
4. Rolland. Mikrochemia . . .	400.—
5. Browński. Podręcznik dla ćwiczeń w chemii fizjologicz.	80.—
6. Danysz. Teoria chorób . . .	400.—
7. Einsteln. O szczegółowej i ogólnej teorii względności .	280.—
8. Korczyński. Preparatyka chemii organicznej i nieorgan.	80.—
9. Kulczyński. Rozmieszczenie inów na ziemiach polskich .	80.—
10. Makarewicz. Polskie prawo karne . . .	400.—
11. Mann. Zagadnienie podziału w historii literatury . . .	200.—
12. Liwiński. Twórcy ekonomii . . .	120.—
13. Opaliński Ł. Obrona Polski . . .	160.—
14. Romer. Atlas statystyczny Polski . . .	2000.—
15. Szarota. Współczesna poezja francuska . . .	300.—
16. Sznerówna. O przyswajaniu i rozpadzie białka w rozwoju
kurczęcia . . .	50.—
17. Szydełski. Prolegomena in theologiā sacram T. I. II.	450.—
18. Tennenbaum. Pluskwiały . . .	60.—
19. Viewagerowa i Viewager. Badania czynników rozwoju
kultur Colpidjum Colpoda . . .	200.—

Do cen powyższych księgarnie doliczają 20 proc. dodatku drożyznianego.

SPÓŁKA AKCYJNA

**POLSKA SKŁADNICA
POMOCY SZKOLNYCH**

w WARSZAWIE,

Centrala Nowy Świat 33; tel. 28-73; 128-43.

Księgarnia Marszałkowska 143; tel. 40-64.

Składy Plac Trzech Krzyży 8; Szopena 1.

MATERJAŁY PIŚMIENNE

KSIAŻKI

DRUKI SZKOLNE

POMOCE SZKOLNE

MEBLE SZKOLNE.

TOW. AKC. URZĄDZEŃ SZKOLNYCH
I LABORATORYJNYCH

„URANJA”

WYTWÓRNIA i ZARZĄD — Sienna 39 tel. 77-60

SKŁADNICA POMOCY NAUKOWYCH

Ś-to Krzyska 18 tel. 222-60.

MEBLE SZKOLNE i LABORATORYJNE
PRZYRZĄDY FIZYCZNE i CHEMICZNE
PRACOWNIE PRZYRODNICZE
WŁASNE WYDAWNICTWA
LATARNIE PROJEKCYJNE — PRZEZROCZA
WSZELKIE POMOCY NAUKOWE.

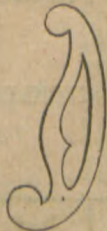
W. SKIBA i A. WYPOREK

WARSZAWA, Marszałkowska 71.
telefon 35-66.

WYTWÓRNIĄ PAPIERÓW ŚWIATŁO-
CZUŁYCH. WYŚWIETLANIE
RYSUNKÓW.

SKŁAD ART. RYSUNKOWYCH

Papieri i kalki rysunkowe, Ołówki, Tusze,
Gumy, Farby, akwarelowe, Cyrkle i wszelkie
Przybory Rysunkowe.

SKŁAD PAPIERÓW RYSUNKOWYCH
i PRZYBORÓW KREŚLARSKICH

ST. MIERNICKI

(dawniej SPÓŁKI STUDENCKIEJ)

w WARSZAWIE,

Marszałkowska Nr. 81.—Tel. Nr. 12-60.

CYRKLE i SUWAKI PRECYZYJNE, WHATMAN,
TUSZ WAGNERA, KOHINOORY ETC.

HURTOWE SKŁADY
PAPIERU i ARTYKUŁÓW
PISEMNYCH

W. TYMIŃSKI

WARSZAWA, WIDOK № 21.

SPECJALNOŚĆ:

Zaopatrywanie sklepów
i Kooperatyw prowincjonalnych

LEON IDZIKOWSKI

Istnieje od r. 1859.

WARSZAWA

Marszałkowska № 119
telef. 224-51

KIJÓW

Kreszczatyk № 29.

Wydawnictwo krajowe nut muzycznych, skład nut
asortymentowo-hurtowy.

Księgarnia asortymentowo-nakładowa wyczerpu-
jąco zaopatrzona. Poleca wydawnictwa własne
i obce.

Obstalunki wykonywa szybko i ściśle.

KSIEGARNIA ROLNICZA

SPÓŁKA WYDAWNICZA Z OGR. ODP.

Jedyna w Polsce księgarnia specjalnie poświęcona
naukom gospodarstwa wiejskiego i pokrewnym.

Posiada wszelkie wydawnictwa: książki, tablice, rejestra gospodarcze
z dziedziny rolnictwa, leśnictwa i ogrodnictwa, oraz nauk przyro-
dniczych, ekonomicznych i t. d. Wydaje własnym nakładem (przy
udziale liczego grona najwybitniejszych zawodowców) wielką ilustro-
waną Encyklopedję rolniczą, mającą się składać z kilkuset oddziel-
nych tomików p. t.

„PRAKTYCZNA ENCYKLOPEDJA
GOSPODARSTWA WIEJSKIEGO”.

ROLNICY, OGRODNICY I LEŚNICY

- Czytajcie Praktyczną Encyklopedję Gospodarstwa Wiejskiego, by pogłębiać swą wiedzę fachową.
- Zwracajcie się ze wszelkiego rodzaju zamówieniami i ządaniami wprost do księgarni Rolniczej!
- Przystępujcie na członków księgarni Rolniczej!

MEBLE KOSZYKOWE
UMYWALNIE
ŁÓŻKA

SCYZORYKI,
BRZYTWY,
ZAMKI, KLÓDKI.

J A M E T A L O W A
E R
A N T
L A
G A
P I E C E
L I C H T A R Z E
P O P I E L N I C Z K I
F A B R Y K I P E L I K A N
Z A
N

H A N T L E

W E D K I

Ł Y Ż W Y

N A R Z Ę D Z I A

A M A T O R S K I E

KUCHENKI
DO GOTOWANIA

KRZYSZTOF BRUN i SYN

SKŁAD TOWARÓW ŻELAZNYCH, NARZĘDZI,

NACZYŃ I PRZYBORÓW KUCHENNYCH

w WARSZAWIE, PLAC TEATRALNY

Filja Marszałkowska 124. Daniłowiczowska 9.

ROK ZAŁOŻENIA 1794.

1866 r.

F. WORONIECKI.

WARSZAWA CZYSTA 2
TELEFON 20-77.

POLECA:

Zegary
Zegarki
Dewizki

PRACOWNIA
PRECYZYJNYCH ROBÓT
ZEGARMISTRZOWSKICH

DRUKARNIA ARTYSTYCZNA

K. KOPYTOWSKI I S^{KA}

WARSZAWA, NOWY-ŚWIAT № 47.

TELEFON № 35-80.

EGZ. od 1824 r.

JÓZEF FRAGET

SREBRO i PLATERY

ŁYŻKI, NOŻE, WIDELCE,
ZASTAWY STOŁOWE,
PRZYBORY KOŚCIELNE.

WARSZAWA: Elektoralna 16,
Wierzbowa 8, Nalewki 16.

ŁÓDŹ: Piotrkowska 99.

POZNĄ: Mickiewicza 19.

KTO chce kupić aparat
 „ swój aparat sprzedać
 „ dać klisze do wywołania
 „ „ „ „ kopjowania

niech się zwróci do SKŁADU
 PRZYBORÓW FOTOGRAFICZNYCH
J. W. KASPRZYCKI
 WARSZAWA, Nowy-Świat № 45.

STANISŁAW KRAUSE i S-ka

Fabryka i magazyn
 przyborów podróżnych
 WARSZAWA, KRÓLEWSKA № 1.
 TELEFON 14-86.

**BANK ZJEDNOCZONYCH
ZIEM POLSKICH**

INSTYTUCJA CENTRALNA
Warszawa, pl. Napoleona 7.

I ODDZIAŁ MIEJSKI
KRÓLEWSKA 6.

II ODDZIAŁ MIEJSKI
KRAKOWSKIE-PRZEDMIEŚCIE 13.
(HOTEL EUROPEJSKI).

ODDZIAŁ w BARANOWICZACH.

OTWIERAJCIE KONTA CZEKOWE!

OBRÓT CZEKOWY

Pocztowej Kasy Oszczędności

ułatwia dokonywanie wypłat i ściąganie należności na całym obszarze Rzeczypospolitej przez wszystkie urzędy pocztowe.

Wpłaty i rozrachunki pomiędzy uczestnikami obrotu czekowego skutecznie są bezpłatne.

Koszt przesyłania pieniędzy do najodleglejszego zakątka kraju wynosi dwie marki od tysiąca.

WKŁADY OPROCENTOWANE.

OTWIERAJCIE KONTA CZEKOWE!

JAK PRZESYŁAĆ PIENIĄDZE?

Młodzież z prowincji niejednokrotnie narażona jest na kłopoty wynikające z nieregularnego otrzymywania pieniędzy z domu, najczęściej z winy małej sprawności naszej poczty. Nadto wcale znaczne koszty, jakie pociąga za sobą przesyłanie pieniędzy przez bank, czy pocztę, niepotrzebnie obciąża budżet rodziny akademika. Chcielibyśmy zwrócić uwagę na sposób u nas mało praktykowany, a jednak jaknajbardziej nadający się do zastosowania. Polega on na korzystaniu z usług Pocztowej Kasy Oszczędności i otwarciu konta czekowego akademika przebywającego na studiach np. w Warszawie. Na jego rachunek rodzina wpłacać może blankietem nadawczym P.K.O. w dowolnym urzędzie pocztowym. Przesyłki tego rodzaju dokonywane są bezpłatnie i trwają tyle czasu ile przesłanie listu. Właściciel konta może każdej chwili podnieść potrzebną mu sumę w kasie P. K. O. w Warszawie. O stanie konta zawiadamia uczestnika P. K. O. ciągłym kontowym, po każdej dokonanej na jego rachunek wpłacie lub wypłacie.

Drugi sposób polegałby na wystawieniu przez uczestnika obrotu czekowego (rodzinę akademika) czeku stałego, na wypłaty np. 1-go każdego miesiąca oznaczonej sumy. W ten sposób odbiorca nie czeka ani dnia jednego i wie z góry w jakim terminie otrzyma pieniądze. Mniemamy iż sposoby te są na tyle praktyczne, iż znajdują powszechne zastosowanie.

Polsko-Amerykański Union Liberty Bank

SP. AKC.

Kapitał Akcyjny Mkp. 50.000.000

INSTYTUCJA CENTRALNA W WARSZAWIE

Aleje Jerozolimskie Nr. 68.

TELEFONY: Dyr. 186 — 05 — 227-92, Biura: 132-05 — 204-54, Ogólny: 51-93.

ODDZIAŁY: GDAŃSK, Pfferstadt 38-39, SOKOŁÓW
Ziem. Siedl. załatwia wszelkie interesy,
w zakres bankowości wchodzące.

Adres Telegraficzny: PAULBANK.

DOM BANKOWY

S. Natanson i Synowie

TRAUGUTTA № 5.

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE
BANKOWE.

Artykuły Budowlane i Techniczne
Oleje mineralne i Smary do maszyn
poleca

D/H. ST. MATŁAWSKI i S^{KA} Sp. Akc.

w Warszawie, ul. Moniuszki 2,
telef. 6-63 (dawny) i 245-90.

Adres telegraficzny: „ESTEMAT“

Oddziały:

GDAŃSK, POZNAŃ, INSBROCK,

Oddziały w org.

GRUDZIĄDZ, BARANOWICZE, RÓWNE.

Sprzedaż Dachówki azbestowo-cementowej

Wyłączna sprzedaż na b. Kongresówkę,
Małopolskę, Kresy Wschodnie, artykułów
Tow. Akc. Fabryki WYROBÓW Ceramicznych
w Krotoszyńcu CZUBEK i MIECZKOWSKI.

Wyłączna sprzedaż na Polskę amerykań-
skich samochodów osobowych
firmy „SAYERO C-o“.

BIURO TECHNICZNO-BUDOWLANE

BRACIA HORN i RUPIEWICZ

WARSZAWA, MAZOWIECKA Nr. 7.

Telefony: Biura Nr. 13-82. Zarządu Nr. 225-94.

WYKONYWA:

CAŁKOWITE BUDOWY

w najobszerniejszym tego słowa znaczeniu.

ODDZIELNE ROBOTY

mularskie ciesielskie, stolarskie i sztukatorskie.

ROBOTY ŻELAZO-BETONOWE.

WŁASNA FABRYKA PAROWA STOLARSKO-CIESIELSKA

Ludna 6, Telefon 9-31,

WŁASNA PRACOWNIA RZEźBIARSKO-SZTUKATORSKA

Ludna 6, Telefon 9-31,

PROJEKTY ARCHITEKTONICZNE

I BUDOWLANO-KONSTRUKCYJNE.

KOSZTORYSY.

POLSKA SPÓŁKA AKCYJNA HANDLU ZEWNĘTRZNEGO

W WARSZAWIE.

Krakowskie Przedm. 9, tel. 8-59, 31-45, 256-56

adr. tel. „P O L B L O K“.

Spółka istnieje jako zrzeszenie najważniejszych polskich przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych, finansowych i transportowych.

Kapitał akcyjny — wyłącznie polski — wynosi
100.000.000 mk.

Spółka prowadzi następujące GŁÓWNE DZIAŁY:

a) **HANDLU ZE WSCHODEM** (własna organizacja na Kresach i w państwach bliskiego Wschodu i Południa: w Rumunji, Węgrzech, Jugosławiji, Austrii;

b) **DRZEWNY** (eksploatacja i eksport drzewa we wszelkiej postaci;

c) **NAFTOWY.**

Spółka posiada własne oddziały i reprezentacje; w Paryżu, Londynie, New Yorku, Wiedniu, Gdańsku, Poznaniu, Równem, Pińsku.

PRZEDSIĘBIORSTWO ROBÓT BUDOWLANYCH
FRANCISZEK ROTH

ul. NOWOGRODZKA Nr. 43
Telefon 2411-1705

WYKONYWA 'MIĘDZY INNEMI:
ROBOTY DLA UNIWERSYTETU WAR-
SZAWSKIEGO, BUDOWĘ KLINIKI DER-
MATOLOGICZNEJ, POŁOŻNICZEJ, NEU-
ROLOGICZNEJ, HYGIENY DZIECIĘCEJ,
ROBOTY W GMACHU INSTYTUTU
FIZYCZNEGO, CHEMJI, FARMACEUTYCZ-
NEGO I BUDOWĘ GMACHU MEDYCYNY
SĄDOWEJ.

POLSKIE T-wo DLA HANDLU
I PRZEMYSŁU SAMOCHODOWEGO

„VARSOVIE - AUTOMOBILE“

SPÓŁKA AKCYJNA.

WARSZAWA, Sienkiewicza 4.

Telefon 237-22, 236-64.

GARAŻE i WARSZTATY
REPERACYJNE

Jeneralne Przedstawicielstwa
pierwszorzędnych firm
zagranicznych.

STALE NA SKŁADZIE;
SAMOCHODY OSOBOWE I CIĘŻAR.

Opony i Kiszki Samochodowe
„MICHELIN et Cie i „Firestone Tire
And Rubber Co“, bandażę HUT-
CHINSON“, oraz wszelkie akcesorja
samochodowe po cenach najniższych.

PRZEMYSŁOWO-HANDLOWE TOWARZYSTWO

POLKOPODOL

Spółka Akcyjna

(Ekspozytura Spółki Handlu Zewnętrznego)

CENTRALA w WARSZAWIE

ul. Czysta 6, tel. 244-90 i 96-54.

Filja: LWÓW, ul. Tarnowskiego 3.

ODDZIAŁY i SKŁADY:

w Równem, Łucku, Włodzimierzu Woł., Dubnie
Krzemieńcu, Sarnach, Korcu, Ostrogu.

EKSPOZYTURY:

w Podwoleczyskach, Skole i Husiatynie.

P O L E C A

wszelkie materiały związane z odbudową Wołynia
a mianowicie: drzewo, cement, dachówka,
żelazo, gwoździe, smary, narzędzia
rolnicze, skóry, manufaktura, odzież
i t. d., i t. d.

D O S T A R C Z A

instytucjom rządowym i społecznym: zboże, siano,
materiały leśne i inne produkty Wołynia.

DOM HANDLOWY HERMAN MEYER

WARSZAWA, UL. TRĄGUTTA № 2 TELEFON 1-84.

Przedstawicielstwo pierwsz. przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych.

Parowozy. Kotły parowe. Silniki parowe i Diesla. Pługi parowe. Kompresory. Chłodnie różnych systemów. Zawory parowe „Ideal”. Pompy tłokowe i odśrodkowe. Pompy „Mamut”. Pompy odśrodkowe małych rozmiarów typu „Kristal”, sprzężone bezpośrednio z elektromotorem lub dla napędu pasowego, służące jako urządzenie instalacji wodociągowej małych rozmiarów w willach, hotelach, gospodarstwach wiejskich i t. p. oddzielnych budynkach kilkupiętrowych. Elektromotory i Dynamo. Wagi dziesiętne wozowe i wagonowe. Kolejki linowe. (transportery) dla węgla, rudy, buraków i t. p. Pneumatyki i kieszki samochodowe. Artykuły techniczne gumowe i konopiane. Pasy skórzane i parczane. Cement. Wyroby żelazne: wszelkie akcesoria kolejowe, materiał śrubowy, młoty i siekiery.

Znane powszechnie i od dawna środki do konserwacji zębów i jamy ustnej pod nazwą

„TYMENTOL”

W POSTACI ELIKSIRU, PROSZKU I PASTY

WYRABIA I POLECA

CENTRALNE LABORATORJUM CHEMICZNE W WARSZAWIE.

FABRYKA WYROBÓW
POŃCZOSZNICZYCH I TRYKOTOWYCH
LEON PYSZEL
W WARSZAWIE,
MAGAZYN: Marszałkowska 65.
HURT — Piękna 38,
TELEFON 299-98.

Chrześcijański Magazyn Tanich Okryć Damskich

ANTONINA GOEBEL i Ska

Ś-to Krzyska 17, - I-e piętro, - tel. 140-52.

Palta, Kostjумы i Spódniczki

Wszystko wykonane własnymi siłami.

F. IGNATOWSKI I S^{KA}

WARSZAWA,

NOWY-ŚWIAT 58 (Hotel „Savoy“),

TELEFON 54-51.

MAGAZYN KONFEKCJI MĘSKIEJ.

T. FERTNER i S-ka

WARSZAWA, NOWY-ŚWIAT 63.

właściciele K. PISTEL i K. PAWŁOWSKI.

P O L E C A J Ą:

Bieliznę. Krawaty. Kapelusze. Czapki sportowe.

Palta gumowe. Impregnowane i jesienne.

WŁASNA WYTWÓRNIA BIELIZNY I KONFEKCJI.

SKŁAD FABRYCZNY
POŃCZOCH i TRYKOTAŻY

Z. MENTZEL

Ś-TO KRZYSKA № 5, tel. 35-49.
MARSZAŁKOWSKA 101, tel. 226-54.

—≡ POLECA ≡—

Żakiety wełniane i jedwabne, Suknie trykotowe. Ubranka dzieciinne. Pończochy. Skarpetki czarne i fantazyjne. Koszulki. Kalesony wełniane i bawełniane. Koszule sportowe. Kostjumy gimnastyczne. Koszulki wioślarskie, oraz wszelkie wyroby wchodzące w zakres trykotaży.

TOWAR WYBOROWY. CENY STAŁE.

FABRYCZNY SKŁAD TRYKOTAŻY

N. ŁOSIAKOWSKA

Złota 21, Tel. 158-63

HURT i DETAL.

S. HISZPAŃSKI
SZEW C MĘSKI i DAMSKI.
WARSZAWA, Krak.-Przedm. 7, tel. 48-02.
ISTNIEJE OD 1838 R.

LEON DOLEY
WARSZAWA, NOWY ŚWIAT 19.

Telefon № 80-04 i 180-34 międzymiastowy.

RACHUNEK CZEKOWY POCZTOWY № 1553.

Adres telegraficzny: „Doleyhurt — Warszawa“.

OBUIWIE RÓŻNYCH TYPÓW.

od robotniczego do najwykwintniejszego. Sprzedaż hurtowa i detaliczna (na miejscu). Przy hurtowej wysyłce najmniejszy komplet 20 par. Zadełek 50% wartości prosimy przysyłać pocztą. Wysyłka towaru za zaliczeniem w przeciągu 2-ch tygodni. Wysyłka większych partii po porozumieniu.

TOWAR NAJLEPSZEGO GATUNKU.

FIRMA EGZYSTUJE 50 LAT.

Panom studentom ustępstwo 10 procent, z detalicznych cen, po okazaniu ostatniej legitymacji Bratniej Pomocy.

E. ZAREMBA
WARSZAWA — Nowo-Senatorska 4
tel. Nr. 147-00.

MAGAZYN OBUWIA
STRUŚ i KIELISZEK

NOWY-ŚWIAT 44
i CHMIELNA 9,
TELEFON 238-50.

OBUWIE NA SKŁADZIE:

DAMSKIE

MĘSKIE

i DZIECINNE

W DUŻYM WYBORZE A TAK-
ŻE I DLA STARSZYCH PAŃ
NA NIZKICH OBCASACH.

POLSKA SKŁADNICA OBUWIA

Warszawa Bracka 17

poleca po cenach konkurencyjnych

WYKWINTNE OBUWIE

Męskie — Damskie — Dziecięce

Założyciele: Polski Dom Przemysłowo-Handlowy

Domicz Halladin i S-ka

Warszawa, Szpitalna 9

Spółka z ogranicz. odpowiedzialn.

dostawa hurtowa dla

Kooperatyw, Sejmików powiatowych, Spółek.

Ubrania męskie, Palta, Obuwie.

Maszyny i narzędzia rolnicze.

Cement, Dachówka, Szkło.

Adres dla depesz: „DOMHAL“.

IMPORT

EKSPORT

SKŁAD FUTER

„TYTUS KOWALSKI”

(dawniej JULJAN PENKALA)

EGZ. OD 1870 ROKU.

WARSZAWA, Senatorska 10.

Telefon 983.

—≡ POLECA ≡—

F U T R A

SKŁAD
SUKNA i KORTÓW
PAWEŁ DIPONT

dawniej **Henryk Meylert**
w WARSZAWIE

ul. Senatorska Nr. 11, tel. 48-79.

WIELKI WYBÓR TOWARÓW
Z FABRYK KRAJOWYCH
I ZAGRANICZNYCH.

SPECJALNY DZIAŁ MATER-
JAŁÓW WOJSKOWYCH.

SPÓŁKA AKCYJNA
DLA PRZEMYSŁU i HANDLU
towarami włókienniczymi, norymberskimi i galanterijnymi

„HURT”

WARSZAWA, Biuro i Składy, Długa 42,
tel.: Zarząd 279-62
Buchalterja 208-26
Składy 238-76

FABRYKA BIELIZNY i KONFEKCJI
Ogrodowa 29, dom własny tel. 220-17

POLECA:

TO WARY: wełniane, półwełniane i bawełniane w wielkim wyborze i dużych ilościach,
OBUWIE: damskie, męskie i dziecięce,
BIELIZNĘ: koszule męskie, półkoszulki, kołnierzyki, mankiety, fartuchy i t. p. w gatunkach od najtańszych do najwykwintniejszych,

GARNITURY: męskie sportowe i marynarskie, oraz garniturki dziecięce; wykonanie od najskromniejszego do wykwintnego.

Ceny bardzo przystępne.

**CAŁKOWITE URZĄ-
DZENIA MIESZKAŃ
i MEBLE BIUROWE**

JANA BEREZIŃSKIEGO

w WARSZAWIE

Królewska 6, tel. 51-52.

IGNACY ORZECOWSKI

Warszawa, ul. Nowo-Senatorska 6, tel. 183-80.

b. kroczy Belgijskiej firmy „Esders i Schefals“
i Gwardyjskiego Oficerskiego T-wa w Petersburgu.

Warszawska wytwórnia mebli

UL. ŻYTANIA 29a.

Składnica urządzeń mieszkań

UL. KRÓLEWSKA 9, TEL. 33-30.

FABRYKA TEL. 99-30.

Stanisław DYMMEK i S-ka

FIRMA EGZYSTUJE OD 1894 ROKU.

Tow. Akc. Przechowania i Transportowania Mebli
i Towarów z Udzielaniem Pożyczek

A. WRÓBLEWSKI i S-ka W WARSZAWIE.

DZIAŁALNOŚĆ:

1. Przechowanie mebli w składach własnych, 2. Przeprowadzki wagonami meblowymi, 3. Opakowanie mebli, 4. Komisowa sprzedaż mebli, 5. Ekspedycja i przewóz mebli i towarów w kraju i zagranicę, 6. Załatwianie formalności celnych, 7. Sala licytacyjna.
KANTOR GŁÓWNY: Trębacka 13, telef. 176. SALA LICYTACYJNA:
Marszałkowska 108, telef. 1100. SKŁADY WŁASNE: Inżynierska 3,
telefon 178.

A. CHODOWIECKI**WARSZAWA, Krak.-Przedmieście 9, tel. 9-89.****FIRMA ISTNIEJE OD ROKU 1838.**

Papier. Materiały piśmienne i rysunkowe. Dostawy do biur. Własna drukarnia. Rejestry rolnicze. Roboty litograficzne i introligatorskie. Reprodukacja obrazów. Oprawa obrazów. Dostawy rządowe.

Firma egzystuje od 1903 roku

SZYBY **POLECA** **LUSTRA**
J. DUDAŁO

WARSZAWA, Widok 26 przy Marszałkowskiej.**Telefon 34-07.**

Djamenty do krajania szyb. Kit z pokostem.
 Szkła Techniczne. Przyjmuje wszelkie roboty szlifierskie, oraz srebrzenie luster.

CHOLEKINAZA**H. NIEMOJEWSKIEGO**

przeciw cierpieniom na tle złej przemiany materii
 (Kamienie żółciowe, artrytyzm, oraz cierpienia żołądka i t. p.)

Skł. Gł. H. NIEMOJEWSKI**WARSZAWA, Nowy Świat 16.**

J. DUNIN-BORKOWSKI i S-ka
KSIĘGARNIA i ANTYKWARNIA

Warszawa, Ś-to Krzyska 18, tel. 275-69.

Poleca podręczniki nowe i używane dla szkół
 średnich i wyższych.

Członkowie Bratnich Pomocy dodatku drożyznia-
 nego przy kupnie książek nie opłacają.

„ŁAŻNIA CENTRALNA“
WARSZAWA, Krak.-Przedm. 16/18.

„KĄPIELE RZYMSKIE“
WARSZAWA, Krak.-Przedm. 58.

Otwarte w dnie pcwsz. cd 9 r. do 8 w.
 i CO NOC od 10^{1/2} wiecz. do 6^{1/2} rano.

8 kl. gimnazjum filologiczne Koła szkolnego

IM. ŚW. STANISŁAWA

w WARSZAWIE, ul. Traugutta 1, tel. 82-29.

Gimnazjum istnieje od r. 1908; pierwsi maturzyści wyszli
 w roku 1915. Ogólna liczba uczniów na początku
 r. 1921/22 — 360. Gimnazjum korzysta z pełnych praw
 szkół państwowych.

**WARSZAWSKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE
HANDLU TOWARAMI APTECZNYMI**

DAWNIEJ

ZJEDNOCZENI APTEKARZE I

LUDWIK SPIESS i Syn

WYRABIA:

SPECYFIKI LECZNICZE,

„ **KOSMETYCZNE,**

„ **DLA ZWIERZĄT DOMOW.**

„ **DOMOWEGO UŻYTKU,**

CHEMIKAŁJA,

ARTYKUŁY TECHNICZNE.

Szkoły Handlowe Zgromadzenia Kupców m. stoł. Warszawy.

I. Szkoła Handlowa 8 kl. z oddziałami gimnazjal- nemi (Prosta 14).

Od klasy 4-ej jest podział na oddziały handlowe i gimnazjalne. jednak program nauk ogólnokształcących jest jednakowy w obu oddziałach, różnica zaś polega na tem, że w oddziałach gimnazjalnych wykładana jest łacina, logika, psychologia, a w oddziałach handlowych — arytm.; handl., buchalt. z korespondencją, geografia ekonomiczna, ekonomja polityczna.

Szkoła posiada pełne prawa gim. państwowych.

II. Szkoła Kupiecka Specjalna 3-klas. (Waliców 2).

Do klasy wstępnej przyjmowani są kandydaci, którzy ukończyli 13 lat i posiadają kurs klas 2 szkoły średniej. Zadaniem szkoły jest dać młodzieńcom wykształcenie ogólne w zakresie klas sześciu i specjalne handlowe.

III. Szkoła Handlowa Wieczorowa 4 klasowa z kl. wstępną dla praktykantów kupieckich (Waliców 2).

Zadaniem Szkoły jest dać praktykantom kupieckim, pracującym w sklepach i kantorach wykształcenie ogólne w zakresie klas 4 oraz specjalne wiadomości handlowe z arytm. handl., buchalterji, korespondencji i geografji ekonomicznej.

I N S T Y T U T

Leczniczo - Gimnastyczny

BOLESŁAWA i HELENY

OLSZEWSKICH

Al. Jerozolimska 17, telef. 60-68.

K S I Ę G A R N I A

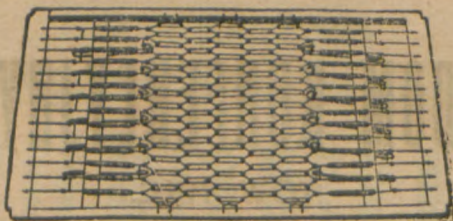
E. WENDE i S-ka

W WARSZAWIE, Krakowskie Przedmieście № 9
 POLECA wielki wybór książek w różnych językach, we
 wszystkich działach wiedzy.

NOWOŚCI wydawnicze krajowe i zagraniczne otrzymuje
 niezwłocznie po wyjściu z druku.

KATALOGI na żądanie wysyła bezpłatnie. Zamówienia
 z prowincji załatwia odwrotną pocztą.

Rozpowszechniajcie**„SAMOPOMOC AKADEMICKĄ“.**

„M A T R A“

Pierwsza w Polsce specjalna fabryka materacy patent. i łóżek metalowych.

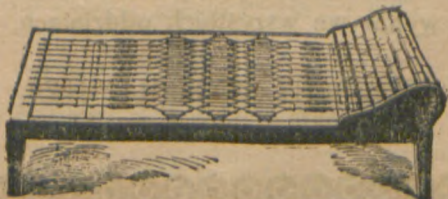
ST. PRZYDRYGA I S^{KA}

POZNAŃ, Dąbrowskiego 142.

Telefon 1108. Adres telegr. „MATRA“-Poznań

Specjalność: materace, łóżka metalowe, leżanki nowoczesne.

Dostawa dla hoteli, pensjonatów, letnisk, szpitali, klinik i t. d.

DOM KONFEKCYJNY

TOW. AKC.

POZNAŃ — BYDGOSZCZ

STARY RYNEK.

NAJKORZYSTNIEJSZE
ŹRÓDŁO ZAKUPU GARDEROBY
męskiej, damskiej i dziecięcej.
Artykuły męskie. Kapelusze damskie.
Obuwie. Umundurowanie. Olbrzymi
wybór we wszystkich oddziałach.

SPECJALNY ODDZIAŁ FUTER.

PIERWSZORZĘDNA
KAWIARNIA - CUKIERNIA

ZIEMIAŃSKA

W POZNANIU,
PRZY ULICY 27 GRUDNIA № 17.
(TELEFON 32-32).

P O L E C A:
NAJWSPANIALSZE CIASTKA
TORTOWE, DESEROWE I T. D.

KONCERT
ORKIESTR SALONOWYCH.

D. STABROWSKI

**FABRYKA MAKARONU,
MUSZTARDY i KONSERW
w POZNANIU**

ZAŁOŻONA w 1893 roku

i

**PAROWE CEGIELNIE
w POZNANIU i ZŁOTNIKACH
POD POZNANIEM**

Telefon: 2822 — 3100.

TUNEL EUROPEJSKI

RESTAURACJA, WINIARNIA i PRÓBIERNIA

w POZNANIU

ul. Kantaka 2/4 (Tel. 31-65)

WYKWINTNA KUCHNIA, POD KIERUNKIEM
PIERWSZOZRĘDNYCH KUCHMISTRZÓW,
A TAKŻE ZIMNY OBFITY BUFET, NAJLEPSZE
WÓDKI LIKIERY I WINA.

Od godz. 5 do 11 wiecz. koncert artystyczny

Usługa staranna i szybka.

W I N A

BORDOSKIE I WĘGIERSKIE,
KONIAKI — WÓDKI.

POLECAJĄ

Lehmann i Mrówczyński

HURTOWNIA WIN I PROBIERNIA

POZNAŃ, Gwarna 11, telefon 2029.

C. HARTWIG

TOWARZYSTWO AKCYJNE

DOM EKSPEDYCYJNO-HANDLOWY

w Poznaniu, ulica Towarowa № 15/20.

Telefony: 4271, 3006, 3025. Adr. telegr.: Transitus.

Zarząd Główny tel. 3569, 3570.

Ekspedycja, żegluga, transport mebli, cienie, asekuracja, inkaso, handel artykułami budowl. opałowemi, magazynowanie i finansowanie towarów. Przedsiębiorstwo nasze zatrudnia przeszło 600 pracowników i posiada 150 koni oraz 350 wozów i samochodów ciężarowych.

KAPITAŁ AKCYJNY I REZERWY MK. 170.000.000.

M. CZUBEK i S-ka

T. Z. O. P.

SKŁADY

MATERIAŁÓW BUDOWLANYCH i TECHNICZNYCH

PAROWA CEGIELNIA „ANTONIN“

KOPALNIA ŻWIRU „OTUSZ“

POZNAŃ — ulica Gwarna Nr. 8

Telefony Nr. 3691 — 3212

DOSTARCZA HURTOWO i DETALICZNIE:

Cegłę, dachówkę, cegłę szamotową, mączkę szamotową, płyty ceglone, koryta, rury drenowe, smołę, papę dachową, gwoździe, krede szlamową, gips, trzcinę sufitową, żwir, wapno, cement, flisy, ceresit, ceresitol, pakunki, gumy, szkło i inne w zakres materiałów budowlanych i technicznych wchodzące.

Oferty nasze są bez zobowiązania. Miejscem uiszczenia zobowiązań, dostawy i spłaty jest dla obu stron Poznań. Reklamacje uwzględnia się tylko w 8 dniach po odbiorze towaru.

WSZELKIE FOTOGRAFJE JAKO TO:
PORTRETY OLEJNE, I AKWARELE
A TAKŻE POCZTÓWKI, FOTOGRA-
FJE GABINETOWE I T. P.

WYKONYWA ARTYSTYCZNIE

ZAKŁAD NOWOCZESNEJ
FOTOGRAFJI

Z. KASZYŃSKIEJ

W POZNANIU

PRZY UL. ALEJACH MARCINKOWSK. 5.

ZAKŁADY GASTRONOMICZNE

SPÓŁKI ZJEDNOCZONYCH PRACOWNIKÓW GASTRONOMICZNYCH W POZNANIU.

Spółka z ogr. odpow.

GRAND CAFE

RESTAURANT

Tel. 3119.

PLAC WOLNOŚCI 18.

Tel. 5244.

KAWIARNIA :: RESTAURACJA :: WINIARNIA

Wykwintna kuchnia pod kierunkiem pierwszorzędných kuchmistrzów.

OBFITY ZIMNY BUFET

Wina, wódki i likiery pierwszorzędných firm

Koncert artystyczny od g. 5 popoł. do g. 11 wiecz.

**RESTAURACJA I WINIARNIA
„ZJEDNOCZONYCH“**

Telefon 2365.

dawn. „RÖHR“

Telefon 2365.

przy ul. WROCŁAWSKIEJ 38 i SZKOLNEJ 3

poleca wyborną kuchnię, bufet zaopatrzony w doskonałe, zakąski napoje z pierwszorzędných firm, artystyczny koncert od g. 5-tej do 11-ej wiecz.

W OBU LOKALACH WYDAJE SIĘ GORĄCE SNIADANIA

OD GODZ. 6 RANO DO 12 W POŁ.

Usługa staranna i szybka.

„HOTEL POLSKI“

(dawn. REICHSHOF)

przy ul. CESARSKIEJ

W KRÓLEWSKIEJ HUCIE (Górny Śląsk).

UWAGA: We wszystkich lokalach ceny nader przystępne.

PLATERY
NORBLINA i FRAGETA

Kryształ. Porcelana.
Szkło i Fajans.

KOMPLETNE WYPRAWY KUCHENNE.

Wagi stołowe. Piece żelazne.

Towary stalowe.

— POLECA —

JAN LESIŃSKI

SPECJALNY MAGAZYN
SPRZĘTÓW KUCHENNYCH.

POZNAŃ, ul. Rycerska 2, tel. 1211.

T-WO AKC.

„PNEUMATYK”

FABRYKA WYROBÓW GUMOWYCH

W PŁO Z N A N I U,

Ul. Franciszka Ratajczaka 22, telef. 23-64.

WYRABIA: w dziale pneumatycznym:Opony samochodowe pneumatyczne
„ „ „ pełne

„ „ motocykietowe

„ „ welocypedowe

„ „ powozowe

węże (kiszki) do powyższych.

W dziale technicznych wyrobów gumowych:

węże wodne

„ winne

„ parowe

„ kolejowe

„ kulomiotowe.

Pakunki

Kłapy

Płyty

Korki.

Klingeryt — Obcasy — Podeszwy i t. p.

„S Ł O M A”

DAWNIEJ

I. PRYWIN, TOW. AKC.

POZNAŃ, WARSZAWA,

PLAC WOLNOŚCI 11. SENATORSKA 26.

TELEF: 3297, 3062 i 305-27. !

Adres dla telegr. PRIWO-POZNAŃ.

PRZEDSIĘBIORSTWO PRASOWANIA

ORAZ DOSTAWA SŁOMY I SIANA

IMPORT EKSPORT

WSZELKICH ARTYKUŁÓW ROLNYCH.

DOM JEDWABI

M. G MUROWSKI

POZNAŃ, PLAC WOLNOŚCI 10.

P O L E C A

SWOJE SKŁADY W MATERJAŁACH

JEDWABNYCH I WEŁNIANYCH,

WYKWINTNĄ KONFEKCJĘ DAMSKĄ

PLUSZE I AKSAMITY.

„A-B-C”

TOWARZYSTWO SAMOCHODOWE

SP. Z OGR. ODP.

UL. Ś-TO KRZYSKA № 27,

TELEFON № 106-52.

POSIADA STAŁE NA SKŁADZIE:

Samochody ciężarowe, osobowe, pługi i łodzie motorowe, pneumatyki i gumy pełne.

Popierajcie przemysł rodzimy
istotnie polską placówkę!

NICI

DO SZYCIA RĘCZNEGO I MASZYNOWEGO,
WŁASNEGO WYROBU, z NAJLEPSZEJ
DŁUGOWŁÓKNISTEJ PRZĘDZY, POLECA:

POLSKA WYTWÓRNIA NICI

NOWICKI I BRODNICKI

WARSZAWA

Telefon 270-30

CHMIELNA 65.

**„POWSZECHNE
TOWARZYSTWO
ELEKTRYCZNE“**

WARSZAWA,

Krak.-Przedmieście 16/18

**WYKONYWA WSZELKIE INSTALACJE
ELEKTRYCZNE.**

**POSIADA WIELKIE SKŁADY MATERJA-
LÓW ELEKTRYCZNYCH.**

FABRYKA

CZAPEK i KAPELUSZY

Antoniego TUCZYNA

W WARSZAWIE, PODWALE 2.
(róg Pl. Zamkowego). Telefon 40-91.

ZAKŁADY SZTUKI FOTOGRAFICZNEJ

STUDIO

ORAZ PRACOWNIA PORTRETÓW

ARTYSTY-
FOTOGRAFA**WŁ. MIERNICKIEGO****WARSZAWA. — ŁÓDŹ. — MODLIN.**CENTRALA**„STUDIO“**

MARSZAŁKOWSKA 88

TEL. 163-23.

ODDZIAŁY**„ARTI“**

MARSZAŁKOWSKA 40

TEL. 163-27.

„DYZMA“

NOWY-ŚWIAT 37.

TEL. 163-66.

Prace wszystkich moich zakładów utrzymane są na wysokim poziomie artystycznym, przeto ufam, iż Szanowna Publiczna żądna nieszablonowej fotografii poprze moje artystyczne placówki.

W porozumieniu z Związkiem

Bratnich Pomocy Polskiej

Młodzieży Akademickiej,

udzielam w moich zakładach

wszystkim studentom 25 pr. zniżki

od cen bieżących.

„Salon d'Art“

ŁÓDŹ

PIOTRKOWSKA 71.

MODLIN,**OBWODOWA RÓG
DĄBROWSKIEGO.**

**Spółka Akcyjna
Przedsiębiorstw
Technicznych.**

ZABOROWSKI i SKA
Warszawa,
Trębacka 10.
Tel.: 10-41 i 246-34.

Adres telegraficzny: **GENERATOR—WARSZAWA.**

(Biuro egzystuje od 1894 roku).

INSTALACJE: elektryczne wszelkich systemów i wielkości. Przeniesienie siły. Światło. Krany elektryczne. Turbiny parowe. Stacje motorów gazowych dla gazu ssanego. Budowa elektrowni. **BUDOWA MLYNKÓW:** Perłaki automaty. Jąglelniki. Młynki przenośne dla fabryk i gospodarstw. (Patenty własne). **DOSTAWA:** artykułów młynarskich, materiałów instalacyjnych, artykułów technicznych, motorów gazowych, ropowych „Diesel’a”, ropowych czterotaktowych, naftowych, benzynowych i lokomobil. Własne warsztaty regeneracyjne lampek elektrycznych, **PRZEDSTAWICIELSTWA:** Fabryki maszyn i Odlewni „LWOWEK” w (Poznańskiem).

Fabryki Abo Jernmanufaktur (Finlandja) TRAKTORY „KULLERYO”.
Ternickiej Fabryki Stali i Żelaza „SCHOELLER i S-KA” (Wiedeń).

Na składzie duży wybór motorów elektrycznych i innych.

PAWILON FIRMY NA „TARGACH WSCHODNICH
 WE LWOWIE”.

CHYZANOWSKI, PFEIFFER, PRZANOWSKI i S-ka

WARSZAWA, LESZNO № 25.

Telef. 279-31 i 254-75. Adres teleg. „SEVEN“.

Oddział w Londynie: Finsbury Court, London, E. C. 2
 „ „ Nowym Yorku: 70, Fifth Avenue
 Ekspozytura w Gdańsku.

EKSPORT IMPORT

Składy surowców i towarów zagranicznych w Warszawie, Smocza 43.

Przedstawicielstwo na całą Polskę Zakładów Elektrotechnicznych, dawniej KOLBEN i S-ka w Pradze.

Silniki i przyrządy elektr. stale na składzie w Warszawie.

BOŚNIA

FABRYKA

PAPIEROSÓW

STEFAN BILSKI * POZNAŃ

poleca z w najwyborniejszego i najwykwintniejszego tytoniu tureckiego i macedońskiego,
 ════════════ w niezrównanej jakości papierosy: ════════════

AKADEMICKIE z/u

POMORSKIE „

WIELKOPOLKIE „

Pour les dames „

ZJEDNOCZONE

SPECJALNE

BOŚNIA

ESBE b/u

BOŚNIA „

STOWARZYSZENIE MECHANIKÓW POLSKICH Z AMERYKI.

KOOPERATYWA ROBOTNIKÓW POLSKICH z AMERYKI ZAŁOŻ. w 1918 r.
z kapitałem 3,000,000 dolarów, ilość członków
około 20000.

Posiada w Polsce:

Wytwórnę Maszyn precyzyjnych w Pruszkowie.
Zakłady Metalurgiczne i Górnicze w Porębie,
Wytwórnę Maszyn Rolniczych w Wyszku.
Dwie Wytwórnice cegieł białej i czerwonej w Bydgoszczy.
Mechaniczne Zakłady Krawieckie w Pruszkowie.

D z i e r ż a w i:

Cegielnię Mechaniczną w Pruszkowie.

W b u d o w i e:

Wytwórnia traktorów w Porębie.

Własne szkoły rzemieślniczo-techniczne
i ogólno-kształcące kursy dla analfabetów
(Uniwersytet Ludowy).

GŁÓWNY ZARZĄD W WARSZAWIE,
Ul. Marszałkowska № 46.

Zygmunt Pomarański i Spółka

W ZAMOŚCIU.

Polecają następujące wydawnictwa własne:

Arnold Stanisław Dr. Odrodzenie Królestwa Polskiego w wieku XIV.
Bujak Franciszek Prof. Dr. Dziejowe znaczenie morza."

Dyveky Adrjan Prof. Dr. Dzieje przyłączenia miast Spiskich do Węgier w w. XVIII.

Dublecki Marjan. Echa powstania styczniowego.

Handelsman Marcell Prof. Dr. Założenie Uniwers. Warszawskiego.
" Historyka Cz. I. Zasady Metodologii historii.

Jedliński Wład. Prof. Inż. Modrzew Polski (Lorix Blonica). Wyd. II.

Klaczko Julian. Dante Alighieri.

Krupiński Apollinary. Poezja Xlęstwa Warszawskiego. Królestwa Kongresowego.

Łempicki Stanisław Dr. Śladem komentarzy Cezara.

" „Wielki Tolerant“, Jezuiti i Skarga.

Siemieński Józef Prof. Dr. Konstytucja 3-go Maja jako wyraz polskiej kultury politycznej.

Sobieski Wacław Prof. Dr. Żalobny Hetman.

Sochaniewicz Kazimierz Dr. Stosunki narodowościowo-wyznaniowe w djecezi podlaskiej.

" Kult przeszłości w wychowaniu narodowym. Wyd. II.

Strzygowski Józef Prof. Dr. Podstawy chrześcijańskiej sztuki kościeln.

Witwicki Władysław Prof. Dr. Obraz pierwszej lekcji psychologii.

Zakrzewski Stan. Prof. Dr. Wpływ sprawy ruskiej na państwo polskie.

Zieliński T. Prof. Dr. Chrześcijaństwo starożytne a filozofja rzymska.
Hermes Trzykroć wielki.

" Idea Polski w dziełach Sienkiewicza.

" Piękna Helena. Wyd. II.

" Rzym i jego religja.

" Starożytność antyczna a wykształc. klasyczne. Wyd. II.

" Wygasta umiejętność.

Teka Zamojska. Miesięcznik naukowy, poświęcony zagadnieniom miejscowym pod redakcją Stefana Pomarańskiego

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

DOM TECHNICZNO-HANDLOWY

G. A. Müller

WARSZAWA, JEROZOLIMSKA № 32,

TELEFON № 17-65, 227-21.

Skład artykułów technicznych do wodociągów, kanalizacji i urządzeń kąpielowych.

ZAKŁADY GARBARSKIE

I. C. H. BLUNCK

SPÓŁKA AKCYJNA

WARSZAWA, Nowolipie 44/46.

KUKSZ i WANKOWICZ

BIURO TECHNICZNO-HANDLOWE
I PRZEMYSŁOWE.

EGZYSTUJE OD 1863.

Warszawa, Leszno № 25, tel. 6-30.

Dostawa maszyn i artykułów technicznych
Armatura wodna i parowa. Materiały izolac.
Pompy. Wyroby gumowe. Rury. Łączniki.

Produkty olejów mineralnych:
Benzyna. Nafta. Smoła. Smary.
Oleje do maszyn.

Granity budowlane i do bruków.
Budowa gmachów publicznych i dróg
komunikacyjnych.

Nieco danych i cyfr
O PAŃSTWIE POLSKIM.

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF MODERN ART
1000 5TH AVENUE
NEW YORK 17, N.Y.
C. BARNETT WILSON
1950

Władze Administracyjne Rzp. Polskiej. Centralne.

1. Ministerstwo Spraw Zewnętrznych
Miodowa. Zawiera 3 depart.: 1) dyploma-
tyczny, 2) administracyjny, 3) konsularny.

2. Minist. Spr. Wojsk. Zamek.

3. Minist. Spr. Wewnętrznych. Krakow-
skie-Przedmieście 69. 4 depart.: 1) prezydjalny,
2) administracyjny, 3) samorządu, 4) bezpie-
czeństwa publicznego.

4. Minist. Skarbu. Rymarska. 6 depart.

5. Minist. Wyzn. Relig. i Oświec. Publ.
Bagatela 12. 5 depart.

6. Minist. Sprawiedliw. Plac Krasińskich.

7. Minist. Roln. i Dóbr Państw. Sena-
torska 15.

8. Minist. Przem. i Handlu. Elektoralna 2.

9. Minist. Kolei Żelaznych. N.-Świat 14.

10. Minist. Robót Publicznych. Kredy-
towa 9.

11. Minist. Poczt i Telegrafów. Plac Na-
poleona 8.

12. Minist. Pracy i Opieki Społ. Plac
Dąbrowskiego 1.

13. Minist. Zdrowia. Belwederska 1.

14. Minist. Apropowizacji. Żórawia 44.

15. Minist. b. Dzielnicy Pruskiej. Moko-
towska 14.

Prezydjum Rady Ministrów, Krakowskie-
Przedmieście 46 — 48, Pałac Namiestnikowski.

Podział administracyjny RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

W O J E W Ó D Z T W A		Ilość powiatów
I.	Miasto Warszawa	
II.	Województwo Warszawskie	22
III.	„ Łódzkie	14
IV.	„ Kieleckie	16
V.	„ Lubelskie	20
VI.	„ Białostockie	15
VII.	„ Nowogrodzkie	11
VIII.	„ Poleskie	9
IX.	„ Wołyńskie	9
X.	„ Poznańskie	38
XI.	„ Pomorskie	20
XII.	„ Krakowskie	24
XIII.	„ Lwowskie	28
XIV.	„ Stanisławowskie	16
XV.	„ Tarnopolskie	17
XVI.	Obszar Śląska Cieszyńsk.	2

Tablica 1.
Statystyka ludności Rzeczypospolitej Polskiej
Pogląd ogólny.

O K R Ę G I	Pow. km. kw.	Powiatów	Ludność w r. 1910/11		Kobiet na 100 mężcz.	pr. ludn. miejskiej
			Ogółem	mieszk. na km. kwadr.		
A. Ziemie wchodzące w skład Rzeczp. Polsk. na pocz. 1920 r.	250.056	236	23.629.427	94	103,3	24,8
I. Była dzielnica rosyjska . . .	128.473	86	12.631.392	98	102,4	26,6
II. Była dzielnic. austr. Małopolska . .	78.497	84	8.025.675	102	103,8	19,9
III. Była dzielnica pruska . . .	43.086	66	2.972.360	69	105,9	30,7
B. Ziemie podlegające pleb.	29.677	47	3.173.300	107		
I. Była dzielnica pruska . . .	25.645	38	2.653.479	103	103,9	25,5
Okr. pleb. Śląski . . .	10.886	23	1.937.046	178	104,7	24,9
Okr. pleb. Mazurski . . .	12.304	11	555.199	45	102,2	24,2
Okr. pleb. Kwidzyński . . .	2.455	4	161.234	66	100,2	37,1
II. Śląsk Cieszyński . . .	2.282	6	434.821	191	100,9	34,9
III. Spiż i Orawa . . .	1.750	3	85.000	49		
C. Ziemie wsch. zajęte przez wojsk. polsk. na pocz. 1920 r.	199.000	36	9.065.200	46	98	9,8
W czerwcu 1921 r. Rzeczpos- polita Polska ogółem . . .	370.496	262	27.378.016			

Tablica 2.

Ludność polska według spisów z 1911 r. *)

LICZBA POLAKÓW	Król. Polskie	Litwa, Białoruś, Inflanty	R u s	Kurlandja	G a l i c j a	Śląsk Cieszyński	Ziem. Polsk. w Czechosł.	W. Ks. Poznańskie	Prusy Królewskie	Reg. Olsztyńsk.	Reg. Opolska	O g ó ł e m
	9,1	1,56	0,86	0,022	4,7	0,24	0,15	1,3	0,6	0,26	1,3	20,1
w milionach	74	12,3	7	3	59	60	50	61,5	35,5	50	57	38 ⁰ / ₀
0/0 w stós. do ludn.												

*) Podane według „Wiadomości o Polsce współcz.”, Dr. A. Wereszczyński i A. Kucharski.

Tablica 3.

Ludność według wyznania *)

NA 100 MIESZKAŃCÓW BYŁO W:	Rzym.-Kat.	Grec.-Kat.	Protest.	Prawosl.	Mojżesz	In. wyznań
Król. Polskie	76	—	5,3	3,7	15	—
Litwa, Białoruś i Inflanty	31,1	—	1,3	52,9	14,1	0,6
Ruś	7	—	1,8	78	12,5	0,7
Kurlandja	10,12	—	75	—	5-6	?
Galicja	46,5	42,1	0,46	0,04	10,86	0,03
Śląsk Cieszyński	75,7	0,1	21,5	—	2,5	0,2
W. Ks. Poznański	67,7	—	30,8	—	1,26	0,2
Prusy Zach.	51,8	—	46,3	—	0,8	—
Reg. Olsztyńska	28,3	—	70,3	—	0,5	—
Śląsk Górny	90,6	—	8,5	—	0,8	—
Razem	44,7	7	9,2	27,6	11,1	0,4

*) Dr. A. Wereszczyński i W. Kucharski. „Wład. o Polsce współcz.”.

Tablica 4.

Ludność według zawodu *)

Na 100 ludności miało utrzymanie z:

	Roln.	Prze- mysł	Hand. i Kom.	in. zaw.
Król. Pol.	57	15	8	20
Małopolska	73	9	10	8
Śląsk Cieszk.	29	47	11	13
„ Opolski	29	48	9	14
Poznańskie	54	23	9	14
Pomorze	50	24	9	17
Olsztyńskie.	60	18	6	16
Polska	58,5	17,5	9	15
Litwa i Białor.	73	9	7	11
Ukraina	73	9	7	11
b. Rosja	75	10	5	10
b. Węgry	70	14	4	12
b. Austrja	48	27	12	13
b. Niemcy	35	40	12	13
Włochy	59	25	7	9
Francja	43	32	14	11
Anglja	12	45	24	19
Szwajcarja	31	75	13	11
Holandja	28	35	18	19
St. Zjednoczone.	36	24	16	24

*) H. Witkowska i Ludom. Sawicki. „Nauka o Polsce współczesnej“.

Tablica 5.

Ludność faktyczna dn. 1 grudnia 1910 r.							
Powierzchnia km. kw.	Ogółem	Ogółem mówiło językiem		Ogółem było			
		Polskim	Niemiec.	Katol.	Ewang.	Starozak.	innych wyznań
		W o l n e m i a s t o G d a ń s k.					
1946,4	329781	11.226	315.074	111.376	207.404	2.716	7.241
Z i e m i e p o d l e g a j ą c e p l e b i s c y t o w i.							
25.645,3	2.653.479	?	?	1.941.565	668.217	21.185	9.525
Z i e m i e p o z o s t a j ą c e p r z y N i e m c z e c h.							
a) W. Ks. Poznańskie.							
2.864,8	151.306	16.018	134.339	61.608	86.889	1.673	356
b) Prusy Zachodnie.							
5.284,2	245.372	10.580	233.365	81.247	158.628	2.539	2.549

WAŻNIEJSZE BIBLIOTEKI POLSKIE*)

	BIBLIOTEKA	liczba dzieł	liczba tom.	
Warszawa	Bibliot. Główna	292,955	568,032	
	" Zamojskich	64,328	88,911	
	" Krasieńskich	70,000	120,000	
	" Publiczna	82,326	101,402	
Kraków	" Jagiellon.		429,354	pos. rzadkie druki i rękop.
	" Akad. Um.	56,143		
	" Czartorysk.		100,000	
	" Uniwersyt.		240,222	Założ. głównie z książnic klasztorów zniesion. przez Józefa II.
Lwów	" Ossolińsk.	138,200		Najbogatsza w Polsce dział czasopism.
	" Dziedusz.		43,857	

	BIBLIOTEKA	liczba dzieł	liczba tom.	
Poznań	Biblioteka dawna Tow. Przyj. Nauk, obecnie połącz. z biblj. uniwersyt.	45.000	140.000	Obok starych druk. i ręk. posiada zbior. książek do różnych gałęzi wiedzy.
Wilno	Biblj. Tow. Przyj. Nauk		50.000	
	Biblj. Tow. im. Wróblewskich		65.000	Posiada dzieła dotyczące kult. Litwy i zawiera zbiór jedyny do historji łóż masońskich.
	Bibl. publiczna.	200.000		Pos. przew. książki zabr. zakon. i szkołom znies. przez rząd ros. pos. dokumenty do unji pol.-lit. nadania i korespond. z XVIII w.
Paryż	Biblioteka polska		80.000	
Rapperswył	Biblj. muz. narod.		75.000	

*) H. Witkowska i L. Sawicki. Nauka o Polsce współczesnej.

Procent. udział we władaniu ziemią*)

	Wielka własność		Mała własność
	publiczna	prywatna	
Król. Polskie	8	34	58
Małopolska.	6	28	66
Śląsk Cieszyński.	—	44	56
Śląsk Opolski.	9	26	65
Poznańskie.	10	36	54
Pomorze.	15	22	63
Olsztyńskie	12	19	69
Polska	8	31	61
Litwa i Białoruś.	9	45	46
Ukraina	10	40	50

*) Według: H. Witkowska i L. Sawicki, „Nauka o Polsce współcz.”.

SPIS RZECZY:

Str.

* * *	
Kalendarjum	
Wyciąg z ustawy o szkołach akademickich	19
UNIWERSYTETY I SZKOŁY ROLNICZE:	
Uniwersytet w Warszawie	59
" Jagielloński w Krakowie	60
" Jana Kazimierza we Lwowie	61
" w Poznaniu	62
" Stefana Batorego w Wilnie	63
" w Lublinie	63
Szkoła Główna Gosp. Wiejskiego w Warszawie	64
Wyższa Szkoła Ogrodnicza w Warszawie	67
Akademja Weterynarii we Lwowie	69
Państwowy Instytut Dentystyczny w Warszawie	71
AKADEMICKIE SZKOŁY TECHNICZNE:	
Politechnika Lwowska	73
" Warszawska	83
Akademja Górnicza w Krakowie	90
Politechnika Gdańska we Wrzeszczu	91
Wyższa Szkoła Handlowa w Warszawie	95
Państwowy Instytut Pedagogiczny w Warszawie	98
Wolna Wszechnica Polska	101
Szkoła Nauk Politycznych w Warszawie	105
Akademja Sztuk Pięknych w Krakowie	108
Życie naukowe młodzieży akad. w środowisku warsz.	116

Życie gospodarcze młodzieży akademickiej

Organizacje samopomocowe:

Warszawa	145
Kraków	154
Lwów	158
Poznań	163
Wilno	166
Lublin	168
Gdańsk	169
Bydgoszcz	169

Społeczne organizacje pomocy młodzieży akadem.

Organizacje ideowo-wychowawcze młodzieży akademickiej w środowisku Warszawskim

171

Organizacje Ideowo-Polityczne

171

Korporacje

173

Akademiczkie Związki Sportowe

187

Dział ogłoszeniowy.

Nieco danych i cyfr o Państwie Polskiem.

UNIVERSITY
UMCS
LUBLIN

DLA PAMIĘCI

DLA PAMIĘCI

DLA PAMIĘCI

WARSZTATY
SZEWCKO-KRAWIECKIE

CENTRALI AKADEMICKICH
BRATNICH POMOCY,
W WARSZAWIE,
ALEJA TRZECIEGO MAJA № 9.

WYKONYWUJĄ WSZELKIE ROBOTY
SZEWCZESKIE I KRAWIECKIE (MĘSKIE)
PRĘDKO I SOLIDNIE.
CENY PRZYSTĘPNE.

„SAMOPOMOC AKADEMICKA“

miesięcznik poświęc. sprawom polskiej młodzieży akadem.
Organ Związku Bratnich Pom. Polskiej Młodzieży Akadem.
Wychodzi w Warszawie pod redakcją **Wacława Szuriga**.

Komitet wydawniczy: **Feliks Dąbrowski, Bolesław Rutkowski, Wacław Szurig**.

Adres redakcji i administracji: Warszawa Kopernika 41.

Rozpoczyna drugi rok wydawnictwa.

„Samopomoc Akademicka“ zamieszcza artykuły ilustrujące całokształt życia samopomocowego i gospodarczego młodzieży, omawiające podstawy i formy działalności Bratnich Pomocy.

„Samopomoc Akademicka“ zawiera między innymi działy:

Działalność Rządu w zakresie szkolnictwa akadem.

Trybuna profesorska.

Społeczeństwo — akademikom.

Rzeczpospolita akademicka.

Studja i życie naukowe młodzieży.

Życie ideowe młodzieży akademickiej.

Ankiety i wywiady.

Życie gospodarcze i samopomocowe.

Prace zarobkowe młodzieży akademickiej.

Kronika samopomocowa.

Na marginesie.

Przegląd prasy.

Warunki prenumeraty: kwartalnie 450 mk. z edsyłaniem do domu 500 mk.

Dla akadem. 175 mk. z odsyłaniem do domu 200 mk.

No. 000. -

MIEJSCE ZAREZERWOWANE NA OGŁOSZENIE

TOW. AKC.

ATLAS-DIESEL

WARSZAWA, CZACKIEGO № 7.

**WARSZAWSKO-ŁÓDZKIE
TOWARZYSTWO HANDLOWE**

SPÓŁKA AKCYJNA

WARSZAWA, ul. Trębacka 4.

TELEF. 5-27 dawny i 20-13.

ODDZIAŁ

W ŁODZI, ul. Wólczewska 135.

MANUFAKTURA

Biblioteka Uniwersytetu
MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
w Lublinie

17511

CZASOPISMA

1922

Przed

Obsad
ny, kr

bluzki, gorsety, bielizna, trykoty, pończochy, ka-
masze, (getry) rękawiczki, zakłady wełniane i je-
dwabne, fartuchy, robotki, artykuły zakopiańskie,
koldry watowane. Przyjmuje się wszelkie mate-
rjały do mereszkowania.

ODDZIAŁ II.

Fabryka getrów.

(kamasze sukienne). Wysyłka hurtowna na całą
Polskę.

ODDZIAŁ III.

„B a r w a”.

Parowa fałbiarnia, pralnia chemiczna, zakład pli-
sowania materiałów. Przedsiębiorstwo w wielkim
stylu z własną centralą elektryczną.